Стенограммы

XIII Рийгикогу, IV Сессия, Очередное пленарное заседание

Понедельник, 21.11.2016, 15:00

Отредактированная

15:00 Istungi rakendamine
1. 15:04 Peaministrikandidaat Jüri Ratasele Vabariigi Valitsuse moodustamiseks volituste andmine
2. 18:03 Arupärimine prokuratuuri poliitika kohta immigrantide karistamisel (nr 260)
3. 18:58 Arupärimine seadusrikkumiste kohta praamipiletite veebimüügikeskuse ümber (nr 263)
4. 19:10 Arupärimine Hiiumaa laevatee süvendamise kohta (nr 272)
5. 19:23 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

15:00 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu, tere päevast! Alustame Riigikogu täiskogu IV istungjärgu 9. nädala tööd. Esmaspäevane istung. Kellel on soovi üle anda eelnõusid või arupärimisi? Vabariigi Valitsuse esindaja Heili Tõnisson, palun!

15:00 Valitsuse esindaja Heili Tõnisson

Austatud härra esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna kaks seaduseelnõu. Esiteks, maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust maaeluminister. Teiseks, noorsootöö seaduse, Eesti Vabariigi haridusseaduse ja huvikooli seaduse muutmise seaduse eelnõu. Nimetatud seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust haridus- ja teadusminister. Aitäh!

15:01 Esimees Eiki Nestor

Rohkem kõnesoove ei ole. Üleantud kaks seaduseelnõu võtame menetlusse kodu- ja töökorra seaduses ette nähtud korras. Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Hetkel on täiskogu istungil kohal 88 Riigikogu liiget.

Päevakorra täpsustamine ja kinnitamine. Kõigepealt lubage juhatuse nimel tänada kõiki fraktsioone koostöö eest selle nädala päevakorra ettevalmistamisel. Lisaks sellele on mul teile järgmised teated. Nimelt võtsid arupärimise esitajad tagasi arupärimise nr 270 ettevõtlusminister Liisa Oviirile, mis oli kavandatud tänaseks kolmandaks päevakorrapunktiks. See jääb seega päevakorrast välja. Teiseks võttis eelnõu algataja tagasi kriminaalmenetluse seadustiku ja riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muutmise seaduse eelnõu 266, mis oli kavandatud teisipäevase istungi kolmandaks päevakorrapunktiks. Seega jääb ka see punkt päevakorrast välja. Ja veel, Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 56 lõike 1 punkti 1 ja lõike 2 alusel olen täiendanud Riigikogu tänase istungi päevakorda Vabariigi Presidendi määratud peaministrikandidaadile Jüri Ratasele valitsuse moodustamiseks volituste andmise otsustamisega.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Riigikogu täiskogu IV istungjärgu 9. töönädala päevakorra. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Päevakorra kinnitamise poolt oli 86 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Päevakord on kinnitatud.

1. 15:04 Peaministrikandidaat Jüri Ratasele Vabariigi Valitsuse moodustamiseks volituste andmine

15:04 Esimees Eiki Nestor

Peaministrikandidaat Jüri Ratasele Vabariigi Valitsuse moodustamiseks volituste andmine. Tuletan teile meelde selle päevakorrapunkti menetluse korda. Vabariigi President määras 20. novembril oma otsusega nr 17 Jüri Ratase peaministrikandidaadiks ja tegi talle ülesandeks valitsus moodustada. Põhiseaduse § 89 järgi esitab peaministrikandidaat Riigikogule ettekande tulevase valitsuse aluste kohta. Peaministrikandidaat on avaldanud soovi esineda Riigikogu ees ettekandega tänasel istungil. Jüri Ratase ettekanne valitsuse moodustamise aluste kohta kestab kuni 25 minutit. Pärast seda võivad Riigikogu liikmed esitada peaministrikandidaadile kuni kaks suulist küsimust. Läbirääkimisi ei peeta. Pärast küsimustele vastamist toimub lõpphääletus. Peaministrikandidaat Jüri Ratas, palun!

15:05 Peaministrikandidaat Jüri Ratas

Austatud Riigikogu esimees! Head ametikaaslased! Head Eestimaa inimesed! Meie kallis Eesti Vabariik tähistab peagi 100. sünnipäeva ning kannab enne seda Euroopa Liidu eesistujariigi vastutusrikast rolli. Eesti on jõudnud nii kaugele tänu põlvest põlve edasi antud kodumaa-armastusele ning kõigi meie inimeste sihikindlale ja tihti ennastohverdavale tööle. Soovin tänada iga inimest, kes on andnud oma panuse meie riigi ja rahva edasiviimiseks. Mul on suur au seista täna siin saalis teie ees peaministrikandidaadina.

Riigikogu istungisaalis on 94 aasta jooksul vastu võetud lugematult palju otsuseid, enamik sellest ajast möödus paraku küll võõrvõimude okupatsiooni tingimustes. Kahtlemata toimus selle saali kõige kaalukam hääletus 20. augustil 1991. aastal, mil 69 Eesti Vabariigi Ülemnõukogu liiget andis oma toetuse otsusele Eesti riikliku iseseisvuse kohta. Hindan väga kõrgelt 20. Augusti Klubi liikmete panust, kes on olnud esindatud kõigis Riigikogu koosseisudes. Meil kõigil on põhjust oma riigi ja rahva üle uhke olla. Samas tuleb kurvastusega tunnistada, et meie Eestimaa seisab täna mitme tõsise väljakutse ees. Rahvastikukriis, ühiskondlik ebavõrdsus, majanduslik seisak ning riigi julgeolek on küsimused, millest ei saa ega tohi mööda vaadata. Just nende sõlmprobleemide lahendamine on Sotsiaaldemokraatliku Erakonna, Isamaa ja Res Publica Liidu ning Eesti Keskerakonna valitsusliidu kandev eesmärk.

Austatud kuulajad! Eesti välis- ja julgeolekupoliitika on järjepidev ning rajaneb laiapõhjalisel konsensusel. NATO ja Euroopa Liidu liikmesus on Eesti julgeoleku ja heaolu olulisim garantii. Eesti valitsused on siin ühtset kurssi hoidnud ning tõstnud seeläbi Eesti inimeste elukvaliteeti ja tugevdanud meie riikliku iseseisvuse alustalasid. Loomulikult jätkab sama teed ka loodav valitsusliit. Eestis ja välismeedias ajutiselt ringelnud vastupidised väited on äärmiselt kurvastavad. Tuletan veel kord meelde, et meie omariikluse alusväärtuste ning Eesti Vabariigi rahvusvahelise mainega mängimine on lubamatu. Õnneks on viimastel nädalatel need ekslikud sõnumid nii Eestis kui ka välismaa meediakanalites selge sõnaga ümber lükatud.

Valitsus, mille moodustamiseks ma teilt täna volitusi palun ja küsin, astub välis- ja julgeolekupoliitikas tegelikult veel sammu võrra edasi. Suuname senisest rohkem tähelepanu ja rahastust meie välisteenistusele ning loome täiendava riigikaitseinvesteeringute programmi. Ühtlasi töötame viivitamatult välja Euroopa Liidu eesistumise prioriteedid ning tagame eesistumise eduka korralduse 2017. aasta teises pooles. Kinnitan üheselt, et Eesti jätkab iseseisva kaitsevõime arendamist ja hoiab kaitsekulutused vähemalt tasemel 2% SKT-st. Sellele lisanduvad NATO liitlasüksuste vastuvõtuks vajalikud investeeringud. Riigikaitses on meile jätkuvalt olulisteks toetuspunktideks ajateenistus, ohvitserid ja allohvitserid, reservarmee, tugev Kaitseliit, samuti pidevad õppused ning liitlaste kohalolek. Et tugevdada ühiskonna vastupanuvõimet kriisiolukordades, võtame vastu elanikkonna kaitse kontseptsiooni. Rahvusvahelise terrorismi ja teiste meie aja ohtude vastu seismine eeldab riikide tugevat laiapõhjalist koostööd rahvusvahelistes operatsioonides. Ajalooline kogemus on meid õpetanud, et Eesti ei tohi jääda üksinda. Kindlameelne ja ühtne Euroopa Liit ning NATO on olulisimad tegurid nii Eesti kui ka rahvusvahelise julgeoleku tagamisel.

Austatud Riigikogu liikmed! Eesti on juba 12 aastat kuulunud Euroopa Liitu, kuid vahe jõukamate riikidega on endiselt lubamatult suur. Kahjuks on meie majandusareng aeglustunud ning vajame majanduskasvu elavdamiseks uusi mõtteid ja algatusi. Eilsed lahendused täna enam ei aita ja veel vähem on neist kasu homme. Hiina vanasõna ütleb: "Parem komistada uutel radadel kui seista paigal vanadel teedel." Loodava valitsusliidu eesmärk on jõuliselt ellu viia vajalikke investeeringuid ning maksumuudatusi. Hoiame riigieelarve keskmisena struktuurses tasakaalus, kuid oleme valmis

tulutoovate investeeringute rahastamiseks kasutama mõistlikke finantsinstrumente. Konkreetse näitena toon Tallinna Linnahalli, millest soovime koostöös pealinnaga ehitada rahvusvahelise konverentsikeskuse. Samuti toetame kohalikke omavalitsusi, elamufondi investeeringuid, ehitame välja lairibajaotusvõrgu ning teostame suuremahulisi taristuinvesteeringuid.
Maksunduses viime ellu iseseisvuse taastanud Eesti kõige vajalikuma maksureformi. Tõstame kuni keskmist palka teenivate inimeste maksuvaba tulu 500 euroni kuus. See annab alates 2018. aastast kuni 1200 eurot teenivatele inimestele iga kuu 62 eurot enam, kui kehtiv seadus seda ette näeks. Maksumuudatustest võidavad kõik, kes teenivad kuus kuni 1758 eurot. Nendest jõukamate maksukoormus kasvab sõltuvalt sissetulekust 1–38 euro võrra kuus. Ma olen veendunud, et suurema sissetulekuga Eesti inimesed on nõus andma need 38 eurot ühiskonna suurema sidususe ja stabiilsuse ning kiirema üldise majandus- ja palgakasvu huvides.
Turismisektori toetamiseks ja majanduse elavdamiseks jätame ära majutusasutuste käibemaksu tõusu 9%-lt 14%-le 2017. aastal ning plaanitud diislikütuse aktsiisimäära 10%-lise tõusu 2018. aastal. Maksumuudatuste kompenseerimiseks on ette nähtud mitmeid katteallikaid, näiteks kehtestame pangalõivu finantsasutustele ning tõkestame kasumi varjatud väljaviimist Eesti äriühingutest. Alkoholi ja suhkru liigtarbimise vähendamiseks tõstame õlle, kääritatud jookide ja veini aktsiisimäära ning maksustame suure suhkrusisaldusega joogid.
Rasketel aegadel vajavad erilist tähelepanu meie põllumajandus ja maaelu. Suurendame valdkonna rahastust üleminekutoetuste maksimaalse määra ulatuses, ka kasvavad 2017. aastal kriisiabiks suunatavad vahendid. Ettevõtluse parandamiseks viime ellu nullbürokraatia algatuse ning loome info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektori arenguprogrammi. Samuti asume tööle kaubalaevade Eesti lipu alla toomise nimel. Madalapalgaliste inimeste toetamiseks teeme tööturu osapooltele ettepaneku jätkata alampalga tõstmist. Loodav valitsusliit lõpetab seni valitsenud olukorra, kus ministrid nimetavad Riigikogu liikmeid riigi äriühingute ja sihtasutuste nõukogudesse. Mitu õiguskantslerit on kinnitanud, et see riivab võimude lahususe põhimõtet. Et muuta riigi äriühingute töö tulemuslikumaks ja läbipaistvamaks, hakkavad suuremad äriühingud järgima börsil kehtivaid info avalikustamise reegleid.
Head ametikaaslased! Eesti rahvaarvu taas tõusule viimiseks soovime tõsta kõigi inimeste heaolu, suurendada tervelt elatud aastate arvu ning kutsuda kõiki Eestist lahkunud inimesi kodumaale naasma. Iga seaduseelnõu ja programmiline dokument peab panustama rahvastikukriisi lahendamisse ja väljarände pidurdamisse. Pere loomine eeldab turvatunnet pakkuvat ning laste kasvatamist toetavat keskkonda, seetõttu soovime tõsta lasteaiaõpetajate palga kooliõpetajate palga alammäärani. Samuti viime õpetajate keskmise palga 2019. aastaks 120%-ni Eesti keskmisest ning suurendame tugispetsialistide kasutamiseks vajalikku rahastust.
Koalitsioonikõneluste ajal saime palju kirju ja sõnumeid sõpradelt, tuttavatelt ning Eesti inimestelt laiemalt. Mulle meenub siinkohal üks murelik sõnum koolipoisilt, kes soovis kinnitust, et ta saab ka edaspidi tasuta koolilõunat. Ta võttis ühendust, sest oli meediast õigesti kuulnud, et kõik ideed on teretulnud. Mul on rõõm kinnitada, et tervisliku ja kättesaadava koolitoidu pakkumiseks suurendame koolilõuna toetuse ühe euroni. Selle toetuse tõstmine on juba aastaid olnud Omavalitsusliitude Koostöökogu ettepanek valitsuskoalitsioonile.
Haridussüsteemis jätkame riigigümnaasiumide arendamist, kuid lubame pärast 2023. aastat gümnaasiumide pidamist omavalitsuste poolt. Samuti tagame maakonnakeskustest kaugemal asuvate maagümnaasiumide suurema rahastuse. Riik peab tagama kättesaadava hariduse kogu Eestis, mitte ainult suuremates keskustes. Ruhnu Põhikooli kümme õpilast väärivad samaväärseid õppetingimusi, mis on nende eakaaslastel Tartus või Tallinnas. Teadus- ja arendustegevuses seame eesmärgiks viia rahastamine 1%-ni SKT-st ning tõhustada koostööd erasektoriga. Hea järelkasvu tagamiseks tõstame doktorantide stipendiume. Samamoodi jätkame kultuuritöötajate palga tõstmist ning suurendame spordivaldkonna rahastust.
Eesti keele hoidmine on iga valitsuse kohustus, mistõttu tagame kvaliteetse eesti keele õppe kättesaadavuse, vajalikud õppevahendid ning täienduskoolitused. Rajame Narva ja Tallinna eesti keele maja ning tõstame eesti keele õpetamise kvaliteeti haridusasutustes. Samuti võimaldame Eesti Vabariigi kodakondsust soovivatele inimestele lepingut, millega riik pakub tasuta eesti keele kursusi. Võitleme kodakondsusetuse taastootmise vastu, lihtsustades siin sündivate laste võimalusi saada Eesti Vabariigi kodakondsus. Iga Eestis sündinud laps on vajalik meie riigi ja rahva püsimiseks. Eri kogukondade ühendamine ja ühiskonna sidustamine on kahtlemata üks loodava valitsuse prioriteete. Kaasame kõiki Eesti inimesi, sõltumata soost, vanusest, maailmavaatest või rahvusest. On ju üks meie rahvusliku

ärkamise aja juhte Johann Voldemar Jannsen öelnud: "Eesti rahvas peaks siis, kui lubate ütelda, südamlikum ja üksmeelsem olema, kui ta on."
Auväärt rahvasaadikud! Edasi liigume ka keskkonnapoliitika valdkonnas, kus lähtume teaduspõhisest lähenemisest ning heaperemehelikust loodusvarade kasutamisest. Keskkonda hoidev suhtumine on alati olnud ka minu koduse kasvatuse põhimõte. Tagame 2030. aastaks olmejäätmete ringlussevõtu vähemalt 65% ulatuses. Samuti võtame vastu arengukava, mille kohaselt suureneb 2030. aastaks taastuvenergia osakaal.
Inimeste elukeskkonna parandamisel on oluline roll siseturvalisuse valdkonnal. Tugevdame kogukonnakeskset politseitööd ja piirkonnapolitsei võrgustikku, seda eeskätt maapiirkondades. Samuti suurendame oluliselt politsei kiirreageerimisvõimekust – meie eraldatav 3,9 miljonit lisaeurot võimaldab lisaks senisele 103 politseinikule mehitada veel 97 kiirreageerija ametikohta. Ühtlasi parandame päästjate ja demineerijate kaitsevarustust ning ajakohastame päästetehnikat. Priitahtlike pritsimeeste väärtustamiseks tugevdame vabatahtlikke päästekomandosid. Et muuta meie kõigi elukeskkond turvalisemaks, kehtestame ka täiendavad alkoholireklaami ja -müügi piirangud.
Head kuulajad! Üle 20 aasta on lahendamata mitmed omandireformiga seotud küsimused. Seetõttu moodustame eraldi komisjoni, kes analüüsib selle reformi mõjusid. Eesti inimeste õiguste toetamiseks vaatame läbi võlgade ümberkujundamise põhimõtted, tugevdades eeskätt kodulaenuvõtjate kaitset. Võrdsemate pensionide tagamiseks suurendame riikliku pensioni baasosa ning vähendame palgakomponendi osakaalu. Oleme võtnud selgeks eesmärgiks ka soolise palgalõhe vähendamise. Noorte perede toetamiseks muudame vanemahüvitise süsteemi paindlikumaks ning fikseerime vanemahüvitise ülempiiri. Tõstame lasterikaste perede toetuse 300 euroni kuus ja kustutame raske puudega laste vanemate õppelaenud. Tervishoiu jätkusuutliku rahastamise tagamiseks loobume sotsiaalmaksu langetamisest. Tagame Eesti inimestele arstiabi parema kättesaadavuse ning hüvitame suuremas määras kõrgendatud ravivajadustega inimeste ravikulud.
Auväärt riiginaised ja riigimehed! Pean õigeks viia läbi riigireform ja vähendada bürokraatiat. Samal ajal ei saa me leppida ääremaastumisega, vaid peame tagama inimväärsed elutingimused kogu Eestis. Kokkuhoiukohti tuleb otsida sealt, kus toimub reaalne raiskamine, mitte kõike ühe lauaga lüües. Kahjuks on viimastel aastatel tõmmatud riiki koomale ennekõike just maapiirkondade arvel. Kohalike omavalitsuste tulubaasi kärped on üks paljudest kurbadest näidetest.
Eesti riiki ei saa juhtida nagu arveametnik. Keegi ei ole seda põhimõtet väljendanud täpsemini kui Lennart Meri, kes on öelnud: "Eesti riik on kulukas ja Eesti riik on kallis. Ta on kulukas kodaniku rahataskule ja ta on kallis kodaniku südamele." Eestimaa tasakaalustatud arengu tagamiseks suurendame omavalitsuste otsustusõigust ja kohalike omavalitsuste tulubaasi ning anname neile üle osa riigi ülesandeid koos vastava rahastusega. Taastame 250-eurose matusetoetuse kõigile ning suuname rohkem vahendeid kohalikele omavalitsustele. Anname maakondliku ühistranspordi korraldamise koos lisarahastusega üle kohalikele ühistranspordikeskustele või omavalitsustele. Samuti kiirendame reformimata riigimaa üleandmist ning viime riigiasutusi maakondadesse. Olen oma töö käigus külastanud kõiki Eesti omavalitsusi ning loodan väga, et suudame elu väiksematesse maakohtadesse tagasi tuua. Konkreetse meetmena oleme otsustanud välja töötada Ida-Virumaa programmi, et teha vajalikke investeeringuid infrastruktuuri ja parandada inimeste elukvaliteeti.
Head kuulajad! Viimased nädalad on tähendanud tõsist tööd ja pikki läbirääkimisi. Tänan kõiki erakonnakaaslasi ja partnereid raskete, kuid algusest lõpuni konstruktiivsete kõneluste eest! Poliitikutel on alati eriarvamusi hulgas küsimustes, kuid julgen kindlalt öelda, et läbirääkimistel olid kogu aeg esikohal Eesti riigi ja rahva huvid. Tänan siiralt Vabaerakonna ja Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna esindajaid väärt mõtete eest! Leidsime ühisosa nii põllumajanduspoliitika kui ka omavalitsuste toetamise küsimustes. Usun, et enamik Riigikogust näeb ka vajadust presidendivalimiste süsteemi täiendada ning toetab valimiskampaaniate muutmist ideedepõhiseks, mitte raha- ja mahupõhiseks. Lisaks soovime võrdsustada e-hääletamise ja elukohajärgses jaoskonnas eelhääletamise perioodid. Tänan veel kord kõiki poliitikuid, eksperte, ühendusi, ettevõtjaid ja üldse kõiki Eestimaa inimesi, kes andsid loodavale valitsusliidule väärtuslikku sisendit!
Mul on väga hea meel, et suutsime isegi varuga täita Eesti Ametiühingute Keskliidu taotluse tõsta maksuvaba tulu tasemeni 66% miinimumpalgast. Samuti astume ühte jalga Eesti Karskusliiduga ning piirame alkoholireklaame. Palju toetajaid pälvis eesmärk suurendada naiste osakaalu riigijuhtimises. Kindlasti soovin tunnustada Reformierakonda nende pikaajalise panuse eest riigi juhtimisel. Olen veendunud, et iga valitsuskoalitsioon on aidanud Eesti riiki üles ehitada ja edasi viia. Teen siinkohal

sügava kummarduse kõigi varasemate Riigikogu koosseisude, ministrite ja riigipeade ees.
Austatud ametikaaslased! Minu koostöö Riigikoguga algas 11 aastat tagasi. Tallinna linnapeana olin Riigikogu liikmetega tihedas suhtluses. Alates 2007. aastast olen olnud ametis Riigikogu aseesimehena. Kasutan siinkohal võimalust tänada kõiki XI, XII ja XIII koosseisu liikmeid. Olen teile südamest tänulik meeldiva ja asjaliku koostöö eest. Oleme palju poliitika üle arutlenud ja vaielnud, aga väga tihti ka üksmeele leidnud. Olen kõigilt ametikaaslastelt õppinud. Mulle meenub ühe endise Riigikogu Kantselei ametniku õpetus, et Riigikogu istungi juhataja peab arvestama põhimõttega, et igal protseduuril on kindel algus ja selge lõpp. Kui usaldate mulle täna peaministri vastutusrikka ameti, siis jään kindlasti seda haamrilööki taga igatsema. Eraldi soovin tänada oma kallist pinginaabrit Kadri Simsonit.
Olen oma ametiaja jooksul Riigikogus läbi viinud ekskursioone kümnetele tuhandetele huvilistele. 215 trepiastet Pika Hermanni torni on mulle väga armsaks saanud. Olen oma külalistele alati näidanud Riigikogu istungisaali lae põlluvagusid ning selgitanud, et nende sõnum meie esiisadelt on: ka seadusandlikku põldu tuleb hoolega künda, et head saaki saada. Ma ei unusta kunagi Eesti Vabariigi ilusa hümni kõla Toompeal, mis aitab igal hommikul meelde tuletada, milleks on meid parlamenti valitud. Ühe asja pean veel südamelt ära ütlema: hakkan väga puudust tundma Riigikogu korvpallimeeskonnast. Kui vähegi lubate, osalen hea meelega treeningul ka tulevikus.
Head sõbrad! Kui pälvin täna teie usalduse, siis võtan valitsusse kaasa oma pikaajalise kogemuse opositsioonipoliitikuna. Tean väga hästi, mis tunne on, kui iga su idee kohta öeldakse, et see on vale. Soovin tõesti muuta Eesti poliitilist kultuuri ning kaotada arusaama, et vale mees ei või õiget asja teha. Kui opositsioon algatab asjaliku ja edasiviiva seadusmuudatuse, siis arutame selle läbi, mitte ei lükka tuimalt kõrvale. Ma ei ütle seda suusoojaks, vaid täiesti siiralt.
Kui Riigikogu annab täna sündivale valitsusliidule heakskiidu, siis on ka tulevikus oodatud kõik teie mõtted ja soovitused. Meie hea koostöö ja vastastikune lugupidav suhtlus jätkub. Hea tava näeb küll ette uuele valitsusele sada kriitikavaba päeva, kuid konstruktiivne kriitika ja Eesti elu edasiviivad ettepanekud on oodatud juba täna.
Kas ma tohin pool minutit lisaks paluda?

15:05 Esimees Eiki Nestor
Palun!

15:05 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Mina ja kõik ministrikandidaadid mõistame seda vastutust, mis meie õlgadele pannakse. Asume tööle teadmises, et Eesti ühiskonda on vaja muuta võrdsemaks, tuua riiki inimestele lähemale ning ulatada abikäsi kõigile, kes seda vajavad. Just hoolivust ja ühtsust vajab meie riik kõige enam. Rõhutan, et minust ei saa kunagi peaministrit ühele, kahele või kolmele erakonnale, minust saab peaminister kogu riigile – peaminister Vilsandi saare ja Narva inimestele, Tallinna ja Põlvamaa elanikele, peaminister igale Eesti inimesele.
Head rahvasaadikud, ma tänan teid! Edu ja jõudu meie kallile Eestile!

15:31 Esimees Eiki Nestor
Ja nüüd küsimused peaministrikandidaadile Riigikogu liikmetelt. Kristjan Kõljalg, palun!

15:31 Kristjan Kõljalg
Aitäh, hea esimees! Hea kandidaat! Eelmisel nädalal avalikustati raport, kust selgub, et Rahvusvahelise Kriminaalkohtu hinnangul on Ukrainas ja Krimmis toimunu rahvusvaheline relvakonflikt Ukraina ja Venemaa vahel. Ühtlasi on seal nenditud, et Krimm on Venemaa poolt okupeeritud. Minu küsimus teile on, kas te nõustute Rahvusvahelise Kriminaalkohtu seisukohaga ja kas te olete valmis Keskerakonna esimehena lõpetama koostöölepingu Ühtse Venemaaga.

15:32 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh küsimuse eest! Ma arvan, et see on väga oluline küsimus ja nii kaua, kui Krimm on okupeeritud, ei tohi seda teemat Eesti Vabariigi Riigikogus laualt sahtlisse panna. Jah, ma nõustun sellega. Nüüd küsimuse teine pool. Selle kohta on minu käest viimase paari nädala jooksul väga tihedasti küsitud – arvan, et üle kahe- või kolmesaja korra. Olen selgelt vastanud, et koostööleping, mis on kahe erakonna

vahel sõlmitud nüüd juba üle kümne aasta tagasi, lihtsalt seisab. Ta ei tööta, ta on laua pealt maas, ta on külmutatud. Ja nii kaua, kui nende kahe riigi suhted on sellised, nagu need praegu on, see seis niisuguseks ka jääb.

15:33 Esimees Eiki Nestor
Andres Herkel, palun!

15:33 Andres Herkel
Aitäh, härra esimees! Austatud peaministrikandidaat, tänan teid sissejuhatuse eest! See on julgustav, aga samas te mitte ainult ei paku oma aluspõhimõtetes inimestele täiendavaid võimalusi, vaid võtate teise käega neid ka ära. Ma küsin konkreetselt ühe näite kohta. Teie leppes on punkt, mille kohaselt te kaotate abikaasade ühiste tuludeklaratsioonide esitamise võimaluse. Praegu võimaldab see peresisest tulude-kulude jaotust paremini reguleerida. Äkki te selgitate meile, mis täpsemalt on selle eesmärk ja kuidas see pereväärtuste kaitsega kokku läheb?

15:33 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh selle väga asjaliku küsimuse eest! Ma arvan, et seda Eesti taasiseseisvusaja kõige olulisemat maksureformi tulebki selgitada rohkem kui üks, kaks või kolm korda. Selles mõttes ma tänan, et saan sellest tänagi rääkida. Tõesti, meie soov on, et kõige madalamasse palgadetsiili kuuluvate inimeste reaalne igakuine sissetulek kasvaks. Me soovime väga, et nende inimeste sotsiaalne kindlustunne oleks tugevam. Kui me uurime Eesti ettevõtete ja spetsialistide arvamust, siis selgub, et nende seisukoht maksude küsimuses on väga ühtne. Küsimus ei ole Eestis nendes, kes teenivad suuremat palka, tõsine küsimus on just nendes, kes teenivad väiksemat palka. Nagu ma ütlesin, maksureformist võidab Eestis 86% tööealistest töötavatest elanikest. On tõsi, et me tõstame tulumaksuvaba miinimumi 500 euroni. Praegu on see 170 eurot. Mõtleme korra selle peale, et natuke rohkem kui aasta aja pärast, 2018. aasta 1. jaanuarist saab iga inimene, kes teenib madalat või keskmist palka, juurde 62 eurot kuus! Kasv ei ole mitte 2 eurot kuus, vaid 62 eurot kuus! Maksumuudatustest võidavad kõik, kes teenivad kuni 1758 eurot.
Aga küsimus oli ühisdeklaratsioonist loobumise kohta. Kui täna saab tõesti teha ühisdeklaratsioone, kuhu pannakse kirja 170 + 170 eurot, mis kokku on 340 eurot, siis tulevikus on võimalik esitada deklaratsioone, kus tulumaksuvaba miinimum on 500 eurot.

15:36 Esimees Eiki Nestor
Valdo Randpere, palun!

15:36 Valdo Randpere
Aitäh! Hea Jüri, ma küsin nüüd 301. korda selle Ühtse Venemaa lepingu kohta. Mina õppisin omal ajal ülikoolis, et lepingud on kas kehtivad või kehtetud, aga meile ei õpetatud midagi sellistest lepingutest, mis on laualt maas, külmutatud, ei toimi – ma ei tea, mis iganes väljendid siin on kõlanud. Kui see leping on teile nii vähetähtis, nagu sa oma sõnades püüad väljendada, miks te seda siis ei tühista? Miks te tahate endiselt täita lepingut, kus on öeldud, et pooled viivad läbi konsultatsioone ja vahetavad informatsiooni aktuaalsetes küsimustes Eesti ja Venemaa suhetes, tutvustavad üksteisele oma kogemusi erakonna ülesehitamises ja analüüsivad vastastikust huvi pakkuvaid materjale? Kui tõesti sellel lepingul mingit tähtsust teie jaoks ei ole, miks te seda ei tühista?

15:37 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh, austatud Randpere! See on kindlasti hea küsimus. Ma jagan teiega põhimõtteliselt seisukohta, mida te väljendasite. Ma olen omandanud õigusteadusalase hariduse Tartu Ülikooli Õigusinstituudis. Arvan, et see, mis te räägite, nii ongi. Ainukene probleem on selles, et meil ei ole koostöölepingut, meil on koostööprotokoll.

15:37 Esimees Eiki Nestor
Jüri Jaanson, palun!

15:37 Jüri Jaanson
Aitäh! Austatud peaministrikandidaat! Eesti regionaalarengu aspektist on äärmiselt oluline riigi tugimaanteede ja transpordiühenduste arendamine. Minister Kristen Michal on algatanud suurte tugimaanteede neljarealiseks muutmise projekti, sh Tallinna–Tartu, Tallinna–Narva, Tallinna–Pärnu maantee ehitamise järgmise 15 aasta jooksul. Samamoodi on väga oluline transporditee Rail Baltic. Kumbagi neist te oma kõnes ei maininud. Milline on teie seisukoht neljarealiste maanteede arendamise suhtes, samuti Rail Balticu ehitamise suhtes?

15:38 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Suur tänu! Kindlasti väga oluline küsimus. Ma alustan vastamist sellest, et minu arvates ei ole üldse vale suund, et kõik Eestimaa põhimaanteed oleksid kas 2 + 2 reaga või mõnes paigas 1 + 1 koos lisareaga, kui kasutada lahendust, mida me oleme näinud Skandinaavia maades ja Soomes: kolmas rida teatud vahemikes on mõeldud möödasõitudeks mõlemas suunas. Vaadates teile otsa, ma usun, et te teate minust mitte viis, vaid kümme korda paremini, mida tähendab sõit Tallinnast Pärnusse. Ja kindlasti pole teile väga hästi tuttav mitte ainult sõnapaar Rail Baltic, vaid ka sõnapaar Via Baltica, millest on räägitud vist juba 25 aastat. Ega need suunad, mida te nimetasite, ei ole üldse valed suunad. Küsimus on ainult selles, kas teostada need projektid 15 aasta jooksul või vähema aja jooksul.
Ma tõesti mainisin, et loodaval valitsuskoalitsioonil on plaanis käivitada investeeringute programm. Me oleme väga kindlalt kokku leppinud, et suur osa nendest investeeringutest kulutatakse taristu huvides, suur osa kaitsevaldkonnas ja teatud osa läheb elamuehitusse. Me püüame järgmise kolme aasta jooksul – kui sellel valitsuskoalitsioonil ikka on võimalus kujundada riigieelarvet ja ka riigi eelarvestrateegiat – panna teedeehitusse veel rohkem raha, et tagada operatiivsus, suured mahud ja turvaline liiklus. Laual on väga selgelt Via Baltica, samuti Kose–Mäo ühenduse väljaehitamine.
Kui ma tulen nüüd korraks rongiliikluse juurde, siis siin tuleb arvestada kaht asja. Üks on see, et me ei saa seista näiteks 2018. aasta lävepakul ja öelda, et rong Pärnusse enam ei sõida. Olles aga selle valitsuskoalitsiooni läbirääkimistel üsna põhjalikult tutvunud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi analüüsidega, tean, et see oht on väga suur. Ma teen kindlasti kõik endast oleneva, et Pärnu ja kogu Pärnu maakonna inimesed, aga ka pealinna ja Harju regiooni inimesed saavad tulevikuski rongiga ühte või teise kohta sõita. Rail Balticu teemat oleme samuti valitsuskoalitsiooni läbirääkimistel arutanud ja leidnud, et uus valitsuskabinet peaks kogu selle projekti üle vaatama ja siis oma lõpliku otsuse tegema. Ma ei ole kellegi käest kuulnud, et see on projekt, mis tuleks kindlasti plaanidest maha tõmmata. Seda ei ole olnud.

15:42 Esimees Eiki Nestor
Aivar Sõerd, palun!

15:42 Aivar Sõerd
Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Austatud peaministrikandidaat! Te käsitlesite oma ettekandes ka rahastamist. Eelmise nädala reedel avalikustas teie koalitsioon oma tegevusprogrammi rahastamise kava ja selles on kohe esimene rubriik, et ettevõtte tulumaksu määr langeb regulaarselt jaotatava kasumi korral 14%-ni. Kas te võiksite selgitada, kuidas selline rahamasin töötab, et maksumäära langetamisel hakkavad maksutulud kasvama? Siit võiks edasi küsida, miks te siis ainult 6% langetate. Langetage kaks korda rohkem, 12%, siis saame mitte 100 miljonit, vaid 200 miljonit juurde.

15:43 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh, austatud Aivar Sõerd! Teiega on mul muidugi raske maksupoliitilistes küsimustes vaidlema hakata, ma ei ole teie jaoks võrdväärne partner. Aga eks ma proovin. On tõsi, et kui seda valitsuskoalitsiooni moodustati, siis polnud laua taga kaugeltki mitte ainult poliitikud. Laua taga olid ka finantsistid ja muud fiskaalpoliitika spetsialistid. Plaan on anda tugevam impulss just meie sisetarbimise ergutamiseks ning kehtestada dividendide väljavõtmisel parem maksulävend. Sellest on isegi mõned praeguse koalitsiooni poliitikud meedias kirjutanud. Ja nagu ma ütlesin, iga idee on oodatud ning seda ideed on ka üks teie erakonnakaaslane väga tugevasti toetanud. Minu arvates see ei ole üldse mingi

väga uus idee. Küsimus on lihtsalt selles, kas on otsustavust ja julgust see ära teha. Ja ei ole ju nii, et see 14% on ühe aasta määr, see on kolme aasta keskmine, kui me räägime dividendide väljavõtmisest. Ning see hakkab kehtima 1. jaanuaril 2018.

15:44 Esimees Eiki Nestor
Toomas Kivimägi, palun!

15:44 Toomas Kivimägi
Aitäh, lugupeetud Riigikogu esimees! Hea peaministrikandidaat! Olles konstruktiivne, tunnustan minagi seda sõnumit sinu sõnavõtust, et plaanis on suure mahuga taristuinvesteeringud. Kui teil jääb üks hääl puudu selleks, et Pärnu–Tallinna maantee teha 2 + 2 reaga, siis minu häälega võite arvestada. Samas mul tekivad kõhklused seoses Rail Balticu teemaga, mille kohta küsiti, kas on tõesti kaalutud sellest loobumist. Ma väidan, et ilma ühegi kahtluseta tooks see Eesti jaoks kaasa pöördumatult halbu tagajärgi – majanduslikus, julgeolekupoliitilises ja ka kättesaadavuse mõttes. On ju palju räägitud, et kui Eesti loobub Rail Balticust, siis me loobume ka 900 miljonist kuni miljardist eurost Euroopa rahast. Te olete rõhutanud investeeringuid kui ühte majanduskasvu allikat ja mootorit. Meil ei ole enam aega trassikoridoride üle arutleda, meil tuleb arutada, kas me läheme sellega lõpuni või mitte. Kas te toetate Rail Balticut läbi Pärnu?

15:45 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh selle väga tõsise küsimuse eest! Ma ütlesin, et me oleme seda teemat arutanud, ning on ju täiesti loomulik, et uus valitsuskabinet soovib nii suuremahulise investeeringu ja nii tähtsa ühenduse Euroopaga veel kord oma lauale tõsta. Seda ärge küll uutele ministritele, kui see valitsuskabinet on sündinud, pahaks pange. Üldiselt ma pean väga oluliseks nende inimeste arvamust, kes selle teemaga on aastaid tegelenud. Minu teada on endine Euroopa Komisjoni asepresident, kes on tõsiselt seda ideed vedanud, viimastel päevadel Eesti ajakirjanduses kinnitanud, et see on Eesti jaoks üliolu line ühendus ja investeering ning ma ei pea seda üldse vähetähtsaks.

15:46 Esimees Eiki Nestor
Rait Maruste, palun!

15:46 Rait Maruste
Tänan! Hea peaministrikandidaat! Teie koalitsioonilepingus on lühidalt kirjas niiviisi: viime läbi riigireformi. Punkt. Kindlas kõneviisis. Edasi tulevad mõned märkused selle kohta, et haldusregionaalse reformi uuendused viiakse lõpule, mis tähendab, et te eristate haldusreformi ja riigireformi. Ma küsin nii: kuidas teie mõistate riigireformi ja kuidas te viite selle lõpule nende enam-vähem kahe aastaga, mis teie käsutuses on?

15:46 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh selle küsimuse eest! Kõigepealt mõni sõna koalitsioonilepingu sõnastusest. Nagu te näete, siin ei ole üle 15 lehekülje. Te tõite väga õigesti esile ühe märksõna: "analüüsime". Selliseid sõnu, et me analüüsime, mõtleme, katsetame vms, on siin väga vähe. Tõesti, see koalitsioonileping on sõnastatud kindlas kõneviisis ja selgelt.
Nüüd, riigireform – mida me selle all silmas peame? Mitut aspekti. Kõigepealt, maavalitsuste küsimus. Kui haldusreform saab järgmise aasta sügiseks ehk peale kohalikke valimisi tehtud, siis ma arvan, et tänasest alates umbes aasta on vaja hoida funktsioone, mida maavalitsused täidavad. See teema tuleb 2018. aastal üle vaadata, see on kindlasti üks riigireformi aluspõhimõtteid.
Teine aluspõhimõte, milles oleme kokku leppinud ja mis on laual olnud, on see, et teatud riigiasutused võivad vabalt tegutseda ka Tallinnast või Tartust väljaspool. Kui ma ei eksi – teie ees istuv inimene teab seda kindlasti minust paremini –, siis näiteks Saarte Liinide peakontor ei ole Tallinnas, Tartus ega Pärnus, vaid Kuressaares. Kindlasti me mõtleme väga selgelt riigiasutuste väljaviimisele pealinnast.
Ja kolmas asi, mis on koalitsioonileppes ka sees ja mida ma pean riigireformi osaks, on see, et meil on praegu riigi osalusega, kui ma ei eksi, *ca* 33 ettevõtet – kas sajaprotsendilise või vähema osalusega. Ma arvan, et nende hulgas on päris palju selliseid, mida saab konsolideerida, ja ka päris palju selliseid, mille

puhul tuleb tõsiselt kaaluda, kas need maha müüa või viia vähemusosalus börsile, et teha nende juhtimine avatumaks ja laiapõhjalisemaks. Väga lühidalt öeldes on plaan selline.

15:49 Esimees Eiki Nestor
Kalle Laanet, palun!

15:49 Kalle Laanet
Aitäh, Riigikogu esimees! Austatud peaministrikandidaat, hea Jüri! Te olete kirjutanud koalitsioonileppesse, et viite Sisekaitseakadeemia Ida-Virumaale. Nagu teada, Sisekaitseakadeemia koosneb eri kolledžitest – finants-, justiits-, politsei- ja piirivalve-, päästekolledž – ja loomulikult on ka sisejulgeoleku magistriõpe. Kas sa avaksid natukene selle plaani tagamaad? Kas te tahate kogu akadeemia üle viia, mingi osa sellest või mida te mõtlete selle all?

15:49 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Niipalju kui mina aru saan, on selleks, et asutus Narva või Ida-Virumaale üle viia, kõigepealt vaja mõlemas kohas lahendada maaküsimus. Üldine seisukoht on olnud, et Sisekaitseakadeemia tõesti võiks olla Narvas. See põhimõtteline otsus on tehtud. Ma tean ka sellega seotud murekohti. Kui maaküsimus on lahendatud, siis kindlasti on järgmine murekoht, kas selle kaunil Pirita ja Lasnamäe veerul asuva Sisekaitseakadeemia krundi müümisest piisab, et katta üleviimise kulud. Seega, rahamure. Teine küsimus on selles, kui palju me saame sinna õppejõudusid. Muidugi ma olen kuulnud, et kõik ei soovi siit Harjumaalt Narva tööle minna. Aga üldjoontes on otsustatud, et Sisekaitseakadeemia võiks kolida Ida-Virumaale Narva. Väga konkreetseid detaile aga, mille kohta hea küsija küsis, me ei ole kokku leppinud.

15:51 Esimees Eiki Nestor
Terje Trei, palun!

15:51 Terje Trei
Ma tänan, hea istungi juhataja! Hea kandidaat! Programmis on mitmeid häid mõtteid, mis seal salata. Aga nende heade mõtete elluviimiseks vahendite hankimine pole võib-olla päris hästi läbi mõeldud. See võib koguni olla seadust rikkuv ja eesmärgini jõudmine on küsitav. Siin ma tuleksingi konstruktiivselt appi. Põllumeeste toetamine on ju hea mõte, kui üldeesmärki silmas pidada, aga kas 20 miljoni laialijagamine, kusjuures 20% sellest läheb piltlikult öeldes tuulde, ei ole kiirustades välja käidud idee? Ehk tasuks natuke oodata ja mõni uus meede välja mõelda, näiteks turgude avamisele ja ühistute loomisele kaasa aidata? Küsimus on see, kas te olete seda kaalunud või jagate *top-up*'i tõesti vanade referentside alusel laiali.

15:52 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Ma kõigepealt tänan teid toetuse eest! Tore, et leiate meie programmist ka häid ideid. Siiras tänu teile! Kui me räägime täiendavast põllumajandustoetusest ehk *top-up*'ist, siis mis teha, Eesti on konkurentsis teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega, eriti meie regiooni maadega natukene ebavõrdses seisus. Paljud maksavad *top-up*'i, paljud maksavad seda maksimummääras. Meie ei ole juba mitu aastat sellele tähelepanu pööranud. Mul on hea meel, et oleme kolme partnerina kokku leppinud, et me ei alusta selle maksmist mitte 2018., vaid juba 2017. aastal. See vanade referentside probleem on meile samuti teada, aga mingi referentsaasta peab olema. Ja selle toetusega me ei piirdu. Arvestades rasket seisu seakasvatuses, oleme järgmise aasta eelarves ette näinud tõuaretustoetuse seakasvatajatele. Eks see kriisiabi suurendamine – pean silmas 484 000 või *ca* 500 000 eurot – ole märgilise tähtsusega. Need mõtted, mida te mainisite, tuleb kindlasti lauale tuua ja neid saame üheskoos arutada siis, kui me järgmisel aastal kavandame riigi eelarvestrateegiat pikemaks ajaks, ja veel konkreetsemalt kevadel-suvel-sügisel, kui riigieelarvet 2018. aastaks kokku pannakse. Ma arvan, et need mõtted on siis kindlasti laual.

15:54 Esimees Eiki Nestor
Vilja Toomast, palun!

15:54 Vilja Toomast
Suur tänu, härra esimees! Austatud peaministrikandidaat Jüri! Koalitsioonileping on nüüd alla kirjutatud, volikogud kinnitasid ka ministriportfellide jaotuse. Ministrid on ka nüüd lõpuks leitud, kuigi nende isikud ei olegi põhilise tähtsusega. Kui ma nüüd portfellide jaotust vaatasin, siis tekkis mul küsimus, kas Keskerakond ikka on peaministri erakond. Teie erakond ei juhi ei välis-, justiits-, sise- ega ka kaitsepoliitikat. Kuidas ikkagi nii?

15:54 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh, hea küsija! See on väga õigustatud küsimus. Arvan, et lähema kahe-kolme-nelja tunni jooksul see küsimus siin saalis otsustataksegi. Peate hääletama, kas Keskerakond on peaministri erakond või ei ole. Seda ei saa mina otsustada, selle otsustab auväärt Riigikogu. Keskerakond peab oluliseks, et meil oleks palju toetajaid, et meie liikmeskond oleks suur ja kasvaks. Head inimesed on alati meie erakonda oodatud, ka tagasi oodatud.
Nüüd, kui me räägime välispoliitikast, kaitsepoliitikast ja Siseministeeriumi valdkonnast, siis need on tõesti sellised prestiižsed ministeeriumid, mõned nimetavad neid jõuministeeriumideks. Ma ei tea, ma olen poliitikas olnud vähem kui hea küsija, umbes 15–16 aastat. Ma ei oska öelda, millised meie 15 ministri valitsemisalast on nagu väheolulised. Ausõna, ei oska öelda.
Võtame ajaloost kas või Keskkonnaministeeriumi, mida on juhtinud erakonna esimees. Sama on olnud Siseministeeriumi ja Kaitseministeeriumiga. Täna me näeme, et erakonna esimehed juhivad tegelikult ühe ministeeriumi kahte valdkonda. Ma ei saa öelda, et need pole olulised. Ja ega täna ei kõlanud siin saalis Keskerakonna esimehe kõne. Nagu ma oma kõne lõpus ütlesin, ma ei taotle volitusi, et saada peaministriks ühe erakonna või kahe või kolme erakonna toetajatele, vaid igale Eesti inimesele.
Kui ma räägin oma koduerakonnast, siis meil on kogu aeg olulisel kohal olnud majandusteemad. Ma ei teagi, kas Eesti riigis on seda varem olnud, et inimesest saab kolmandat korda sama valdkonna juht. Võib-olla ma eksin, aga ei meenu praegu. Haridus- ja teadusvaldkond, mis on selgelt tulevikuvaldkond, on meie jaoks samuti väga selge prioriteet. Ma kiitsin, ja mitte suusoojaks, enne Reformierakonda. Reformierakond on juhtinud minu meelest väga olulist riigihalduse valdkonda, kus käib viimase 15 aasta suurim reform Eestis. Me oleme nõus seda vastutust edasi kandma. Ma küll ei arva, et see on teisejärguline ministeerium või valdkond Eestis. Aga nagu ma just vastasin heale ametikaaslasele proua Treile, siis kõik, mis on seotud maaeluga, põllumajandusega, on küll meie jaoks primaarne. Me nägime, et maal on otsad käest antud ja tuleb rohkem initsiatiivi üles näidata. See on valdkond, kuhu tuleb rohkem panustada. Samas ma ei julge öelda, et nn meie ministeeriumid on olulisemad kui Isamaa ja Res Publica Liidu või sotsiaaldemokraatide omad. Tõsi, Vabariigi Valitsuses on veel üks tähtis koht, mida praegu täidab Reformierakonna esimees.

15:59 Esimees Eiki Nestor
Külliki Kübarsepp, palun!

15:59 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea esimees! Hea peaministrikandidaat! Te toote koalitsioonileppe preambulis välja, et kuulate vabakonda, opositsioonierakondi, ettevõtjaid ja eksperte. Mina tahan märkida, et vabakond on sellest kuulamisest väsinud. Tegelikult oodatakse uuelt valitsuselt seda, et kõik osapooled saaksid osaleda otsustusprotsessides – see on tegelik kaasamine. Siit minu küsimus. Täna kaitses Vabaerakond keskkonnakomisjonis eelnõu, mille eesmärk on lahendada nende maaomanike probleemid, kes peavad järgima looduskaitselisi piiranguid. Kas teie arvates oleks mõistlik, et riik tooks nende ellu teatud stabiilsuse? Mis mehhanismide abil te proovite kiirendada looduskaitseliste maade väljaostmist? Kas peate õigeks anda selleks valitsuse fondist lisaraha või püüate selle lahendada Maa-ameti eraldistega, mis kindlasti pikendab protsessi?

16:00 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Ma olen üldiselt samuti seda meelt, et esindusdemokraatia on küll oluline, aga veel olulisem on osalusdemokraatia. Te tegite märkuse, et vabakond ei taha enam mitte ainult seda, et neid kuulatakse, vaid ka kaasa lüüa. See ongi minu arvates osalusdemokraatia põhimõte. Tõstatasite ka piirangutega maade küsimuse. Ma kindlasti ei vasta, et jah, las Maa-amet ajab selle korda oma rahaga – saan aru, et

ta teeks seda siis järgmised, ma ei tea, sada aastat võib-olla. Oleme selle kahe nädala jooksul, mil me oleme läbirääkimisi pidanud, saanud oma mõtteid ka eelarvet muutes arvestada ja eelarves on looduskaitseliste piirangutega maade kompenseerimine selgelt sees. See ei lahenda kogu küsimust, aga see näitab, et me soovime seda lahendada. Nii et see on põhimõtteliselt eelarvesse sisse kirjutatud, aga see ei ole piisav, et kogu küsimus lahendada.

16:01 Esimees Eiki Nestor
Madis Milling, palun!

16:01 Madis Milling
Suur tänu, härra istungi juhataja! Hea peaministrikandidaat! Teie koalitsioonilepingu julgeolekupoliitikat käsitlevas lõigus on selline punkt: "Eesti toetab Euroopa Liidu ja NATO ühiseid poliitikaid, mis on suunatud Ukraina suveräänsuse kaitsmisele ja territoriaalse terviklikkuse taastamisele." Mis mul saab selle punkti vastu olla. Küll aga on selle lause kontekstis kummaline, et peaministri erakond ehk Keskerakond ei ole tänini avaldanud üheselt mõistetavat seisukohta Ukraina sündmuste asjus. Täna esinesite jõulise sõnavõtuga, kinnitades, et Krimm on okupeeritud. Minu küsimus: kas te ka peaministrina olete enne järgmise aasta kohalike omavalitsuste valimisi valmis Keskerakonna vene keelt kõnelevatele valijatele ütlema, et Krimm on okupeeritud ja Ida-Ukrainas toimub Venemaa Föderatsiooni mahitatud agressioon?

16:02 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Kõigepealt, ma ei nõustu sellega, et Keskerakond ei ole peale minu tänaste sõnade Ukraina teemadel midagi ütelnud. Kui ma ei eksi, siis XII koosseis tegi toetusavalduse Ukrainale, et toetab tema territoriaalset terviklikkust. Kindlasti fraktsiooni esimees mäletab seda täpsemalt, aga minu meelest meie fraktsioonist vähemalt viis inimest algatasid selle avalduse, olime mitme teise erakonnaga ühel meelel. Nii et see süüdistus on kindlasti alusetu. Miks ma peaksin oma seisukohta muutma 2017. aasta juunikuus või septembrikuus või näiteks 14. oktoobri õhtul? Ei muuda.

16:03 Esimees Eiki Nestor
Monika Haukanõmm, palun!

16:03 Monika Haukanõmm
Tänan, härra juhataja! Lugupeetud peaministrikandidaat! Teie leppes on kirjas, et viite ellu personaalmeditsiini pilootprojekti. See tekitas minus natuke nagu segadust. Personaalmeditsiin on juba mitu aastat päris tõsiselt fookuses olnud ning pilootprojekte on ka korduvalt tehtud. Toon näiteks kas või viimase suure pilootprojekti Sotsiaalministeeriumis, kus püütakse hinnata personaalmeditsiini rakendatavust kolmes kliinilises valdkonnas ja arendada e-teenuseid. Siit ka minu küsimus: võib-olla see on lingvistiline probleem, aga mida te personaalmeditsiini all silmas peate? Milline see uus algatus ikkagi on?

16:04 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Me oleme tõesti kokku leppinud, et selles valdkonnas pilootprojekt tuleb. See on punkt üks. Punkt kaks on see, et nagu te kindlasti olete aru saanud, nendel läbirääkimistel olid laua taga kaks ministrit sellest ministeeriumist. On kokkulepe, et plaan töötatakse esimese kvartali jooksul välja. Ja loomulikult pärast seda tuleb see ka valitsuse lauale. Nii see on.

16:04 Esimees Eiki Nestor
Andre Sepp, palun!

16:04 Andre Sepp
Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea peaministrikandidaat! Minu küsimus tuleb selle teie sõnul viimase 15 aasta olulisima reformi ehk haldusreformi kohta. Seadus on vastu võetud. Me teame, et meie tänane ja teie tulevane partner IRL on kaitsnud seisukohta, et omavalitsuste suurus võiks olla vähemalt 11 000 elanikku. Keskerakond on menetluse käigus teinud hulgaliselt ettepanekuid, et miinimumnõue võiks

olla väiksem. Mul ongi küsimus teile, peaministrikandidaadile. Kas olete valmis vastu võtma ka selle teatepulga, et juhite praeguse peaministri kombel ise kõike haldusreformi puutuvat? Ja milline on teie kui kunagise omavalitsusjuhi sõnum nendele omavalitsustele, mis on väiksemad kui 5000 või märksa suuremad kui 5000 elanikku? Kuidas asi edasi läheb?

16:05 Peaministrikandidaat Jüri Ratas

Aitäh! Paar sõna, kui te lubate, härra Andre Sepp, vastuseks eelmisele küsimusele. Personaalmeditsiin tähendab üldjoontes individuaalset lähenemist patsientidele, konkreetset ravi ja ennetusmeetmeid. Tulles kohaliku omavalitsuse ja haldusreformi juurde, kinnitan, et me läheme praeguse seaduse baasil edasi. Me võtame kuulda omavalitsusliitude põhikriitikat, mis haldusreformi seaduse teemal on kõlanud. Kriitikat on tehtud kahes suunas: soovitakse teada selgeid rahastuse põhimõtteid ja selget ülesannete jaotust. Mis puutub rahastuse põhimõtetesse, siis ma olen omavalitsuste esindajatega isiklikult suhelnud ja tean ka muidu, mida nad on välja öelnud. 2009. aastal tehti suur kärbe, üksikisiku tulumaksust omavalitsustele minevat protsenti vähendati. Siis oli tõesti kriisiaeg. Eks teie teate seda samuti, mida on tähendanud selle määra langetamine 11,93%-lt 11,4%-le. Lisaks tasandusfond, mille suurus oli toona umbes 440 miljonit krooni. Ma mäletan, et selle kohta oli ka seletuskiri, kus öeldi omavalitsustele, et te ei pea enam tegelema noortespordiga. No me teame kõik, et omavalitsused tegelevad noortespordiga edasi, ja seda isegi aktiivsemalt.
Te küsisite, mis on minu sõnum. Üks sõnum on see, et me soovime need kärbitud 440 miljonit krooni taastada. See on *ca* 30 miljonit eurot ja see tuleb 2018. aastast. Lisaks sellele, nagu ma ütlesin oma kõnes, suurendame koolilõuna toetust 22 eurosendi võrra ehk ühe euroni. Selleks on vaja *ca* 6 miljonit eurot aastas ja me anname selle korraldamise üle kohalikele omavalitsustele. Kohalike omavalitsuste laual on aga viimased kolm-neli aastat olnud veel üks oluline teema. See on seotud tugispetsialistidega haridussüsteemis. Selle probleemi leevendamiseks näeme ette eraldada 6 miljonit eurot. Ja veel üks ülesanne – te küsisite, kuidas haldusreformi ellu viia – on seotud sellega, et metsatukataludest liikuma saamine on probleemne. Siin pealinnas või Tartus neid muresid ei ole. Me oleme otsustanud, et maakonnasisene ühistransport on valdkond, mille reguleerimisel me usaldame omavalitsusi. Me anname maakonnasisese ühistranspordi korraldamise üle omavalitsustele ja mitte ainult praeguses dotatsioonimahus. Oleme selgelt öelnud, et eraldame sinna 21 miljonit eurot lisaks. See annab maakondlikele ühistranspordikeskustele või omavalitsustele võimaluse korraldada seda transporti oma äranägemise järgi. Ma loodan, et reisid muutuvad sagedasemaks ja operatiivsemaks. Ning on ka võimalus, et see muutub tasuta ühistranspordiks.
Mis omavalitsustesse puutub, siis neil on Kultuuriministeeriumi abil vaja täita veel üks minu meelest oluline ülesanne, mida ei tohi koalitsioonileppe tutvustamisel unustada. Eesti on mereriik. Meil on palju muidki veekogusid, jõgesid ja järvi, ning me teame, kui oluline on ujumisoskus ja kui palju on inimesi uppunud selle tõttu, et neil seda oskust ei olnud. Ujumisoskuse saavad paljud lapsed koolis, aga selleks peavad teise klassi õpilased saama *ca* 24 tunni asemel õppida ujumist rohkem, näiteks 40 tundi. Siis saab see neile selgeks.
Nüüd sellest arvust, mis kõlas küsimuse teises pooles: kas elanikke võiks olla vähemalt 5000 või 11 000? Ka kehtivas seaduses on ju teatud erisused sees. On erisus saarte puhul ja on erisus ka piiriäärsete omavalitsuste puhul. Ei, me seda piirarvu ei muuda. Küll aga ütlen väga selgelt, et kui see kõik tuleb Vabariigi Valitsuse lauale, siis minu jaoks on väga selge kaalumiskoht see, kas sundliitmine algatada või mitte. Ma lähtun kindlasti põhimõttest, et kui omavalitsused liituvad ja tekib näiteks 4800 elanikuga omavalitsus, siis see ei ole põhjus öelda, et see mitte mingil juhul ei sobi. Kui see on mõistlikult moodustatud omavalitsus, mille nn liikumisõlg ehk transpordiõlg on arusaadav, siis tuleks selle võimaldamist tõsiselt kaaluda. Siin on palju räägitud, et kui Ida-Virumaal Vaivara ja Narva-Jõesuu ühinevad, siis ei tule suure tõenäosusega 5000 elanikku täis ja seega nad peaksid ühinema Narva linnaga. No see läheb lihtsalt absurdiks.
Nüüd, see kolmas küsimuseosa oli väga põhimõtteline küsimus, sellepärast palun vabandust, aga paar sõna veel. Küsimus oli, kas see valdkond jääb, kui te annate mulle volitused, minu kui peaministri vastutada või minu õlgadele. Jah, muidugi. See on nii oluline teema, et selles osas ei ole mingit kahtlust.

16:12 Esimees Eiki Nestor

Meelis Mälberg, palun!

16:12 Meelis Mälberg
Aitäh! Hea peaministrikandidaat! Äsja alla kirjutatud ja avalikustatud koalitsioonileppes on kindlasti väga häid ja tarku mõtteid, mida saab toetada. Aga kiirel lugemisel avastasin seal palju ka sellist, millega ei saa nõus olla või mis jääb arusaamatuks. Ühe ettevõtmisena lubate algatada Ida-Virumaa programmi. Praegu kehtivad Ida-Virumaa tegevuskava ja Kagu-Eesti tegevuskava. Siit ma loen aga välja väga selge sõnumi Kagu-Eesti inimestele: edaspidi teie enam sellises fookuses ei ole. Kas te selgitaksite natukene seda tagamaad, miks Kagu-Eesti on tähelepanu alt välja jäänud?

16:13 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh, hea küsija! Tõesti, palun vabandust! Teil on õigus. Koalitsioonileppe sõlmimine oli täna kell üks. Vaatame nüüd kella – see on kümme minutit neli läbi, seega lepe sõlmiti kolm tundi tagasi. Ega te ei saanudki muud teha kui kiiret lugemist. Kui on vähegi aega, siis püüdke uuesti, süvenenumalt lugeda. Siin on tõesti, nagu te ütlesite, päris palju häid asju sees. See ei ole üldse mitte halb leping, arvan ma. Aga kui rääkida nendest tegevuskavadest ja pidada silmas ka Kagu-Eesti probleeme, siis ega me häid tegevuskavasid ära ei lõpeta. Vastupidi! Ent nagu ma vist juba ütlesin, me ei soovinud teha 50-leheküljelist dokumenti. Me soovisime, et see lepe oleks üsna konkreetne. Praegused töös olevad tegevuskavad valitsus kindlasti vaatab üle, aga ma ei näe mingit põhjust, miks me peaks need ülesanded maha tõmbama.
Nüüd, Ida-Virumaa. Me oleme seda arutanud. Seal on peamiselt kolm tegevussuunda: on transpordi- ja taristusuund, teatud sõiduteed, teatud kergliiklusteed; on meditsiiniasutuste renoveerimise suund ja ühe haridusasutuse viimine Narva, mille kohta härra Laanet siin küsis. Taristusuund hõlmab ka kiiremat ühendust Ida-Virumaaga. Need on peamised asjad, mis selles kavas sees on. Kuna seda seni kirjas ei olnud, siis me tõimegi selle eraldi välja.

16:14 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Anne Sulling, palun!

16:14 Anne Sulling
Aitäh, hea eesistuja! Hea peaministrikandidaat! Koalitsioonilepe seab eesmärgiks majanduskasvu kiirendamise. Me teame, et Eesti majanduskasvu suurimaid pidureid on olnud aeglustunud tootlikkuse kasv. Minu küsimus ongi, mis on need konkreetsed meetmed, mis te plaanite kasutusele võtta, et just tootlikkuse kasvu kiirendada.

16:15 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh selle väga õigustatud küsimuse eest! Kuna see oli nii konkreetne, siis ma püüan ka väga konkreetselt vastata. Meie arvates on ettevõtjatele suunatud maksulangetused konkurentsivõime suurendamiseks asi, mida siiamaani on kardetud nagu tuld. Aga mingis ettevõtlussektoris või mingis piirkonnas võiks teha teatud erisusi, et konkurentsivõimet parandada ja eksporti kasvatada. See on üks väga konkreetne meede, mis on just ettevõtjatele mõeldud. Samuti võib nimetada doktoranditoetuse või -stipendiumi kahekordistamist võrreldes praegusega, seegi aitab kaasa meie ettevõtluse ja innovatsiooni arengule. Ja veel on leppes väga selgelt sees põhimõttelised muudatused ühes konkreetses ettevõtlusvaldkonnas. Pean siin järjekordselt tänama Vabaerakonda, kes mõni aeg tagasi algatas Riigikogus oluliselt tähtsa riikliku küsimusena arutelu merenduse ja merendussektori seisu üle. Me oleme leppesse sisse kirjutanud, et soovime kaubalaevad Eesti lipu alla tagasi tuua, et selle abil Eesti majandust elavdada. Uus koalitsioon on kokku leppinud, et me oleme niisuguste erisuste tegemisel paindlikud. Lisaks on kavas väiksemaidki samme, mis kindlasti aitavad meie konkurentsivõimele ja ettevõtlusele kaasa. Toon näiteks sellised asjad nagu ettevõtluskonto väikeettevõtjatele ja FIE-de maksumuudatused. Sellised on mõningad näited.
Ja loomulikult on veel üks väga oluline otsus, mis minu meelest aitab konkurentsivõimet tõsta. Umbes aasta tagasi tõstis valitsus tänase peaministri erakonna soovil majutusasutuste käibemaksu. Sellest tekkis minu arvates väga terav probleem Eesti ühiskonnas. Majutus- ja turismiettevõtted kinnitasid, et maksu tõstmine 9%-lt 14%-le ei ole õige lähenemine. Aga just nii suur tõus on praegu kavas. Me soovime selle ära jätta. Me mõistame, et see tähendab eelarves otseselt *ca* 11 miljonit eurot miinust, aga me arvame, et samas see elavdab selles sektoris majandust. Teine näide on diislikütuse

aktsiisimäär. Kõik me teame, et kui diislikütuse aktsiisimäär tõuseb, siis kannatavad kõik ettevõtlusvaldkonnad, ka tarbijad. Me oleme ette näinud, et diislikütuse aktsiisimäära tõusu alates 2018. aasta 1. jaanuarist ei tule. Need on mõningad näited.

16:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Heidy Purga, palun!

16:18 Heidy Purga
Aitäh, hea eesistuja! Hea peaministrikandidaat! Seni on Keskerakonna kontrollitavas meedias, näiteks Tallinna Televisioonis ja ajalehes Pealinn, üles astunud valdavalt keskerakondliku taustaga poliitikud, kes on avaldanud valitsusvastaseid seisukohti. Minu küsimus on selline: kas nende meediaväljaannete tegevus jätkub nüüd sellisel viisil, et lauskriitika pööratakse parlamendi suurima opositsioonierakonna vastu?

16:19 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Ma mõistan väga hästi selle küsimuse alatooni – ilma naljata. Ma arvan, et kui on tegu kohaliku omavalitsuse volikogu meediakanaliga – ja jutt on kohaliku omavalitsuse meediakanalist –, siis põhimõte peab olema väga selgelt üks: see peab olema laiapõhjaline. See ei saa olla ühe erakonna keskne. Kui siin on tehtud vigu, siis tuleb need parandada. Kas saab olema nii, et Tallinna Televisioon hakkab kritiseerima ainult ühte erakonda Riigikogus? Annaks jumal, et mitte. See ei tohi nii olla. Aga üldiselt ei kirjuta ei peaminister, Vabariigi Valitsus ega Riigikogu ette, kuidas üks kohalik omavalitsus oma eelarvega ümber peab käima. See on omavalitsuse suveräänne otsus. Kui rääkida sisust, siis seal on mõningaid päris häid saateid. Teist neli kohta tagapool istub üks selle televisiooni saatejuht. Minu meelest ka härra Gräzin on dispuudi käigus seal väga huvitavate mõttearendustega esinenud.

16:20 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Ja nüüd ongi paras aeg anda sõna Igor Gräzinile. Palun!

16:20 Igor Gräzin
Aitäh! Meie saade on väga kitsalt spetsialiseeritud, see tegeleb ainult kahe väga kitsa teemaga ja mitte millegi muuga. Need teemad on inimene ja maailm, mitte midagi muud. Sinu kaasvõitleja ja minu kolleeg maaelukomisjonis Martin Repinski ütles umbes kuu aega tagasi ajalehes Stolitsa, et sanktsioonid Venemaa vastu tähendavad geopoliitilisi mänge ja me peaksime püüdma kuidagi seda seisu parandada. Milline on sinu kui tulevase peaministri seisukoht Venemaa-vastaste sanktsioonide osas? Need on põllumajandusele kahtlemata rasked taluda, aga kas need on siiski käsitatavad ka Eesti julgeolekupoliitika olulise komponendina? See ei ole ju mäng. See on tõsine asi tegelikult.

16:21 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Ma olen täiesti nõus, et see ei ole mäng. Arvan, et Eesti astub nende sanktsioonide puhul väga selgelt ühte jalga meie Euroopa Liidu partneritega.

16:22 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Martin Helme, palun!

16:22 Martin Helme
Aitäh, härra asespiiker! Lugupeetud kolleeg, kõigepealt soovin jõudu ja edu uues ametis, kui me niimoodi hääletame! Tulen aga tagasi küsimuse juurde, mille kohta kolleeg Herkel küsis. See oli abikaasade tuludeklaratsiooni ühisdeklareerimise kohta. Sa ütlesid oma ettekande alguses, et rahvastikukriis on Eestis üks kõige põletavamaid probleeme, millega uus valitsus kindlasti tegelda tahab. Oletan, et kõik valitsuse parteid on nõus, et rahvastikukriisi lahenduse võti on tugev perekond. Selles valguses võib öelda, et abikaasade ühisdeklaratsioonist loobumine esiteks saadab välja väga halva sisuga signaali ja teiseks tähendab see peredele ka rahalist kaotust. Kui argument oli see, et see summa läheb liiga suureks, siis võib ju teha mingi erandi, et see summa jääb samaks, mis ta praegu on. Kelle ettepanek see oli ja mis on selle kokkuhoidmise ...

16:23 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Hea kolleeg, üks minut on küsimuse jaoks ette nähtud!

16:23 Martin Helme
Miks see läbi läks?

16:23 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Austatud Martin! Oli tõesti laual ka selline mõttekäik, et kui tulumaksuvaba miinimum ühele pereliikmele on 500 eurot, kas siis ei võiks ühisdeklaratsiooni puhul teisele pereliikmele kehtida mingi muu summa. Neid arutelusid oli väga palju, aga meie jaoks oli põhiline, et tulumaksuvaba miinimum tõuseks jõuliselt. See on punkt üks. Punkt kaks on, et inimestele jääks rohkem raha kätte. Ja punkt kolm on loomulikult see, mida ma ühele küsimusele vastates juba ütlesin: me ei teinud seda koalitsioonilepet ainult lubadustepõhiselt. Meil oli kogu aeg kõrval riigi eelarvestrateegia tabel, me ei pidanud silmas mitte ainult aastat 2017, vaid ka aastaid 2018, 2019 ja 2020. Selge on, et maksureform on väga oluline, aga koalitsioonipartnerid näevad katteallikaid väga erinevalt. Seda ei saa eitada. Nagu ma ütlesin ka härra Herkelile, igal juhul 500 eurot on suurem tulumaksuvaba miinimumi määr kui 170 + 170, mis teeb kokku 340 eurot. Aga muidugi võib selle üle veel mõelda, ma üldse seda ei eita.

16:24 Esimees Eiki Nestor
Liina Kersna, palun!

16:24 Liina Kersna
Aitäh, hea eesistuja! Austatud peaministrikandidaat! On väga sümpaatne, et uue valitsuse üks eesmärk on demograafilise olukorra parandamine. Minu teada on see olnud ka kõigi eelmiste valitsuste eesmärk. Samas, kui ma vaatan teie lubaduste katteallikate tabelit, siis näen, et vanemahüvitise arvel on plaanitud igal aastal katta muid kulusid 10 miljoni euro ulatuses, kokku 30 miljoni euro ulatuses. Millel sellised prognoosid põhinevad? Kas te prognoosite laste arvu vähenemist või arvate seda, et isad ei ole aktiivsed vanemahüvitise väljavõtjad, või on sellel mõni muu põhjus?

16:25 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! See on väga oluline küsimus. Üldjoontes arvan, et peame kogu tööturgu, sh töötamist vanemahüvitise saamise perioodil, paindlikumaks muutma. Minu meelest ei pea olema stampmõte, et keegi istub selle 15 kuu jooksul automaatselt kodus. Vastupidi, võib olla teatud aja kodus ja teatud aja tööl. See kindlasti soodustab laste emade aktiivsemat osalemist tööjõuturul. Kust see 10 miljonit tuleb? Küllap me kõik teame, et riigieelarves ei ole nii, et kui kuskil läheb 10 miljonit kulusid vähemaks, siis see läheb automaatselt kuhugi teise rea peale. Nii see ei ole. Siin tabelis on meil esindatud väga paljud sotsiaalsed teemad, et toetada just laste üleskasvamist, olgu selleks õpetajate palgatõus või seesama koolilõuna. Mõte on üldiselt see, et süsteem muutuks paindlikumaks ja annaks võimaluse kiiremini tööle minna. Ent kui ühel hetkel tekib soov, siis peaks saama jälle koju jääda. See summa aga tuleneb puhtalt Rahandusministeeriumi arvutustest.

16:27 Esimees Eiki Nestor
Yoko Alender, palun!

16:27 Yoko Alender
Aitäh, hea eesistuja! Hea peaministrikandidaat! Jätkan eelmise küsijaga umbes samal teemal. Te rääkisite rahvastikuprobleemide lahendamisest ja loomulikult on ka minul selle üle hea meel. Aga meil on väga teravalt üleval lasterikaste perede küsimus. Mulle tundub, et nemad saavad päris kõvasti pihta. Kaob ühise tuludeklaratsiooni esitamise võimalus, kaob üldse ära vajaduspõhine peretoetus, ka lööb lasterikkaid peresid kindlasti suurte autode maksustamine. Kuidas niisugused sammud peaks neid peresid aitama?

16:27 Peaministrikandidaat Jüri Ratas

Aitäh, väga oluline küsimus. Kõigepealt selgitan vajaduspõhisest peretoetusest loobumist, mida te mainisite. Kui te meie eelarvetabelit vaatate, siis on näha, et seda kompenseerib toimetulekusüsteemi parandamine. Esiteks, bürokraatiat jääb vähemaks: enam ei ole vaja hakata eraldi taotlust esitama. Teiseks, loodav koalitsioon soovib anda sõnumi, et alates kolmandast lapsest – siis, kui toimetulek läheb perel palju keerulisemaks ja kulud väga selgelt kasvavad – me tõstame lapsetoetuse 200 eurolt 300 euroni. Ma arvan, et see on väga õige suund.
Ja toon täiesti ilma naljata esile ka mõtte, millest ma rääkisin eelmisele küsimusele vastates. Tuleb toetada sellist täisväärtuslikku peret, kus mõlemad vanemad saavad valida töö ja lapsega kodus oleku vahel. Vanemahüvitise süsteem on Eesti riigis olnud väga hea asi, aga seda tuleb natukene muuta. See kindlasti annab kindlust juurde. Nii et mõningad sellised näited.

16:29 Esimees Eiki Nestor
Laine Randjärv, palun!

16:29 Laine Randjärv
Aitäh, hea eesistuja! Austatud peaministrikandidaat Jüri, hea kolleeg! Ma arvan, et paljud poliitikahuvilised tabasid seda sinu lubadustest tulvil kõnet kuulates palju tuttavlikku. Praeguses retoorikas on räägitud eelmise valitsuse ja koalitsiooni seisakust. Uues koalitsioonilepingus kajastub see miskipärast jutus, nagu kõik need asjad oleksid uued. Ma viitan siin mitmele haridus-, sise- ja ka riigihalduse ministri haldusala teemale, mis on uuesti jõuliselt välja toodud. Loodetavasti mõned nendest plaanidest ka jätkuvad. Minu küsimus puudutab aga kodakondsuspoliitikat. Tõite nagu uudse teemana välja, et alla 15-aastastele tuleks naturalisatsiooni korras vanemate avalduse alusel Eesti kodakondsus anda. See on tegelikult juba vana mõte, selles midagi uut ei ole. Küll aga on huvitav see, et presidendikandidaat Mailis Reps rääkis väga toetavalt topeltkodakondsusest.

16:30 Esimees Eiki Nestor
Küsimus, palun!

16:30 Laine Randjärv
Mispärast uudne topeltkodakondsuse mõte, mida Keskerakond on toetanud, ei jõudnud uude koalitsioonilepingusse?

16:30 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Kõigepealt nendest olulistest kavadest, mille kohta hea küsija ütles, et loodetavasti me jätkame neid. Ma ei ole kordagi öelnud, et Reformierakonnal ei ole ühtegi head ideed. Vastupidi, ma tänasin erakonda selle 17 aasta eest ja olen mitu korda öelnud, et on käivitatud väga palju õigeid ettevõtmisi, sh haldusreform. Aga ei saa öelda, et see koalitsioonileping ei too mingeid muutusi. Ikka toob, ja väga palju põhimõttelisi muutusi.
Ma alustan suurest maksureformist, mis meil käivitub 1. jaanuarist 2018. Tekkiv vahe on ikkagi väga selge. Seni on olnud plaan minna edasi õige väheste eurode kaupa tulumaksuvaba miinimumi tõstmisega. Eks teie olete neid arvutusi näinud rohkem kui mina, aga vahest ma ei eksi, kui ütlen, et tegu oleks inimese võiduga umbes 2 eurot kuus. Kui tõsta tulumaksuvaba miinimumi 500 euroni, siis see annab automaatselt võidu 62 eurot. Vahe on ikkagi umbes 30-kordne. Minu arvates see on väga oluline maksupoliitilise ideoloogia muudatus.
Nüüd teine asi, mille ma välja toon ja mille kohta ma olen täna juba vastanud. Jutt on julgetest muudatustest meie aktsiisi- ja käibemaksupoliitikas. Mulle meenuvad mõningad Riigikogu liikmed, kes tegelevad majutusteenuse pakkumisega. Nad on väga selgelt öelnud – isegi ühes koalitsioonierakonnas on see jutuks olnud –, et see lööb Eesti turismisektorit väga valusasti, kui see käibemaks tõuseb 9%-lt 14%-le. Seda ei tule. See on päris kindel. Ka langetame me järgmise aasta alguses diislikütuse aktsiisimäära. Arvan, et ka see elavdab majandust.
Ma korra juba tõin selle välja, aga seda tuleks veel rõhutada, et varasemad valitsused ei ole julgenud teatud ettevõtlussektorites maksulangetusi teha, olgu tegu sotsiaalmaksu või tulumaksuga. Me soovime teatud ettevõtlussektoreid toetada, subsideerida ja anda neile võimalus saavutada suurem tootlikkus. Valitsuskoalitsioon on selleks ette näinud 20 miljonit eurot.

Nüüd veel sellest, et te ütlesite, et midagi ei muutu. Kui ma ei eksi, on meil olemas laevanduse nõukoda ja seal on olnud aastaid teemaks, et Eesti kui mereriigi jaoks on piinlik, et Eesti lipu all ei sõida ühtegi kaubalaeva. Me julgeme seal teha muudatuse ja anda võimaluse tuua kaubalaevad Eesti lipu alla. See on väga selge ettevõtluspoliitiline muudatus. Lisaks nimetan ettevõtluskontot ja FIE-de maksumuudatusi.
Veel oli küsimus kodakondsuses. See on väga selgelt seotud niisuguse probleemiga, et peredes, kus vanemad on sündinud Eestis enne 20. augustit 1991 ja on, ütleme, üks halli passi omanik ja üks punase passi ehk Venemaa Föderatsiooni passi omanik, laps tõesti ei saa Eesti kodakondsust. Me arvame, et peaks saama, ja see muutub. Kui on pere, kus on näiteks kaks Venemaa Föderatsiooni passi omanikku, siis nende Eestis sündinud laps peaks meie arvates saama Eesti kodakondsuse. Teie küsimus oli 14–15 sekundit lubatust pikem ja palun vabandust, et mina omakorda andsin praegu väga pika vastuse. Topeltkodakondsus, mille kohta te ka küsisite, on oluline teema. Praegune valitsuskoalitsioon ei näe, et seda probleemi saab lahendada. Seis on täpselt selline, nagu ta on, siin muutusi ei toimu.

16:35 Esimees Eiki Nestor
Peeter Ernits, palun!

16:35 Peeter Ernits
Aitäh, hea juhataja! Hea peaministrikandidaat! Seni on olnud niimoodi, et kui opositsioon eelnõuga välja tuleb, siis koalitsioon tapab selle ära või tuleb natukese aja pärast samasisulise oma eelnõuga välja. Sain ma nüüd õigesti aru, et uuemal ajal, sinu juhtimise ajal, enam sellist teerulli ei tehta, kuigi mõned partnerid on vanast ajast ja vanade kommetega?

16:36 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh selle küsimuse eest! Minu arvates on see väga oluline poliitilise kultuuri suunamuutus. Ei tohi kehtida põhimõte, et vale mees ei tohi õiget asja teha. Jah, see peab muutuma. Vabariigi Valitsus ei saa kunagi hakata Riigikogule, seadusandlikule kogule, ette ütlema, kuidas te peate hääletama. Küll saab Vabariigi Valitsus alati öelda oma seisukoha. Nagu ma ütlesin, kui üht seaduseelnõu või üht põhimõtet on võimalik toetada, kuna sisu on õige ja ka eelarve võimaldab, siis seda tuleb toetada. Olen kümme aastat siin saalis tunnetanud kartust, et kui üks opositsioonierakond algatab eelnõu ja see muutuks kolmandal lugemisel, kui auväärt Riigikogu esimees selle haamrilöögi lööb, seaduseks, siis äkki nemad saavad kohe need hääled. Tegelikult see ju nii ei ole.
Eks me tugine selle põhimõtte muutmisel oma isiklikule kogemusele. Ma saan aru, et ma võrdlen võrreldamatuid, aga ma võrdlen oma ametiaega siin sellega, kui ma olin Tallinna linnapea ametis. Siis juhtus ka seda, et opositsioon tõi ettepaneku linnavolikogusse ja linnavalitsus ei öelnud, et me seda ei toeta. Oli ettepanekuid, mida me toetasime, ja asi tehtigi ära. Nii et jah, hea Peeter, sa said vähemalt minu suunast õigesti aru.

16:37 Esimees Eiki Nestor
Mart Helme, palun!

16:38 Mart Helme
Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud peaministrikandidaat, senine hea opositsioonikaaslane! Eesti on rahvusvahelistes reitingutes madala korruptsioonitasemega riik. Samas me teame, et see on suuresti meil väga hästi välja töötatud jokk-skeemide tulemus. Üks jokk-skeemi näide on hiljaaegu rahvast ärritanud Ermamaa küsimus. Äsja puhkes suur skandaal ka meie laevastikus, kuna miinilaeva Sakala pardalt leiti suur kogus salasigarette ja -alkoholi. See on kahtlemata äärmiselt häbiväärne juhtum, aga kahjuks on minu kõrvu jõudnud juba uudis sellisest ilusast jokk-skeemist, et kui see kogus ära jagada laeva meeskonnaliikmete vahel, siis nagu kriminaalsüüdistust ei saagi esitada. Minu küsimus teile on, kas teie valitsus võtab kasutusele uue, teistsuguse ja ausama poliitilise kultuuri ja lõpetab jokk-skeemitamise.

16:39 Peaministrikandidaat Jüri Ratas

Aitäh! Ma ei kujuta ette, et keegi siin saalis istuvast 101 poliitikust saaks öelda, et mingi jokk-skeem on vastuvõetav või isegi hea. Ei piisa sellest, et asi on juriidiliselt korrektne, asi peab sisuliseltki õige olema ja ka näima õige. Ma ei taha konkreetseks minna, aga seoses ametist lahkunud Eesti Vabariigi presidentidega on ikka üles kerkinud üht- või teistpidi keerulisi küsimusi. Ma arvan, et oleks soliidne, kui Eesti riigi presidendil oleks üks suve- või maakoht, kus ta oma külalisi vastu võtab ja mis kuulub Eesti riigile. Kui presidendi ametiaeg on lõppenud, siis ta lõpetaks ka selle kasutamise. Midagi sellist oli president Lennart Meril kasutada Läänemaal Paslepas. See on nüüd maha müüdud. Aga arvan, et selline lahendus võtaks need teemad päevakorralt maha. Jokk-skeemid pole kindlasti õigustatud.

16:40 Esimees Eiki Nestor
Keit Pentus-Rosimannus, palun!

16:40 Keit Pentus-Rosimannus
Aitäh! Austatud peaministrikandidaat, kõigepealt komplimendid valitsuse läbirääkimistega lõpulejõudmise puhul! Selles kokkuleppes, mille te täna allkirjastasite ja mis nüüd on avalik, on õigupoolest üksjagu sellist, millega te jätkate Taavi Rõivase valitsuse plaane. Aga, nagu siin kõlanud on juba varem, on ka sellist, mille sisuga tõepoolest mina kuidagi nõustuda ei saa. Üks peamisi uuendusi, mille Keskerakonna valitsus kaasa toob, on maksusüsteemi muutmine päris keeruliseks astmete rägastikuks. Minu küsimus on, kuidas te kavatsete motiveerida ettevõtjaid tekitama Eestis kõrgepalgalisi ja suuremat lisandväärtust loovaid töökohti, kui tippspetsialistidele antav signaal on, et mida suuremat lisandväärtust nad loovad, seda rohkem riik nende käest ära võtab.

16:41 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Kui selle küsimuse alguse juurde tulla, siis koalitsioonilepingust leiab kõikide peaministrite ja valitsuste käivitatud tegevusi, mida me edasi arendame. Ma ei kujuta ette, et me näiteks väga selgelt elukeskkonnaga seotud valdkondades edasisi samme ei teeks. Aga tõsi, lepingus on teatud paradigmalisi muudatusi. Te tõite õigesti välja ettevõtluse probleemid. Mis on meil see halb, mis ei lase Eesti majandust edasi viia? Kõigepealt maksusüsteem. Ega ma päris täpselt aru ei saa, kuidas plaanitud muudatused tööandjale suuremaid kulutusi põhjustavad. Vastupidi, minu arvates saavad tööandjad juurde kindlust, et töövõtjad jätkavad tööd nende juures, sest nad saavad teenida suuremat netotulu. See on hästi oluline, nagu ka ettevõtlusspetsialistid ja muud majandusspetsialistid on selgelt välja toonud. Me soovime väga, et just selles väiksepalgaliste detsiilis netotulu suureneb. Ja tegelikult suureneb ka Eesti keskmist palka saavate inimeste sissetulek. Sinna alla lähevad politseinikud, õpetajad ja päästjad ja see on samuti hästi oluline.
Nüüd sellest paradigma muutusest. Loevad ju ka sellised sõnumlikud sisendid ja muutused, ütleme, välises miljöös. Sõnumliku muutuse all pean ma silmas seda, et on väga halb, kui nn all-linn ja ülalinn ei tee üldse koostööd ning kogu aeg on tugev vastasseis. Koostöö viiks meid palju paremini edasi. Ma mäletan aastat 2006, kui pealinnal ja Toompeal oli vaja koostööd teha. See oli seotud teatud hoonetega Kadriorus Weizenbergi tänavas. Need hooned kuulusid riigile ja riigil olid omad huvid mängus. Tallinna vanalinnas aga on tore lasteteater, nukuteater, mille kõrval oli üks hoone, kuhu riik soovis rajada nukumuuseumi. Ja siis oli vaja hooneid vahetada: Tallinn soovis Weizenbergi tänava hooneid, et Kadrioru pargi peakontor sinna üle viia, ja riik soovis nukumuuseumi maja. Sai tehtud koostööd ja mõlemad asjad toimivad. Minu meelest hea näide. Samas Harju tänava puhul, kus tuli varemeid taastada, ei olnud head koostööd. Seal oli tegu riigi maasiilakatega, mille puhul riik ja all-linn ei jõudnud kokkuleppele. Nüüd on vaja konverentsikeskuseks renoveerida linnahall, teha see korda, et Eesti turismisektor võidaks. See on väga oluline. Linnahalli lähedal on väga palju korralikke hotelle, kui ma ei eksi, ka kaks Tallinki oma. Nii et see suunamuutus on tegelikult hästi tähtis.
Töökohtade loomise kohta ma olen juba nii mitmel korral vastanud, et ma ei taha ennast enam korrata ja teie aega raisata. Aga meie leppes on sees ettevõtluskontod ja FIE-de töö lihtsustamine, selles on sees teatud erisused nendele ettevõtetele, kes suudavad ja soovivad oma tootmispotentsiaali suurendada. Nii et siin on päris tugevaid signaale just ettevõtlusvaldkonnale. Ja mis siin salata, sa, hea küsija, tead väga hästi, et parimad turismiettevõttespetsialistid siin saalis on Reformierakonna fraktsioonis. Küllap nad ütlevad väga selgelt välja, et majutusasutuste käibemaksu tõstmise ärajätmine on turismivaldkonnas tugev positiivne signaal.

16:46 Esimees Eiki Nestor
Johannes Kert, palun!

16:46 Johannes Kert
Tänan, härra Riigikogu esimees! Lugupeetud peaministrikandidaat! Oli tore kuulda teie suust mitmeid idealistlikke tulevikku silmas pidavaid seisukohti. Mul on teile nii minevikku kui tulevikku puudutav küsimus, millele te olete ka enam-vähem vastanud. Minu küsimus puudutab taas Keskerakonna koostööd president Putini erakonnaga Ühtne Venemaa. Küsiksin selliselt. Praegu see väidetavalt külmutatud koostööprotokoll siiski kehtib. Milliseid muutusi on vaja, et protokoll sellest külmutatud olekust vabastataks? Kas need on põhimõttelised poliitilised muutused Venemaal või näiteks Venemaa presidendi vahetumine euroopalikuma liidri vastu või miski muu?

16:47 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Loomulikult muutuvad ka meie kahe riigi suhted paremaks, kui Euroopa Liidu ja Venemaa suhted muutuvad paremaks. Ma arvan, et see võiks kaasa tuua selle külmutatud oleku lõpetamise, kui teie väljendit kasutada.

16:47 Esimees Eiki Nestor
Krista Aru, palun!

16:47 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud peaministrikandidaat! Värskes koalitsioonilepingus on tõesti palju häid ja õigeid asju, mis ilmselt tulevad kasuks tervele Eestile. Kuid selliseid häid ja õigeid asju on koalitsioonilepingutes ennegi olnud. Mille kohta ma aga sõnagi ei leidnud, on Eesti kogukonnad väljaspool Eestit. Kas teil neile on mingi uus sõnum? Kas diasporaa mõiste kuulub oma muutumises ümbermõtestamisele? Kas diasporaa suutlikkust ka toetatakse – on sellele mõeldud? Võib-olla oskate seda selgitada.

16:48 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! On ikka mõeldud nendele kogukondadele, kes elavad Eestist väljaspool, ja mitte ainult läbi selle prisma, et need tuhanded inimesed, kes on Eestist lahkunud ja töötavad välismaal, tuleksid Eestisse tagasi, mida me küllap esmajoones soovime. Muidugi me peame õigeks toetada neid kogukondasid, kelle juured on juba välismaal, aga ma ei näe, et siin peaks midagi väga olulisel määral muutma. Neid tuleb lihtsalt edasi toetada, mingeid kardinaalseid muudatusi selles vallas aga kindlasti ei tule.

16:49 Esimees Eiki Nestor
Andres Herkel, palun!

16:49 Andres Herkel
Aitäh, härra esimees! Austatud härra Ratas! Ma õnnitlen teid hoopiski selle saavutuse puhul, et erinevalt Keskerakonna eelmisest esimehest, kes umbes 20 aastat rääkis järelejätmatult astmelisest tulumaksust, aga mitte midagi ei saavutanud, olete teie paari nädalaga jõudnud selleni, et see on koalitsioonileppesse sisse kirjutatud. Aga mu küsimus on, kuidas te suutsite Margus Tsahknale selgeks teha, et see ei ole astmeline tulumaks, ehkki kõik spetsialistid ütlevad, et seda see ju on. Kas see maksuosa ikkagi vaadatakse veel üle? Kas on mingisugune lootus, et see asi tehakse lihtsamaks, selgemaks ja et seda ka õige nimega nimetatakse?

16:50 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Poliitilise kogemuse mõttes olen ma küll teist noorem poliitik, auväärt Herkel, aga ma siiski mõistan teie trikiga küsimust, mis puudutas Margus Tsahknat ja IRL-i. Alustan sellest, et ma ei ole varem selliseid läbirääkimisi pidanud. See on punkt üks. Punkt kaks on, et ma tunnustan nii Jevgeni Ossinovskit kui ka Margus Tsahknat, nii Sotsiaaldemokraatlikku Erakonda kui ka Isamaa ja Res Publica Liitu. Pean seda väga oluliseks, et me tõesti saime nendel kõnelustel kõikidest valdkondadest ja teemadest väga

avameelselt rääkida. Ei olnud poliitilist trikitamist. Need olid tegelikud nõupidamised, kus teemasid tõsiselt arutati. Loomulikult iga erakond kaitses oma positsioone.
Kas me soovime maksudes tulevikus veel põhimõtteliselt midagi muuta? Ma pean silmas just Keskerakonda. Jah, loomulikult soovime. Kas seda saab astmeliseks tulumaksuks nimetada? Eks ta ikka ole tulumaksuvaba miinimumi tõstmine 500 euroni. Nagu ma juba ütlesin, inimesed, kes seal nn ülemises sektoris hakkavad iga kuu suurusjärgus 20–30 eurot rohkem maksma, on usutavasti valmis selle raha panustama sidusama Eesti ühiskonna nimel. Astmelist tulumaksu siit otseselt välja lugeda ei saa, aga just sellise minu arvates tõsise maksumuudatuseni kolm erakonda üheskoos jõudsid.

16:52 Esimees Eiki Nestor
Valdo Randpere, palun!

16:52 Valdo Randpere
Hea peaministrikandidaat, hea Ratas! Mu esimesele küsimusele sa vastasid kuidagi väga kiire käeviipega: ütlesid, et see pole mingi leping, see on protokoll. Õigusinstituudis teile tõenäoliselt õpetati ka seda, et leping võib olla sõlmitud erinevas vormis, see võib olla sõlmitud ka protokolli vormis. Ja Vene suursaadik Eestis nimetab seda teievahelist protokolli lepinguks. Aga see ei ole mu praegune küsimus. Mu teine küsimus on kooseluseaduse kohta. Varem oli see sotsiaaldemokraatidele eriti südamelähedane teema, aga kooseluseaduse rakendussätteid endiselt ei ole. Nende kohta ei leia ühtegi sõna teie koalitsioonileppest ega ole ka läbirääkimiste käigus midagi kuulda olnud. Kõrvaltvaatajana jääb mulje, et sotsiaaldemokraadid vahetasid kooseluseaduse rakendussätted limonaadimaksu vastu. Aga mind huvitab pigem, et kui see jõuab siia saali, siis mis sinu seisukoht on. Kas tuleks see ebanormaalne olukord ära lõpetada, et seadus on olemas, aga rakendussätted ei kehti?

16:53 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Kõigepealt ma ütlen, et sotsiaaldemokraadid panid loomulikult selle teema lauale ja selle üle oli ka arutelusid. Nii et ma kindlasti ei saa siin öelda – ülekannet jälgivad ju ka Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valijad –, et SDE ei seisnud nende põhimõtete eest või me neid ei arutanud. Arutasime küll, ja arutasime väga selgelt. Milline on minu seisukoht? Ma saan aru, et need rakendussätted on Riigikogu ehk seadusandliku võimu küsimus, ja ma arvan, et seadusandlik võim peabki selle küsimuse lahendama. Ei saa olla nii, et täidesaatev võim hakkab teile midagi ette kirjutama või dikteerima. Ma lähtun ikka põhimõttest, et meil on võimude lahusus ja Eesti riigis on seadusandlik võim kõrgemal kui täidesaatev võim.

16:54 Esimees Eiki Nestor
Peep Aru, palun!

16:54 Peep Aru
Aitäh! Lugupeetud peaministrikandidaat! Tunnen teid sõnapidaja mehena ja hea organisaatorina, koos on veedetud päris keni päevi. Aga teie kõnest jäi kõlama üks lause, kus te lubasite 250 eurot matusetoetust kõigile, ja millegipärast tundus, et lauses oli rõhuasetus sõnal "kõigile". Mida see tähendab? Mina loodan küll ka teie valitsemisaja üle elada.

16:55 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Hea Peep Aru! Ma alustan sellest, et loodetavasti ma võin sind sinatada. Mul on ka olnud väga muljetavaldavaid olemisi sinu seltsis, seda ka siis, kui me oleme koos sporti teinud. Ma arvan, et võin seda öelda ka auväärt Riigikogu saali ees, et see oli XI koosseisus. Me olime väga raskes seisus, olime jäänud suurde kaotusseisu. Keilas oli selline korvpalliturniir nagu Keila Ämber ja just sina olid see, kes viskas seal kolm kolmepunktiviset järjest sisse, panid meie võistkonna taas mängima ja me võitsime. Ega me keegi ei tea, kui kaua on meile elupäevi antud – seda teab kõigevägevam. Aga arvestades sinu sportlikku eluviisi, olen kindel, et sina ja ma loodan, et ka mina näeme veel mitut Eesti riigi valitsust. Nüüd aga matuserahast. Tegelikult ei olnud rõhuasetus sõnal "kõigile", siin on võib-olla kolm rõhuasetust. Üks on tõesti see, et matusetoetus tuleb tagasi. Teine rõhuasetus on minu arvates lausa märgiline, see on ühiskonna solidaarsus. Ja kolmas rõhuasetus, mida ma tõesti ei nimetanud, on see, et

matusetoetuse maksmine saab konkreetselt kohalike omavalitsuste ülesandeks. Seda koos rahastusega, sest ka meie põhiseaduse mõte on, et kui me anname kohalikele omavalitsustele kohustusi, siis tuleb ka nende täitmiseks raha anda. Summa on umbes 4 miljonit eurot aastas.

16:57 Esimees Eiki Nestor
Andres Ammas, palun!

16:57 Andres Ammas
Aitäh, lugupeetav juhataja! Lugupeetav peaministrikandidaat! Kümmekond päeva tagasi olid läänlastel õnnepäevad. Jaanus Karilaidist pidi saama minister, kes Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks teeb Riisipere ja Rohuküla vahele raudtee. Nüüd ei saa vist Jaanus Karilaidist ministrit ja ka koalitsioonilepingus ei ole sõnagi Riisipere–Rohuküla raudteest. Miks läänlased ja kaudselt ka hiidlased on ilma toredast avalikust teenusest, mida Viljandimaa, Järvamaa, Raplamaa ja Harjumaa inimesed on juba aastaid kasutanud? Palun öelge läänlastele midagi raudtee kohta! Loodan, et positiivset.

16:57 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Ma tänan! Kõigepealt, mulle on väga sümpaatne, et kasutatakse lõiku Riisipere–Rohuküla. Ma arvan, et kui raudtee peaks kunagi taas Haapsalusse jõudma – ja ma toetan seda, et jõuaks –, siis see peaks tegelikult sealt kümme kilomeetrit edasi, kuni Rohukülani välja minema.
Mis puutub härra Karilaidi, siis ma olen veendunud, et tema positsioon saab uue koalitsioonilepingu täitmisel väga mõjukas olema. Rohuküla raudtee temaatika tõstatas ta ka siis, kui meil olid koalitsioonieläbirääkimised. Nagu ma ütlesin, meil on plaanis teha selline suurem riiklike investeeringute programm, kuhu me eraldame veidi üle 300 miljoni euro. Selle üks põhiosa on taristu väljaehitamine – mitte ainult maanteetaristu, vaid me oleme rääkinud ka raudteetaristust. Seda, mis objektid sinna kirja saavad, me kokku leppinud ei ole. Selle me lepime kokku valitsuse laua taga. Aga ma ei julge täna öelda, et Riisipere–Rohuküla raudtee on laualt maas.

16:59 Esimees Eiki Nestor
Kalle Palling, palun!

16:59 Kalle Palling
Aitäh, austatud juhataja! Hea tulevane peaminister! Mina ei küsi teilt selle kohta, mis on koalitsioonilepingus, vaid küsin selle kohta, mida koalitsioonilepingus ei ole. Ja nimelt, suure innovatsiooni- ja e-riigi fännina ei leidnud ma sealt peaaegu ühtegi sõna meie e-riigi arendamise ja näiteks e-residentsuse programmi kohta. Seal oli küll viide, et tahate miskit e-valimiste süsteemis üle vaadata, ja oli viide sellele, et e-tervise süsteemis tuleks teha mingisuguseid parandusi, aga sellega teie küllaltki mahukas koalitsioonilepe piirdus. Millised on teie plaanid e-residentsuse programmi edasiarendamisel ja Eesti kui e-riigi kuvandi hoidmisel väljaspool Eestit, mida seni on minu hinnangul üpriski edukalt tehtud?

17:00 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh selle küsimuse eest! Te juba ise nimetasite ühe õige asja ära. See on e-Eesti võimestamine, mis on väga selgelt seotud IKT-programmiga suurusjärgus 10 miljonit eurot aastas. Ma arvan, et me peame infotehnoloogia temaatikat ilmselgelt võimendama. Meie Euroopa Liidu eesistumise ajal võiks see olla üks teemasid, mille me tugevalt lauale paneme. Usun, et te aitate, kui me teie käest selles küsimuses abi palume. IT-valdkonnas on aga veel teemasid, mida me arutasime, ent leppesse tõesti kirja ei pannud. Näiteks koolide arvuti- ja infotehnoloogiaõpe oli selgelt laual ja see teema sai ära markeeritud. Mis puutub e-residentsusse, siis miks see ei võiks olla üks meede kaubalaevade Eesti lipu alla toomisel. Nii et need teemad olid meil laual.

17:01 Esimees Eiki Nestor
Jaak Madison, palun!

17:01 Jaak Madison

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea peaministrikandidaat! Esiteks, mul on väga hea meel, et Eestil on lootus saada väärikas ja tõeliselt töökas peaminister. Samas on kurb näha, et ühest võimuerakonnast pole siin saalis mitte ühtegi Riigikogu liiget. Eks see ole arusaadav – neil on väga piinlik. Muuta nii lühikese ajaga oma vaateid 180 kraadi ja astuda liitu erakonnaga, keda nad on vihanud aastaid, on ikka piinlik küll.
Kuid nüüd minu küsimuse juurde. Möödunud aastal käis ühele arupärimisele vastamas toonane välisminister Marina Kaljurand. Küsimus puudutas Tartu rahulepingut, selle kehtivust ning maa-alasid Petserimaal ja Jaanilinna. Minu küsimus oli, kas need maa-alad on endiselt okupeeritud. Peale Eesti tunnistab ka ÜRO, et Tartu rahuleping kehtib jätkuvalt. Marina Kaljurand ei öelnud mitte ühtegi sõna selle kohta. Ta ütles, et on juriste, kes minuga võivad nõustuda, kuid tema ei saa seda öelda. Mis on teie kui tulevase uue peaministri seisukoht? Kui Tartu rahuleping endiselt kehtib, siis kas see 5,2% Eesti pindalast on Venemaa Föderatsiooni poolt okupeeritud?

17:02 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Kõigepealt, ma ei oleks Isamaa ja Res Publica Liidu vastu nii karm. Me oleme tõsiselt koalitsioonilepet arutanud ja kindlasti nad jälgivad seda arutelu praegu arvutist või televiisorist. Mis puutub teie küsimusse, siis ma mäletan ka ise teie küsimust toonasele välisministrile. Usun, et selle võiks esitada uuele välisministrile. Kas Tartu rahu oli meil koalitsioonileppe läbirääkimistel konkreetselt laual? Ei olnud.

17:03 Esimees Eiki Nestor
Rait Maruste, palun!

17:03 Rait Maruste
Tänan! Hea peaministrikandidaat! Oli mõneti julgustav täna teie suust kuulda, et pühendute euroopalikele väärtustele ja et tegite ka kummarduse 20. augustil Eesti iseseisvuse taastamise poolt hääletanutele. Kuid see suunab mind küsima selle kohta, et kui tänavu juunikuus Riigikogu algatas avalduse "75 aastat juuniküüditamisest", siis päris suur hulk teie erakonnakaaslasi jättis seisukoha võtmata. Kas see tähendab seda, et nad vaatavad ajaloo traagilistele sündmustele teistmoodi, või milline on uue koalitsiooni positsioon neis asjus?

17:04 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Kõigepealt ma tänan sõnade eest, mis te ütlesite seoses 20. augustiga. Jah, minu lause kõlas nii: "Hindan väga kõrgelt 20. Augusti Klubi liikmete panust, kes on olnud esindatud kõigis Riigikogu koosseisudes." Praegu ma vaatan siin Riigikogu saalis silma ainult ühele härrale, kes paremat kätt oma fraktsioonikaaslasega midagi arutab. Ma pean silmas härra Ammast, kui me räägime sellest koosseisust.
Küüditamise tragöödia on aga puudutanud kõiki Eesti peresid – kas natuke kaugemalt või natuke lähemalt. Kindlasti on see meie rahvale väga valus teema. Jah, ma saan aru, mida te küsisite. Te küsisite selle hääletamise kohta, kus mõned Keskerakonna fraktsiooni liikmed ei osalenud. Meil oli vahetult peale seda hääletust arutelu ka fraktsioonis ja ma usun, et need keerulised teemad said selgeks räägitud ja tulevikus tehakse teistsuguseid otsustusi.

17:06 Esimees Eiki Nestor
Aivar Sõerd, palun!

17:06 Aivar Sõerd
Aitäh, austatud juhataja! Austatud peaministrikandidaat! Ma oma esimesele küsimusele vastust kahjuks ei saanud. Ma ei küsinud selle kohta, kas dividendidelt võetava tulumaksu langetamine on hea või halb, ma küsisin, kuidas on maksulangetusega võimalik saada 100 miljonit täiendavat tulu. Aga kuna ma ei saanud vastust ja üldse see katteallikate tabel on teil täis vastuolusid, siis mul on selline palve, et ehk te teete Riigikogule kättesaadavaks ka nende arvude lähtealused, eeldused ja arvutuskäigud.
Aga minu teine küsimus on selle kohta, milline on uue valitsusliidu sõnum nendele inimestele, kes on õppinud arstiks või inseneriks ja kelle palk on keskmisest natuke suurem. Nendel maksuvaba miinimum

kaob. Ja kui need inimesed juhtuvad veel olema pereinimesed, keda tabab jogurtile ja mahlale kehtestatav magusamaks, ja kui nad on võtnud eluasemelaenu, siis nad kaotavad päris palju. Milline on teie sõnum nendele inimestele? Kas teie ainuke sõnum on see, et edukus pole soositud ja neil tuleb ühiskonnaga veelgi solidaarsem olla?

17:07 Peaministrikandidaat Jüri Ratas

Aitäh selle väga olulise küsimuse eest! Kõigepealt, mis puutub sellesse tabelisse, siis ma ütlesin ju enne teile tunnustust avaldades, et ma ei hakka siin härra Sõerdiga maksude küsimuses üldse võistlema. Kindlasti, kui te mulle täna volitused annate ja uus valitsus ametisse saab, siis edastan ka rahandusministrile palve, et ta koos teiega vaataks kulude ja tulude tabeli veel kord läbi. Ükski väärt spetsialist ei ole muidugi liiast ja kindlasti sina väärt spetsialist oled.
Nüüd, arstidele ja inseneridele ma võiksin väga pikalt vastata, aga kuna sa oma küsimuses viitasid konkreetsetele suhkrujookidele, siis ma vastan lihtsalt, et arstide endi põhiseisukoht on ju olnud, et lapsed peaksid tervislikumalt toituma ja vähem gaseeritud limonaadi jooma. Ma tunnustan ka Riigikogu esimeest, kes Riigikogu Kantseleid juhib, et siin puldil ei ole näiteks Fantat või Sprite´i või Coca-Colat, vaid on vesi. Nii et esimene sõnum arstidele on see: on hea, kui lapsed joovad vähem suure suhkrusisaldusega jooke. Nendele tuleb tõesti lisamaks. Teine asi, mis kindlasti ka arstidele oluline on, on see, et alkoholi tarbimine väheneks. Ühelt poolt me oleme ju ette näinud õlle, kääritatud joogi ja ka veini aktsiisimäära tõusu, aga teiselt poolt kehtib ka põhimõte, et me peame piirama alkoholireklaami. See on väga selgelt siia dokumenti kirjutatud.
Arvan, et need on kolm eesmärki. Kuna te läksite väga detailseks, siis ma ka väga detailselt vastasin. Ma ei tea, miks ei soovinud varasemad koalitsioonid õlleaktsiisi tõsta, pigem on nad usinasti tõstnud kange alkoholi aktsiisi, mis ei ole ka vale suund. Kui me võtame liitrise või pooleliitrise pudeli, siis ega see õige ei ole, et õlleaktsiis kordades kange alkoholi aktsiisist erineb. Sellised need sõnumid on.

17:09 Esimees Eiki Nestor

Külliki Kübarsepp, palun!

17:10 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea esimees! Hea kandidaat! Minu küsimus puudutab riigireformi. Olete lubanud vähendada riigivalitsemise kulusid ja suurendada avalikustatust, läbipaistvust jne. Kas riigireform puudutab ka n-ö pead ennast? Ma pean silmas valitsust. Kas on plaanis topeltministrikohad kaotada? Pean silmas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Rahandusministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi. Meediast on ka läbi käinud, et plaanis on luua Riigikogu juurde erikomisjon riigireformi arutamiseks. Mida see sisuliselt peaks tähendama ja millised eesmärgid olete võtnud?

17:10 Peaministrikandidaat Jüri Ratas

Aitäh! Kas luua Riigikogu juurde see probleemkomisjon, selle otsustab Riigikogu. Minu arvates oleks vajalik, et just siin seadusandlikus kogus oleks probleemkomisjon, kes tegeleks riigireformi analüüsiga. Mida see plaan sisuliselt tähendab? Ma ütlesin ka oma ettekandes, et kindlasti ei soovi me kõigi ametikohtade või erialade pihta ühe vitsaga lüüa. Ma arvan, et riigireform ei peaks puudutama näiteks arste ja teisi meditsiinitöötajaid. Vastupidi, ma toon teile ühe näite või kaks näidet, kui lubate. Kindlasti mõni erakond arvab, et tuleb reformida kõikjal ja vähendada kõikjal inimeste arvu. Meie aga ütleme, et näiteks siseturvalisuse valdkonnas me soovime uuesti tööle panna piirkondlikud politseinikud. Oleme ette näinud eraldada raha, et *ca* 50 inimest saaks just kohapeal oma tööd teha. Nii tunnevad nad ju kogukonda kõige paremini.
Toon kindlasti välja ka meetme, mida politsei on minu meelest juba aastaid ette pannud. See on politsei kiirreageerimisvõimekuse suurendamine. Praegu teeb seda tööd 103 inimest, aga see on tugevasti seotud ikkagi keskustega riigi põhja- ja lõunaosas. Seda arvu oleks vaja suurendada vähemalt 97 inimese võrra ja viia see 200-ni.
Nii et riigireform ei tähenda kindlasti seda, et me ütleme igale asutusele, et koondage 5% oma töötajatest või kärpige 5% oma tegevuskuludest. Nii see ei saa olla. Kindlasti tuleb seda teha maavalitsustel – väga selgelt. Kui rääkida ministeeriumidest, siis ma arvan, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis on ettevõtlusministri portfell natukene liiga väike, selle suurendamist võiks küll ette näha. Rahandusministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi valdkonnas aga läheme

üldjoontes edasi senise tööjaotusega. Kindlasti vaatame selle jaotuse veel korra üle, kui meil see võimalus tekib, aga üldised põhimõtted on sellised.

17:13 Esimees Eiki Nestor
Kalle Laanet, palun!

17:13 Kalle Laanet
Aitäh! Kaks tähtsat meest, kes seal ees on – üks istub, teine seisab –, on mõlemad suvehiidlased. 2014. aastast saadik, kui toonane majandusminister tegi otsuse parvlaevaliiklust korraldama hakata, on sellega õige palju segadust olnud. Kogu ühendus suursaartega on aga ääretult tähtis nii seal elavatele inimestele kui ka külalistele. Mida te plaanite selles osas teha?

17:13 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! See on tõesti tähtis, ja mitte ainult suvesaarlastele, -muhulastele või -hiidlastele. See on väga tähtis ka kohalikule kogukonnale just ettevõtluse mõttes – transpordivahendite liikumine peab olema stabiilne ja operatiivne, peab olema kindel graafik. Uus koalitsioon plaanib ühelt poolt tagada, et meil oleksid võimalikult pea töös uued parvlaevad Rohuküla ja Heltermaa ning Virtsu ja Kuivastu vahel. See on üks jooksev teema. Teiseks olen veendunud, et olla 2016. või 2017. aastal kai peal – ükskõik missuguses sadamas nendest neljast – ja oodata parvlaeva neli, viis või kuus tundi ei ole kohane. Mida saab teha, et seda ei oleks? Selleks on ainult üks võimalus: suurendada rahastust, et parvlaevad liiguksid tihedamini, ja kui vaja, siis süvendada seda kanalit, mida mõni aeg tagasi süvendati. Nii et teema on väga tõsiselt laual.

17:15 Esimees Eiki Nestor
Madis Milling, palun!

17:15 Madis Milling
Suur tänu, härra juhataja! Hea peaministrikandidaat! Te lubate koalitsioonilepingus edendada heanaaberlikke suhteid kogu meie regioonis – igati tervitatav. Me saame ju aru, et heanaaberlike suhete kriis on meil siin regioonis ainult suhetes ühe riigiga, see on Venemaa Föderatsioon. Kuidas te kavatsete arendada heanaaberlikke suhteid Venemaa Föderatsiooniga praeguses julgeolekureaalsuses? Me kõik saame ju aru, et need heanaaberlikud suhted ei sõltu vähimalgi määral Eesti peaministrist, vaid ainult sellest, kas Venemaa käitub nii, et see on vastavuses rahvusvaheliste õigusnormidega.

17:16 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh, härra Milling! Ma saan väga selgelt aru, et kui ma soovin teile vastata poliitiliselt korrektselt, siis ma saan siin ühe lause öelda, ja kõik. Aga kuna ma pean teist väga lugu ja mõistan selle küsimuse tõsist sisu, siis vastan pikemalt. Mis need heanaaberlikud suhted on? Eks need ole meie ruumis seotud majandusega, mingil määral ka kultuuriga, aga väga tugevalt just majandusega. Arvan, et üks heanaaberlike suhete näide on see, mida tegi Rahvusooper Estonia umbes kuu aega tagasi: tehti selles mõttes teatrite vahetus, et ühed etendasid oma etendusi Moskvas, teised etendasid oma etendusi Tallinnas. Majandussektoris me loomulikult vajame oma piirkonnas paremaid suhteid, see ei ole mingi saladus. Kõik Eesti ettevõtjad ütlevad seda, eriti aga Kagu-Eesti ettevõtjad. Mingil määral on Soomel need suhted praegu paremad kui Eestil. Nii et majandussuhted eeskätt.

17:17 Esimees Eiki Nestor
Remo Holsmer, palun!

17:17 Remo Holsmer
Aitäh! Hea Jüri! Kõigepealt soovin sulle uues ametis jõudu, kui see valitsus peaks moodustatud saama. Aga ma küsin ühe sellise teema kohta. Ma tean sind kui väga seaduskuulekat inimest. Ilmselt oled ka sina teadlik, et Riigikogu menetluses on eelnõu, mis soovib ära jätta sotsiaalmaksu langetuse järgmisest aastast. Teatavasti peaks maksuseaduste vastuvõtmise ja jõustumise vahel olema kuus kuud n-ö kohanemisaega. Ma nägin loodava valitsuse katteallikate tabelist, et järgmisel aastal on plaanitud see

langetus ära jätta, mis tähendab riigikassasse 40 miljonit eurot. Varem kavatseti sotsiaalmaksu langetada 1. jaanuarist 2017. Tulles tagasi seaduskuulekuse juurde, küsin, kas sina peaministrina toetad nii lühikese etteteatamisajaga maksumuudatuste tegemist. Kui jah, siis mis on selle põhjendus?

17:18 Peaministrikandidaat Jüri Ratas

Suur tänu selle küsimuse eest! Jah, me oleme kokku leppinud, et sotsiaalmaksu langetus – see pool protsenti, mis 1. jaanuarist oleks pidanud kehtima hakkama – ei aita tegelikult mitte ühtegi ettevõtjat. Üldjoontes on nii, et süsteem ei saa olla selline, et üks aasta või pool aastat kehtib määr 32,5% ja seejärel 33%. Me oleme näinud ette hoopis põhjalikuma sotsiaalmaksu puudutava meetme, mida ma olen siin sellest 20 miljonist rääkides mitu korda tutvustanud. Ma olen ka põhjalikult tutvunud selle otsuse juriidilise poolega ja kui lubate, ma loen selle ette. Võib-olla ei ole see teie lauale jõudnud. Kõigepealt õiguskantsleri hinnang. Õiguskantsler ütleb, et riik võib otsustada muuta tähtajaliselt antud lubadust langetada sotsiaalmaksu määra, kui selleks on kaalukad põhjused. Kuna õiguskantsleril ei olnud meie kirjale vastamise tähtajaks võimalik kindlaks teha, kas kaalukaid põhjuseid tähtajaliselt sätestatud sotsiaalmaksu määra langetava regulatsiooni muutmiseks on olemas, siis ei saanud õiguskantsler võtta ühest seisukohta.
Teine seisukoht selle sotsiaalmaksu muudatuse osas avaldub kirjas, mis on allkirjastatud novembrikuu keskpaigas, 17. novembril. Selle on allkirjastanud justiitsminister. Selles on öeldud, et võib asuda seisukohale, et senise maksumäära säilimine ettevõtjate igapäevases tegevuses suuri ümberkorraldusi ei eelda, pigem vastupidi. Just väiksema maksumäära rakendamine tooks kaasa vajaduse teatud raamatupidamisprogramme muuta. Minister ütleb veel, et lisaks tuleb arvestada, et kui maksumäära alandamise tagasipööramise puhul rakendatakse kuuekuulist perioodi, siis jõustumisest rakendamiseni tooks just selline lahendus ettevõtjatele kaasa pigem topeltkoormuse. Järjekordselt viidatakse raamatupidamisprogrammide kahekordse ümberseadistamise vajadusele – algul lähtudes langetamisest ja siis tõstmisest. Need on sellised kaks juriidilist seisukohta. Sisuliselt aga oleme arvamusel, et seda pooleprotsendilist maksumuudatust ei peaks tegema.

17:21 Esimees Eiki Nestor

Ja nüüd esitab oma küsimuse lühema aja kui ühe minuti jooksul Laine Randjärv. Palun!

17:21 Laine Randjärv

Suur tänu! Huvitav, et just mulle tehakse märkus, samal ajal kui mitu teist küsijat on ka ühe minuti piiri ületanud. Aga tore, et te mind ikka tähele panete. Ma väga tänan! Hea Jüri! Nüüd ma küsin kultuuri kohta ja ole hea, vasta ka kultuuriteemadel, mitte ära hakka koalitsioonilepingust ette lugema kõiki muidki punkte, mis sealt lugeda saab. Rahvusooperist Estonia oli eelmises vastuses juttu ja ma tahan selle teatri kohta küsida. Sinu kõnest kuulsin, et riik hakkab Linnahalli uuendamist investeeringutega toetama. Linnahall on teatavasti kohaliku omavalitsuse valdkonda kuuluv asutus. On räägitud ka sellest, et Rahvusooper Estonia peaks olema selle uuenenud majaga kokku ehitatud. Mis seisukoht selles küsimuses on sinul ja uuel koalitsioonil? Kultuurikomisjon on selle konsensuslikult heaks kiitnud.

17:22 Peaministrikandidaat Jüri Ratas

Aitäh! Ma arvan, et me tahame seda teie heakskiidetud mõtet arutada. Ma tean neid jutte Rahvusooperi Estonia viimisest Linnahalli juurde, mäletan ka ettepanekut laiendada teatrihoonet Pärnu maantee poole. Ma ei arva, et Linnahall on seotud ainult pealinna omavalitsusega, see on väga selgelt seotud kogu Eesti turismi-, sh konverentsiturismi sektoriga. Tuleb tunnistada, et Rahvusooper Estonia küsimusele ei ole praegu konkreetset vastust. Seda peaks arutama ja mõtlema, kas on võimalik need kaks hoonet ühendada.

17:23 Esimees Eiki Nestor

Henn Põlluaas, palun!

17:23 Henn Põlluaas

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud peaministrikandidaat! OECD on korduvalt pööranud tähelepanu probleemidele seoses e-valimistega ja sellega seotud turvalisusriskidele. Sa mainisid, et uuel

valitsusel on plaanis ka selles valdkonnas mingisuguseid muudatusi teha. Ehk oled nii lahke ja tutvustad neid meile natuke lähemalt?

17:23 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Tõesti, e-valimised olid meil väga selgelt laua peal. Põhimõtteliselt on meie seisukoht, et e-valimiste periood ei tohiks olla nii pikk. See oli üks seisukoht. Me oleme kokku leppinud, et võrdsustame e-hääletamise perioodi elukohajärgses jaoskonnas eelhääletamise perioodiga. Teiselt poolt ei pea me õigeks, et e-häält saab, ma ei tea, sada või kümme või viis korda muuta. Hea küll, üks kord võib muuta, see on arusaadav, aga me tahame kehtestada väga selge piirmäära, kui see on juriidiliselt ja tehniliselt võimalik.

17:24 Esimees Eiki Nestor
Eerik-Niiles Kross, palun!

17:24 Eerik-Niiles Kross
Hea juhataja! Hea peaministrikandidaat! Ma näen rõõmuga, et tõepoolest selles koalitsioonilepingus on üht ja teist positiivset. Eriti meeldib mulle, et järjepidevust säilitades toetatakse plaani rajada kommunismiohvrite memoriaal Maarjamäele ja asutada ka rahvusvaheline kommunismikuritegude keskus. Need mõlemad on minule ja kindlasti paljudele teistele Eesti inimestele olulised. Esiteks, kas teil on mingi ajaline plaan, millal see memoriaal valmis saab? Kas tähtaeg on endiselt aasta 2018? Ja kas te räägiksite pisut sellest rahvusvahelisest keskusest? Mina soovitan seda küll kutsuda rahvusvaheliseks kommunismikuritegude uurimise keskuseks, muidu jääb asjast võib-olla vale mulje. Mis keskus see selline oleks? Ning kas see saab olema riiklik asutus ja kuhu see tuleb?

17:25 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Eks te teate paremini, et meil on mitu MTÜ-d, kes selle teemaga praegu tegelevad. Ja see on mõistlik – MTÜ-d suudavad kindlasti konsolideeruda ja edasi tegutseda. Samas on olemas ka riikliku rahastuse võimalus. Nüüd sellest memoriaalist, mille kohta te küsisite. Veel ei ole kokku lepitud, mis kuupäevaks see tuleb, kokku on lepitud suund, et me soovime sellega edasi liikuda. Eks see eeldab väga selgelt ka koostööd kohalike omavalitsustega.

17:26 Esimees Eiki Nestor
Peeter Ernits, palun!

17:26 Peeter Ernits
Aitäh, hea juhataja! Hea peaministrikandidaat! Põllumajanduses torkab silma, et seitsme kõige olulisema ettevõtmise seas on sigade tõuaretuse toetamine. Eestis on jõudluskontrolli all ligi 800 piimaveisekarja ja veidi üle 300 lihaveisekarja, aga ainult 32 seakarja pluss 52 superkuldiga kuldijaam. Minu küsimus on selline: kui mitmele äriühingule peale Viru Mölder OÜ see kaks miljonit jagamisele läheb?

17:27 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Ma ei oska seda arvu öelda. See on Maaeluministeeriumi ja maaeluministri pädevuses ja ma usaldan neid. Ma ei oska öelda, kas see arv on viis, kümme või viisteist. Nii et jään siinkohal teile vastuse võlgu.

17:27 Esimees Eiki Nestor
Raivo Põldaru, palun!

17:27 Raivo Põldaru
Aitäh, härra esimees! Lugupeetud peaministrikandidaat! Esinemises oli juttu pensionivalemist, milles vähendatakse palgakomponendi osakaalu. Ma kujutan ette, et see ettepanek on juba ekspertide laual olnud. Võib-olla valgustate Eesti inimesi, eriti meie rohkeid pensionäre, kas see valem on juba kirja pandud või on lihtsalt selle komponendi osakaalu vähendamisele mõeldud?

17:27 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! On üldpõhimõte kahe komponendi osakaalu muuta. Kas valem on kirja pandud? Ei, valemit ei ole kirja pandud.

17:28 Esimees Eiki Nestor
Keit Pentus-Rosimannus, palun!

17:28 Keit Pentus-Rosimannus
Aitäh! Hea ametikaaslane, lugupeetud peaministrikandidaat! Üks küsija nimetas hetk tagasi kommunismiohvrite memoriaali rajamist ja see on kindlasti oluline lõpule viia. Reformierakond kindlasti toetab teid selles. Aga mu küsimus puudutab venekeelseid gümnaasiume. Mulle on ühest valitsusliidu leppe kommentaarist kõrva jäänud, et Keskerakonna juhitaval valitsusel on plaan kolmes venekeelses gümnaasiumis eestikeelsele õppele üleminek tagasi pöörata ja viia nendes kolmes gümnaasiumis erandlikult läbi nn pilootprojekt. Kas te olete oma kolme partneriga selle kokku leppinud?

17:28 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Me oleme isegi kokku leppinud, et soovime sellise pilootprojekti läbi viia neljas gümnaasiumis. Üks neist jääb Ida-Virumaale ja kolm jäävad pealinna. Küsimusepüstitus on aga ka ideoloogilises mõttes vale. Vabandust, et ma nii ütlen, aga on täiesti vale öelda, et me soovime eesti keele õppe tagasi pöörata. Me ei soovi seda ja seda ei ole kokku lepitud. Vastupidi, suund on otse edasi ja ma ütleksin, et me soovime eesti keele õppele heas mõttes gaasi juurde anda. Nendele koolidele, kus see pilootprojekt rakendatakse, tehakse kohustuseks, et gümnaasiumi lõpetanud noorte keeletase ei pea vastama mitte B2 nõuetele, vaid C1 nõuetele, mis on karmimad. Oleme kolme partneriga kokku leppinud, et riik peaks selle pilootprojekti elluviimiseks abikäe ulatama. Seda just rahalises mõttes, et aidata leida paremaid õpetajaid ja kasutada paremaid õpikuid-töövihikuid. Nii et see on kokku lepitud. Pilootprojekt ise aga tähendab seda, et eesti keele õpe peab muutuma sisuliseks, veel tõsisemaks ja veel mahukamaks. Üldine põhimõte on see, et nende koolide õpilased peavad saama julgelt koputada Eesti ülikoolide ustele, teha sisseastumiseksameid ja minna kõrgharidust omandama kas Tallinnas, Tartus või mujal asuvatesse kõrgkoolidesse.

17:30 Esimees Eiki Nestor
Monika Haukanõmm, palun!

17:30 Monika Haukanõmm
Tänan, härra juhataja! Lugupeetud peaministrikandidaat! Ma pean tunnistama, et ma otsisin teie leppest ühte sõna, aga ma ei leidnud seda. Nimelt, mind huvitab elukestev õpe, täiskasvanuharidus. Teadupärast on meie demograafiline situatsioon selline, nagu see on. Järjest kauem peavad eakad inimesed tööturul püsima. Samas ei ole nende inimeste hulk, kes ennast täiendavad ja elukestvas õppes osalevad, kuigi suur. Kas te oskate selgitada, mis plaanid teil seoses elukestva õppe teemaga täiskasvanuhariduse arendamiseks on? Kas see on lihtsalt jäänud teil kahe silma vahele või ei peetud seda teemat oluliseks?

17:31 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Ei saa öelda, et see on jäänud kahe silma vahele või et me ei pea seda oluliseks. Peame ikka oluliseks ja elukestvast õppest oli päris palju juttu, näiteks kutse omandamise teema puhul. Nii et minu arvates on praegune suund õige. Selle valdkonna plaane me otseselt tõesti koalitsioonileppesse ei kirjutanud, aga see ei tähenda, et see on kuidagi väheoluline teema. Kutseõppest rääkides me tegelikult seda teemat puudutasime, nii et see oli arutelu all. See oli arutelu all ka selles mõttes, et täiskasvanuharidus poleks seotud mitte ainult õppimisega, vaid ka erasektoriga, tegelike praktikakohtadega, reaalse vajadusega. See teema oli laual olemas.

17:32 Esimees Eiki Nestor
Krista Aru, palun!

17:32 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud peaministrikandidaat! Teadus- ja arendustegevuse hoogustamisel ja arendamisel on kirjas olevad suunad väga õiged. Üks nendest on baasrahastamise ja konkurentsipõhise rahastamise proportsioon 50 : 50. Teatavasti tähendab see riigi eelarvestrateegia põhjalikku muutmist, et sinna lisaraha tuua. Aga veelgi olulisem on loomulikult erasektori sinna kaasamine, millest me oleme aastaid rääkinud. Kas nüüdsel valitsuskoalitsioonil on mingid uued, hoopis tänapäevasemad hoovad, et seda ülesannet täita?

17:33 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Just sedasama erasektori aspekti ma juba mainisin ja see on eesmärgina selgelt olemas: erasektori kaasamine, et hoogustada teadus- ja arendustegevust. Mis puutub riigi eelarvestrateegiasse, siis küllap me Riigikogus kõik teame, kui kaua kestab RES-i ehk riigi eelarvestrateegia tegemine. Uuel koalitsioonil oli aega 11–12 päeva, aga riigi eelarvestrateegiat tehakse, ma julgen öelda, kolm, neli või viis kuud. Selle tegemine ei olnud meie eesmärk. Aga kas see teema peab järgmisel aastal olema paremini kajastatud? Jah, peab küll.

17:33 Esimees Eiki Nestor
Andres Ammas, palun!

17:33 Andres Ammas
Aitäh, lugupeetav juhataja! Lugupeetav peaministrikandidaat! Te olete täna mõne asja eest õigustatult kiita saanud. Mina tahan ka kiita. Mulle meeldis teie kõnest kõige rohkem lause, kus te ütlesite, et te tahate selles mõttes uut poliitilist kultuuri, et n-ö vale mees võib öelda õigeid asju ehk teisisõnu, opositsiooni kuuluv fraktsioon võib tõstatada õigeid probleeme ja algatada väärt eelnõusid. Kõige selle taustal jääb mulle siiski pisut arusaamatuks, miks on koalitsioonileppes nii vähe juttu demokraatia küsimustest. Pean siin silmas näiteks nn kahe tooli seadust ja avatud nimekirju, millest minu teada koalitsioonilläbirääkimiste käigus siiski rohkem räägiti. Miks te tulemuseni ei jõudnud? Kas see ei tundunud lõpuks kõige olulisem või ei suudetud kokkuleppele jõuda?

17:34 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Info on õige. Kõikidest nendest teemadest, mis te nimetasite, oli juttu. Võib-olla kõige selgem kokkulepe sündis Riigikogu valimiste kohta. Riigikogu valimised võiksid olla need valimised, mille kohta Eestis kehtivad teatud mahupiirangud. On need siis seotud rahalise mahuga või televisioonis esinemise minutite arvuga, see tuleb veel kokku leppida. Aga sellest, et Riigikogu valimistel oleks selged piirangud, oli juttu. Kohalikud valimised jäid sellepärast välja, et on üsna keeruline kindlaks teha, kui paljudel erakondadel on üldse nimekirjad kohalikes omavalitsustes. Ja kuidas seda reguleerida valimisliitude puhul, kuidas seda piirata? Laual olid ka nn kahe tooli seadus ja avatud nimekirjad. On tõsi, et kolmel erakonnal on natukene erinevad seisukohad, ja see on ka põhjus, miks need teemad kokkuleppesse ei jõudnud.

17:35 Esimees Eiki Nestor
Jaak Madison, palun!

17:35 Jaak Madison
Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Hea peaministrikandidaat! Ma pöördun tagasi oma enne esitatud küsimuse juurde. Mainin juba ette ära, et mind tõesti ei huvita, mis läks koalitsioonilepingusse või kas seda teemat sellega seoses arutati või mitte. Mind huvitab teie kui võimaliku uue valitsusjuhi arvamus, inimese arvamus, kes koordineerib valitsuse tööd, eri ministeeriumide ja ministrite tööd. Mind ikkagi väga huvitab, mis seisukohal on Eesti tulevane peaminister: kas Petserimaa ja Narva-tagune Jaanilinn on endiselt okupeeritud?

17:36 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Minu seisukoht Tartu rahu küsimuses on väga austav. See ongi lühivastus. Ma ei tea, kas hea küsija lubab või ei luba, aga lisaksin sellele ühe arvamuse, mis puudutab demokraatiapaketti. Meil on

selgelt kirja pandud, et presidendi valimisel on muutust vaja, seda just seoses haldusreformiga. Nii ma teile vastan.

17:37 Esimees Eiki Nestor
Igor Gräzin, palun!

17:37 Igor Gräzin
Õige mehe tunneb sellest ära, et ta räägib õigeid asju. Romantilise inimesena on mul väga raske esitada konkreetne küsimus, aga ma katsun seda teha. Küsin väga konkreetselt: haldusreformi seaduses on kirjas teatud numbrid ja kriteeriumid, kas need jäävad endiseks? Kas jah või ei?

17:37 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Jah.

17:37 Esimees Eiki Nestor
Mart Helme, palun!

17:37 Mart Helme
Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud peaministrikandidaat! Avalikkust on tõsiselt ärritanud ühes koolis tehtud skandaalne eksperiment ja ma arvan, et see ärritus kasvab veel kõvasti. Nimelt, kaheksanda klassi õpilastel kästi kohustuslikus korras läbi lugeda Kaur Kenderi roppustest kubisev raamat "Check out". Ja mis on kõige hämmastavam: haridusministeeriumi ametnikud on seisukohal, et see on väga hea, see on väga tore ja nemad julgustavadki õpetajaid kohustusliku kirjanduse valikule loominguliselt lähenema. Ma teen sellest järelduse, et me võiksime ka siin saalis hakata üksteist õnnistama neljatäheliste rumalate sõnadega, mida üldiselt ei ole kombeks kasutada. Kas teie juhitavas valitsuses niisugune loominguline lähenemine jätkub või võtate selles suhtes seisukoha, mis lähtub mõnevõrra rohkem tervest mõistusest?

17:38 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh! Eks loominguline lähenemine on üldjoontes alati positiivne, aga selle probleemi puhul ei ole ju tegu küsimusega, kas läheneda asjale loominguliselt või mitte. Küsimus on konkreetses kohustusliku kirjanduse raamatus. Vaevalt et Vabariigi Valitsus hakkab ette kirjutama, mida tohib kohustusliku kirjanduse loetelusse panna ja mida mitte – kas näiteks "Pipi Pikksukk" võiks seal nimekirjas olla või ei võiks. Aga ma olen kindel, et meie arutelu kuulab hoolega ka tulevane haridus- ja teadusminister, ning ma luban, et annan teie palve talle edasi, kui ta on ametisse kinnitatud. Ma palun teda, et ta sellele küsimusele juba esimesel töönädalal tähelepanu pööraks, ennast asjaga kurssi viiks ja teile vastuse annaks.

17:39 Esimees Eiki Nestor
Ain Lutsepp, palun!

17:39 Ain Lutsepp
Aitäh, härra eesistuja! Austatud kõneleja! Täna toimus teatriliidu peakoosolek, kus arutati teravalt teatriliidu inimeste palkasid, samuti laiemalt kultuuritöötajate palku üldse. Praegu piisab palgatõusurahast, mis on eraldatud, ainult miinimumpalkade tõstmiseks. Kõik ülemised astmed jäävad puutumata. Kas uuel koalitsioonil on kavas kultuurivaldkonnas tervikuna palku tõsta, et saaks täita "Kultuur 2020" arengukava?

17:40 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh, härra Lutsepp! Selle arengukava kontekstis ma jään teile vastuse võlgu. Loodaval valitsusliidul on oma plaan, kuhu on kirjutatud ka eelarvenumbrid kultuuritöötajate palga tõstmiseks: 2018. aastal 10 miljonit, 2019. aastal 14 miljonit, 2020. aastal 14 miljonit.

17:40 Esimees Eiki Nestor

Arno Sild, palun!

17:40 Arno Sild
Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud peaministrikandidaat! Te ühele küsimusele vastates puudutasite õrnalt ka tagasirände teemat. Tahan täpsustavalt küsida, kas teil oli veidi põhjalikumalt arutusel, mil moel oleks võimalik vähese tagasirände probleemi lahendama hakata. Kas ergutada seda mingite maksusoodustustega või nn elamissoodustustega või kasutada mingit kolmandat-neljandat abinõu? Mis oleksid need stiimulid, mille abil me tõesti saaksime oma inimesi tagasi meelitada? See oleks kindlasti palju odavam kui välistööjõu Eestisse toomine, millest kogu aeg räägitakse. Meil ei jätku töökäsi, aga samal ajal on oma tublid inimesed, noored perekonnad mööda maailma laiali.

17:41 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh, härra Sild! Ma julgen öelda, et nendes küsimustes me oleme küll teiega ühes parteis, täitsa ausalt kohe. Ja me käsitlesime seda teemat mitmel korral. Oli juttu sellestsamast, mida teiegi mainisite, elamuehitusest või elamufondi loomisest. Ma arvan, et see on üks probleem. Kui noored pered, näiteks arstid või muud meditsiinitöötajad, õpetajad või miks mitte ka siseturvalisuse valdkonna töötajad soovivad tulla ajutiselt töölt piiri taga jälle Eestimaale ja just minna maakohta, siis peaks kohalikul omavalitsusel olema võimalik koostöös riigiga aidata neil elupaik saada. See probleem oli laual ja sellel on ka lahendus olemas.
Teine teema on see, et päris sageli, kui inimesed tulevad välismaalt tagasi Eestisse tööle, siis on nende probleemid väga argised: kuhu lasteaeda minu laps läheb, kas lasteaiakoha saamisele kohalik omavalitsus aitab kaasa või ei aita. Ka need küsimused olid laual. Üldiselt olen teiega samal seisukohal, et need inimesed, kes on Eestist töölt ära läinud, on väga-väga siia tagasi oodatud. See on ju ka üks meie maksureformi mõte, et inimeste netopalk oleks suurem kui praegu.

17:43 Esimees Eiki Nestor
Henn Põlluaas, palun!

17:43 Henn Põlluaas
Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud esineja! Kuna ma olen peaaegu viimane küsija, siis ma tänan nende vastuste eest, mis olid enamikus sisukad. Vaid mõned tekitasid teis kimbatust, näiteks kolleeg Madisoni küsimus. Minul on üks küsimus, mis tekitab minus kimbatust. Nimelt, me kiitsime Riigikogus 14. juunil heaks pöördumise küüditamise kohta, milles me mõistsime hukka Eesti elanike küüditamise. Te mainisite, et kavas on luua kommunismiohvrite memoriaal. See on suurepärane, aga sellega seoses on mul küsimus. Sellele pöördumisele keeldusid toetust andmast mõned Riigikogu liikmed, kelle seas olid ka Korb ja Repinski, kes on ministriks saamas. Minus tekitab see väga suurt kimbatust. Kas sellised inimesed sobivad ministrikohale? Mis seisukoht on sinul?

17:44 Peaministrikandidaat Jüri Ratas
Aitäh selle küsimuse eest! Kõigepealt, ma tunnustan härra Madisoni. Tal on head küsimused, tal on teravad küsimused ja neid tulebki küsida. Ma usun, et me saame siin huvitavaid debatte ühel või teisel viisil edaspidigi pidada. Nüüd küüditamisavaldusest, mille kohta ka härra Maruste küsis. Meil oli pärast seda hääletust fraktsioonis väga tõsine jutuajamine nendel teemadel. Kui minul oli võimalus nimetada Keskerakonna poolt ministrikandidaate, siis tõsi, üheks neist sai Mihhail Korb, kellele te oma küsimuses viitasite. Need jutuajamised, mis ma erakonna esimehena võimalike ministrikandidaatidega pean, on väga põhimõttelised. Ma küsin nendelt, kas sa lähtud sellest, et sinu tegevus peab olema korruptsioonivaba, kas sa lähtud sellest, et sa hoiad Eesti iseseisvust, kas sa lähtud sellest, et sa teed kõik Eesti inimeste hea käekäigu huvides. Ka Mihhail Korb vastas nendele küsimustele, et loomulikult ta peab seda kõike oluliseks. Ma usaldan teda.

17:45 Esimees Eiki Nestor
Andre Sepp, palun!

17:45 Andre Sepp

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Hea peaministrikandidaat! Neli pikka tundi hakkab kohe täis saama. Lõpetuseks üks lihtne sõbralik küsimus: millise tundega lahkud sina ja lahkub Keskerakond opositsioonist? Mis teid enim häiris sellel pikal opositsiooniajal ja mida teie loodav valitsus teeks teisiti?

17:46 Peaministrikandidaat Jüri Ratas

Aitäh! Sellele küsimusele, kui te lubaksite, ma pühendaksin järgmised kolm-neli tundi. Kümnest aastast on ju väga palju rääkida. Aga ma ei taha teie aega raisata ja ütlen vaid, et häiris eelkõige see, mida ma olen mitu korda öelnud, ja nimelt, et kui üks erakond on saanud Riigikogus 20 kohta ning Eesti inimeste usalduse ja toetuse ja tulnud oma mõtetega täiskogu ette või komisjonidesse, siis kogu aeg on tulnud teada, et me jookseme peaga vastu posti, et ükski meie idee ei ole hea. Eelkõige häiris see. Kui ma poliitikuna tegin mõnikord valimiskampaaniaid ja püüdsin inimestega tänavatel või nende uste taga suhelda, siis paljud ütlesid, et te ju ei suuda oma programmi realiseerida. Me toetame teie erakonda, me toetame teie põhimõtteid, aga te ei suuda neid ellu viia. Mind tegelikult väga häirib ka praegu, et me maalime ühed erakonnad valgeks ja teised mustaks. Me arvame, et kui me sellist poliitilist retoorikat kasutame, kui me teatud erakonnad nurka mängime ja ütleme, et ühed on sellised ja teised sellised, siis me võidame rohkem hääli. Ma arvan, et kõik siin Riigikogus esindatud erakonnad seisavad Eesti eest. Ja eks on ka üks isiklik mure, mis mind täna väga häirib. Muidugi ma tahaksin, et mind kuulaks siin saalis praegu veel üks inimene. Ma tänan teid!

17:48 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, peaministrikandidaat Jüri Ratas! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Järgneb hääletus. Austatud Riigikogu, panen hääletusele peaministrikandidaat Jüri Ratasele valitsuse moodustamiseks volituste andmise. Palun hääletada!
Hääletustulemused
Poolt on 53 Riigikogu liiget, vastu 33, erapooletuid 7. Peaministrikandidaat Jüri Ratas sai volitused valitsuse moodustamiseks. (Aplaus.)
Juhataja vaheaeg viis minutit.
V a h e a e g

---

2. 18:03 Arupärimine prokuratuuri poliitika kohta immigrantide karistamisel (nr 260)

18:03 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jätkame istungit. Tänases päevakorras on neli arupärimist. Kuna välisminister Jürgen Ligi peab lennukiga välismaale sõitma, on vastamine esimesele arupärimisele võimatuks osutunud ja see langeb päevakorrast välja. Me läheme kohe teise arupärimise juurde, mille on esitanud Riigikogu liikmed Martin Helme, Henn Põlluaas, Mart Helme, Raivo Põldaru, Uno Kaskpeit ja Arno Sild. Arupärimine on prokuratuuri poliitika kohta immigrantide karistamisel ja see on esitatud justiitsminister Urmas Reinsalule. Palun arupärijate nimel kõnepulti Martin Helme!

18:03 Martin Helme

Lugupeetud asespiiker! Head kolleegid! Elevus on saalist üle käinud, rahvast on vähe, aga kuna teatud kontinuiteet siiski on säilinud, siis ma loen ette meie fraktsiooni arupärimise justiitsministrile. Me oleme samal teemal juba ühe arupärimise teinud, see oli siseministrile. Siseminister mäletatavasti rääkis meile, et kõikide küsimustega tuleb pöörduda justiitsministri poole. See puudutab Sudaani kodanikku Muhammad Ibrahim Uthmanit, kes sisenes Eestisse illegaalselt, sai sellest hoolimata siin asüüli ja elamisloa, on sattunud korduvalt politsei huviorbiiti seoses seadusrikkumisega, lõpuks aga ründas oma kaastöötajat. Prokuratuur on tema suhtes lõpetanud igasuguse menetluse.
Kuidas minister kommenteerib seda, et reakodanikule paistab, nagu oleks ministri juhitav prokuratuur hakanud kriminaalseadustikku valikuliselt kohaldama vastavalt inimese nahavärvile ja valitsuse poliitilistele prioriteetidele? Milliseid menetluslikke protseduure prokuratuur kohaldas enne juhtumi lõpetamist? Kellelt võeti ütlusi, mis oli nende tunnistuste sisu? Ehk sisuliselt me tahame teada, kas toimus ka tegelik uurimine. Kas nimetatud isikule on määratud mingeid kohustusi või koormisi seoses

kokkuleppemenetlusega? Kas talle on kohaldatud mingeid tingimusi? Mille põhjal otsustas prokuratuur, et avalik huvi puudub?
Immigrantidega seotud kuriteod on Eestis kindlasti kõrgendatud avaliku tähelepanu all. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioonil, erakonna 8100 liikmel ja meie 50 000 valijal on väga suur avalik huvi, et saada nendele küsimustele ja selle juhtumi kohta vastuseid. Mitmes riigis kohaldatakse varjupaigataotlejate või pagulaste suhtes väljasaatmist, kui nad on pannud toime kuriteo või väärteo. Kas asjaolu, et menetlus lõpetati, päästab selle isiku nüüd Eestist väljasaatmisest? Kas on plaanis tühistada nimetatud vägivallatseja pagulase staatus? Kui ei ole, siis miks mitte? Intsidendis kannatajaks olnud turvamees, kes täitis oma tööülesandeid, pidi oma ametist lahkuma. Kas ka turvamees oli mingil hetkel prokuratuuri arvates kahtlustatav? Kas tema suhtes viidi läbi ka mingeid menetlusi? Kui ohver kaotab töökoha, siis on tegu vägivallatseja kahekordse võiduga. Kas ministri arvates ei julgusta see pagulase staatusega inimesi uutele kuritegudele? Kuidas selgitab justiitsminister inimestele omakohtu sobimatust, kui riik laseb vägivallatsejatel karistamatult tegutseda? Aitäh!

18:06 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Ma palun arupärimisele vastama justiitsminister Urmas Reinsalu!

18:06 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Austatud istungi juhataja! Head arupärijad! Lugupeetav parlament! Prokuratuur asub küll Justiitsministeeriumi valitsemisalas, kuid ma tahan rõhutada, et ta on oma seadusest tulenevate ülesannete täitmisel sõltumatu ning tegutseb seaduse alusel. Justiitsministeeriumi teenistuslik järelevalve prokuratuuri üle ei laiene prokuratuuri tegevusele jälitustegevuse planeerimises, kohtueelses kriminaalmenetluses ja riikliku süüdistuse esindamisel kohtus. Prokurörid on oma ülesannete täitmisel sõltumatud ning tegutsevad ainult seaduse alusel ja oma veendumuse järgi. Prokuratuur täidab seadust ja seaduse alusel antud õigusakte, sh peaprokuröri üldiseid juhiseid. Kriminaalmenetluse alustamine on kuriteo asjaolude ilmnemise korral kohustuslik. Kriminaalmenetlust tuleb toimetada, kui kriminaalmenetluse seadustiku § 202 või muude seadustikus loetletud paragrahvide kohaselt puudub alus kriminaalmenetlus lõpetada.
Prokuratuur ise ei karista kedagi. Prokuratuur juhib kohtueelset menetlust, tagades selle seaduslikkuse ja tulemuslikkuse, ning on muu hulgas pädev lõpetama menetlust, kui selleks on seaduslik alus. Karistus, mis võib kuriteo eest kohaldatud meetmena saabuda kohtus süüdimõistmise tulemusena, on viimane ja kõige raskem meede, *ultima ratio*, mille rakendamine on koormav nii karistatavale kui ka ühiskonnale. Samuti ei ole alati ei ressursse ega põhjendust igale teole täie ranguse ja põhjalikkusega reageerida.
Seda arvestades on seadusandja näinud ette, et teise astme kuriteo korral, kui selles kahtlustatava või süüdistatava isiku süü ei ole suur ning ta on heastanud või asunud heastama kuriteoga tekitatud kahju ja tasunud kriminaalmenetluse kulud või võtnud endale kohustuse kulud tasuda ning kui kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi, võib prokuratuur kahtlustatava või süüdistatava nõusolekul taotleda, et kohus kriminaalmenetluse lõpetaks ja paneks kahtlustatava või süüdistatava nõusolekul talle seadusega kooskõlas olevad kohustused (tasuda kulusid, hüvitada kuriteoga tekitatud kahju, maksta kindel summa riigi tuludesse või sihtotstarbeliseks kasutamiseks üldsuse huvides, teha üldkasulikku tööd, muud seadusest tulenevad võimalused). Selle nimetus on "menetluse oportuniteediga lõpetamine". Kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse, võib samadel alustel kriminaalmenetluse lõpetada prokuratuur.
Nagu arupärijad on viidanud, näeb karistusseadustiku § 121 lõige 1 ette teise inimese tervise kahjustamise eest, samuti valu tekitava kehalise väärkohtlemise eest rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistuse ilma alammäärata. Seega on prokuratuuril olemas seaduslik alus kriminaalmenetlus lõpetada, kui täidetud on ka muud kriminaalmenetluse seadustiku §-s 202 ettenähtud tingimused: teo ja isiku asjaolusid arvestades ei ole süü suur, kahtlustatav või süüdistatav on valmis kahjusid hüvitama, puudub avalik menetlushuvi ning pandud kohustused on täidetud. Kui kohustusi ei täideta, võib prokuratuur või prokuratuuri taotlusel kohus kriminaalmenetlust uuendada, see jätkub ning võib lõppeda nii süüdi- kui ka õigeksmõistmisega.
Avaliku menetlushuvi puudumist hinnates ei tasu seda huvi võrdsustada avaliku uudishimu või meedia huviga ega ka sellega, kuidas avalikkus või teatud huvigrupp konkreetsesse juhtumisse suhtub. Avaliku

menetlushuvi mõistet on täpsustatud õiguspraktika käigus ja peaprokuröri juhisega eri kuriteoliikide kaupa. Karistusseadustiku § 121 lõikes 1 sätestatud vägivald ei kuulu nende koosseisude hulka, mille puhul peaprokuröri juhise järgi eeldataks avalikku menetlushuvi. Selles juhises ei lähtuta sellest, millise staatuse või taustaga on võimalik süüdistatav või teo toimepannud isik, vaid on lähtutud kuriteokoosseisust. Prokuratuuril ei saa olla mingit oma karistuspoliitikat, nende ülesanne on ainult seadusi täita.
On omaette küsimus, kas välismaalased, kes on kuritegusid toime pannud, peavad oma karistust kandma Eestis ja kas on põhjendatud, kui neile jäävad alles elamisload või muud riigi tagatud hüved. Ma arvan, et riigil peaks siin olema konservatiivne hoiak. Kuid selle küsimuse lahendamine saab toimuda ja peab toimuma igaühe kohta kehtiva seaduse kaudu, mitte üksikute isikute, nende tausta ja mineviku alusel erikohtlemise kaudu. Liiatigi on juttu nii tõsisest asjast, nagu seda on riigi kriminaalpoliitika. Välisriigi kodaniku suhtes saab juba praegu vangistuse lisakaristusena kohaldada väljasaatmist koos sissesõidukeeluga kümneks aastaks. Kuid ka siin seab seadus omad piirid. Justiitsministeerium analüüsib võimalusi, et seadusruumi selles küsimuses avardada.
Konkreetsetele küsimustele on minu vastused järgmised. Esiteks, mis puudutab seda, kas prokuratuur kohaldab seadust valikuliselt, vastavalt inimese nahavärvile ja valitsuse poliitilistele prioriteetidele, siis ei, kindlasti mitte. Eesti on õigusriik ja õiguse selektiivset rakendamist Eesti riigis ei toimu. Seadused, mida prokuratuur kohaldab, kehtivad põhiseaduse alusel ühtemoodi kõigi suhtes, vaatamata inimese nahavärvile või ükskõik millisele erisusele või seisundile.
Teiseks, milliseid menetluslikke protseduure prokuratuur kohaldas enne juhtumi lõpetamist ning kellelt võeti ütlusi ja mis on nende tunnistuste sisu? Prokuratuur on kohustatud koguma kohtueelses menetluses tõendusteavet ja looma menetluseks muud tingimused. Mul ei ole alust arvata, et selles juhtumis jäeti võimalikelt kannatanutelt või tunnistajatelt ütlused võtmata või muud asjaolud kontrollimata. Menetluses tuvastatud asjaolud olid küllaldased selleks, et tuvastada süüteo tunnustele vastav tegu ja isikud, kes olid sellega seotud. Kui see nii ei oleks, siis ei oleks olnud võimalik menetlust oportuniteediga lõpetada, vaid juhtum oleks lõpetatud muul alusel, näiteks viitega kriminaalmenetluse seadustiku §-le 200 või 200^1.
Konkreetsete menetluslike asjaolude avaldamisele seab aga seadus oma piirid. Kohtueelse menetluse andmeid võib avaldada üksnes prokuratuuri loal ja tema määratud ulatuses ning seaduses sätestatud tingimustel. Selline piirang on vajalik muu hulgas selleks, et kui kahtlustatav või süüdistatav ei täida neid kohustusi, mis talle kriminaalasja lõpetamisel pandi, ja kriminaalmenetlust uuendatakse, siis on vaja tagada objektiivne kohtumenetluse toimumise võimalus. Kui need andmed on valimatult või ka valikuliselt avalikuks saanud, võib keegi seda olukorda kuritarvitada ning õiguse võidutsemise kohtumõistmises sellega ära hoida. Praegu on ka nii, et kuna kedagi ei ole vormikohase kohtulahendiga süüdi mõistetud, ei saa rääkida kurjategijast või mõistetud karistusest, seda mitte väärtushinnanguliselt, vaid n-ö kiretult kehtiva õiguse alusel. On olemas tõendid, mis on lõppenud menetluses kogutud, kuid need ei ole avalikud.
Kolmandaks, kas isikule on määratud koormisi seoses kokkuleppemenetlusega ja kas talle on kohaldatud mingeid tingimusi? Ma kordan, et kuna kedagi ei ole vormikohase kohtulahendiga süüdi mõistetud, ei saa me rääkida kurjategijast või mõistetud karistusest. Oportuniteedi kohaldamise reegel näeb ette, et kahjud ja kulud tuleb igal juhul hüvitada. Sellele lisandub vähemalt 250 euro suurune kohustus, üldkasuliku töö tegemise kohustus, reeglina vähemalt 60 tundi, või kohustus osaleda sotsiaalprogrammis. Need kohustused tuleb üldjuhul täita poole aastaga. Kohustuste liigi ja suuruse määramisel arvestatakse juhtumit ja isikut puudutavaid asjaolusid. Neid konkreetseid asjaolusid, millele ma viitasin, saab avalikustada tõepoolest üksnes prokuratuuri loal kindlate menetlusprotseduuride kohaselt.
Mille põhjal otsustati avaliku huvi puudumine? Ma veel kord rõhutan, et karistusõiguslikus mõttes üldine ühiskondlik huvi mingite probleemide vastu ei ole avalik huvi lihtsalt uudishimu tähenduses või üldtähelepanu pälvimise tähenduses, vaid avalik huvi on tegelikult õiguskorra legitiimne huvi, kuidas õigust rakendada. Nagu ma rõhutasin, karistusseadustiku § 121 lõikes 1 sätestatud vägivald ei kuulu nende koosseisude hulka, mille puhul avalikku menetlushuvi oleks eeldatud. Immigrantidesse puutuvalt me peame kindlasti olema oma õiguskorra kaitsel teadlikud riskidest, mida võivad endaga kaasa tuua kontrollimatu immigratsioon, sisserännanute ebaõnnestunud kohanemine ja ekstremistlikud liikumised. Nende riskide varajases staadiumis ärahoidmisega tuleb tegelda nii siin- kui ka sealpool Eesti piiri.

Kuid ma tahan rõhutada seda, kas see, mis puudutab isiku staatust, st kas isikul on pagulase staatus, toob kaasa erineva menetluse õiguskorras. Kriminaalõiguse mõttes ei, see ei saa seda kaasa tuua, kuna pagulane on inimene, kellele on antud eriline õiguslik seisund seetõttu, et ta ei saa oma koju tagasi pöörduda. Mitte mingeid kriminaalõiguslikke, ütleme, eeldatavaid või presumeeritavaid järeldusi sellest teha ei saa. Mis puudutab väljasaatmist, siis ma ütlen veel kord, et karistusseadustik võimaldab lisakaristusena kohaldada väljasaatmist. Kuna seda isikut ei ole karistusõiguse mõttes karistatud, menetlus lõpetati oportuniteediga, siis seda tegelikult kohaldada ei saanud, isegi mitte teoreetiliselt kehtiva õiguse alusel. Mis puudutab pagulase staatust ja seda, kas see isik vastab kehtivatele välismaalase rahvusvahelise kaitse staatuse normidele, siis selle kohta on konkreetse juhtumi valguses pädev vastuseid andma siseminister.
Kas on plaanis tühistada vägivallatseja pagulase staatus? Siin viitan ma samuti siseministrile, sest see küsimus ei ole Justiitsministeeriumi allasutuste pädevuses.
Arupärijate järgmises küsimuses viidatakse sellele, et intsidendis kannatajaks olnud turvamees, kes täitis oma tööülesandeid, pidi ametist lahkuma. Te küsite, kas turvamees oli mingil hetkel prokuratuuri arvates kahtlustatav ja kas tema suhtes toimetati sellega seotud menetlusi. Mul puuduvad andmed nende uurimisversioonide kohta, mis õiguskaitseasutustel asja menetlemisel võisid olla. Mul ei ole neid andmeid. Isegi kui arupärijate oletused hüpoteetiliselt tõele vastaksid, ei saaks neid andmeid avaldada juba viidatud kohtueelse menetluse andmete avaldamise piirangu tõttu.
Järgmises küsimuses öeldakse, et kui ohver kaotab töökoha, siis on tegu vägivallatseja kahekordse võiduga. Küsitakse, kas see minu hinnangul ei julgusta pagulase staatusega inimesi uutele kuritegudele. Mul puudub igasugune teave intsidendiga seotud turvamehe töökohalt lahkumise asjaolude kohta. See jääb väljapoole minu vastutusala. Teiseks rõhutan ma veel kord, et meil ei ole alust väita, nagu Eesti õiguskord kohtleks õiguse rakendamisel kuidagi teistest erinevalt pagulase staatusega inimesi või ükskõik milliseid muid inimesi, kes Eesti õigusruumis on ja kes panevad mingeid tegusid toime. Nii ei ole. Omaette küsimus on see, kas meie õiguses peaks isikutele, kes on kuritegusid toime pannud, seadma jäigemaid piiranguid. Tõepoolest, ametist lahkuva või juba lahkunud valitsuse seisukoht – raske öelda, kuidas need sündmused õiguslikult täpselt jooksevad – on küll selline, et Euroopa rändepaketi eelnõu kohta – ka parlament toetas neid positsioone – tegi Eesti valitsus oma täiendused.
Põhimõtteliselt võiks üldine alus olla see, et pagulase staatust kuritegusid toimepannud isikutele ei antaks. See on kooskõlas ka Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga, õigemini, Euroopa Inimõiguste Kohtu kujundatud kohtupraktikaga ja muude rahvusvaheliste õigusaktidega. Selles vallas käib Euroopa riikides väga intensiivne ja viljakas debatt. Ma arvan, et Eesti valitud konservatiivne tee on olnud igati põhjendatud. Aitäh!

18:19 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Aitäh, austatud minister! Teile on küsimusi. Igor Gräzin, palun!

18:19 Igor Gräzin
Hea minister! Ma arvan, et üks inimese põhiõigusi nii Eestis kui ka igal pool mujal on õigus kohtumõistmisele. Eesti Vabariigi prokuratuuris on sagedasti juhtunud – no mitte sagedasti, aga seda on siiski juhtunud korduvalt –, et õigusemõistmist püütakse vältida sel teel, et asjade menetlemist venitatakse, asju hoitakse kinni, mõeldakse uusi asju juurde jne. Ärme läheme sisusse. Nüüd küsimus. Ministril lasub kohustus võtta vajaduse korral distsiplinaarvastutusele riigi peaprokurör, riigiprokurörid ja juhtivprokurörid. Mitmel juhul on seda kasutatud? Kas sulle ei tundu, et see mehhanism millegipärast ei tööta ja prokuratuuri üle puudub lihtsalt halduslik ja õiguslik kontroll? Õigusemõistmist ei tohi edasi lükata asja ees, teist taga. Selline *case* on isegi praegu üleval.

18:20 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Aitäh! Kindlasti ei tohi õigusriigis õigusemõistmist edasi lükata asja ees, teist taga. Teiseks, mitmel juhul on justiitsminister algatanud mõne prokuröri tegevuse üle teenistusliku järelevalve? Mina oma ametiajal ei ole seda teinud. Mulle ei meenu praktilisi näiteid ka varasemast ajast, kuigi ma ei välista seda ühe või teise prokuröri puhul. Kuid ma tahan rõhutada, et ministeeriumi järelevalve on õigusriigis väga täpselt kindlaks määratud. See teenistuslik järelevalve ei puuduta seda sisulist tegevust, kuidas prokuratuur konkreetselt sisustab seaduste täitmist oma ülesannete puhul. Kindlasti on prokuröri valida ka see menetlustaktika, mis puudutab toiminguid ja kogu asja kohtueelset uurimiskoridori. Seaduse järgi on

prokuröri kohustus teha seda heauskselt, objektiivselt, seadust õiglaselt kohaldades ja rakendades, seades eesmärgiks ühe kõige kesksema väärtuse, millele kogu karistusõiguse süsteem on üles ehitatud: see on tegelikult tõe tuvastamine. Tõde on see alus, mille pinnalt saab kohus langetada valikuid. Kui tõde ei ole teada või on teada osaliselt või prevaleerib hoopis vale, siis selle võrra on kindlasti kahjustatud olemuslikult sobiva sanktsiooni määramine.
Mis puudutab prokuratuuri töökoormust, siis poliitilise vastutuse küsimus on menetlusressurss. See on kindlasti oluline teema. Mul on hea meel, et selle aasta eelarvega loodi prokuratuuri juurde kaheksa töökohta. See oli vist ainus valitsuse tehtud selline erand. Ei, teine erand oli siiski veel, see oli maksuvaldkonnas. Ka Maksu- ja Tolliametis otsustati teha erand, kuigi üldine trend on tõmmata koosseise kokku.

18:23 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Mart Helme, palun!

18:23 Mart Helme
Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Me kuuleme siin ikka hämmastavaid asju. Me kuuleme, et ministeerium ei tea, mis prokuratuur teeb, ja ta nagu ei saagi prokuratuuri kontrollida, suunata ega juhendada. Me kuuleme, et avalikule huvile antakse kummaline definitsioon. Me kuuleme, et minister ei saa vastuste koostamiseks ametkondadest andmeid. Selle asemel, et meile öelda, et tal selle või teise asja kohta andmeid ei ole, peaks ta ütlema, jah, ta on seda küsinud, saanud niisuguse vastuse ja annab selle meile edasi. Me kuuleme, et tal ei ole oma valdkonnas mingit kontrolli ega asjast selget pilti. Mis puutub avalikku huvisse, siis on kummaline, et see konkreetne juhtum avaliku huvi alla ei kvalifitseeru, samal ajal kui Facebookis peaminister Rõivast ähvardanud inimene on pälvinud avalikku huvi ning on mõistetud süüdi ja sealjuures üpris kõva paragrahvi alusel.

18:23 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Palun küsimust!

18:23 Mart Helme
Küsimus on see: kas te ikka tõesti olete veendunud, et Eesti on õigusriik?

18:24 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Aitäh! Õigusriik on riigi staatus ja ma arvan, et see staatus Eestil on. Eesti on õigusriik, mis tähendab, et õigust rakendatakse ja viiakse ellu seaduste alusel. Mis puudutab seda, et ma ei anna selle konkreetse inimese Muhammad Ibrahim Uthmani kohta menetlusinfot ega avalda neid asjaolusid, siis seda ei luba seadusandja vastuvõetud seadus. Nende juhtumite puhul on seatud legitiimsed piirangud. Kui neid soovitakse leevendada, siis sellega kaasnevad kindlasti oma riskid tõe väljaselgitamisel, aga seadusandja on need raamid seadnud. Kindlasti ei kavatse ma neid rikkuda.
Mis puudutab avaliku huvi mõiste sisustamist, siis ma veel kordan, et avaliku huvi sisustamine ei toimu mitte inimesepõhiselt, sellest lähtudes, kas inimesel on pagulase staatus, on ta baltisaksa parun, on ta pärit mõnest muust riigist või on sündinud Eestis. See ei ole küsimus. Avaliku huvi loogika lähtub konkreetsete koosseisude pinnalt. Hinnatakse tegu, mitte inimest. See määrab kindlaks avaliku huvi loogika. Seda ei tee uudishimu, mitte see, et teema on põnev või erutab ühiskonda ükskõik millise aspekti pinnalt. Ühiskondlik erutus ei saa olla konkreetse inimese suhtes tehtava karistuspoliitilise valiku aluseks. See tähendaks piltlikult öeldes karistuspoliitika kujundamist internetiklikkide abil. Seda ei saa õigusriik endale lubada.

18:26 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Martin Helme, palun!

18:26 Martin Helme
Aitäh, härra asespiiker! Lugupeetud minister! Me tegime sellel teemal kaks arupärimist. Üks oli siseministrile, nagu ma sissejuhatuses ütlesin, teine teile. Väga naljakas, aga siseminister rääkis arupärimisele vastates pool aega umbes sama juttu, et ärgu küsitagu temalt, vaid küsitagu teiselt

ministrilt. Nüüd on meil siin teine minister, kes ütleb, et tema ei saa midagi vastata, vaid tuleb siseministrilt küsida. Kust me siis midagi teada saame? Mind väga ärritab, et meil on ministrile ette nähtud seitse nädalat, et ta saaks arupärimise tausta ja vastused endale selgeks teha, aga siis tuleb minister siia ja ütleb, et ta ei saagi midagi vastata. Kas te tahate tõepoolest öelda, et kui te lähete prokuratuurilt mingeid andmeid küsima, siis prokuratuur ütleb, et ei, nad ministrile neid ei anna, sest parlamendil ei ole vaja seda infot teada? Me küsisime õige konkreetseid asju. Mis karistus on talle määratud? Kas tal on mingisuguseid koormisi? Kas ta sai selle trahvi, millest te rääkisite? Kas ta maksis mingit valuraha, mida üldjuhul tehakse? Kas ta siis teeb ühiskondlikult kasuliku töö tunde, millest te rääkisite, ja kas need on konkreetselt määratud või ei ole?

18:27 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Ma kirjeldasin ära konkreetse kataloogi. Vastus on see, et oportuniteeti ei oleks saanud kohaldada, kui see juhtum ei oleks neid nõudeid täitnud. Selle kataloogi lugesin ma teile ette. Sellele, millist informatsiooni ma saan nõuda ja ükskõik millisel puhul avalikkusele välja anda, on õigusriigi toimimise huvides seatud oma piirangud. Ükskõik kui suur ei oleks ka uudishimu, on siiski seatud piirangud konkreetse kriminaalmenetluse kohta informatsiooni hankimisel. Õigusriigis, ma arvan, on need piirangud olnud põhjendatud.
Ma ei tahtnud kindlasti öelda, et see oleks nagu niisugune kummipall. Ma mõistan teie loogikat, et siseminister ütleb ühteviisi ja mina viskan selle palli tagasi. Konkreetselt on küsimus selles, et see, mis puudutab selle isiku pagulase staatust, on tõepoolest Siseministeeriumi pädevuses, aga see, kuidas toimus menetlus prokuratuuris, on Justiitsministeeriumi valdkonna küsimus. Te küsisite täpseid detaile ja mina viitasin seadusest tulenevale piirangule, piiranguruumile. Aga ma kindlasti mõistan seda huvi, sest, ütleme, avalik huvi, praegusel juhul siis ühiskondliku huvi tähenduses, on nende juhtumite puhul ju loomulikult olemas. Seda tuleb igati möönda. Ma pean vajalikuks kindlasti kogu informatsiooni, mida seadus võimaldab mul selle juhtumi kohta hankida, arupärijatele edastada. Kui täiendavalt tekib mingit informatsiooni, mis võiks pakkuda üldist huvi, siis minu huvides ei ole seda kuidagi kinni hoida.

18:29 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Madis Milling, palun!

18:29 Madis Milling

Suur tänu, härra juhataja! Hea ettekandja! Meie lähinaabritest on näiteks Rootsi selline riik, kus on teada päris mitu juhtumit, kui pagulase või sisserändaja toimepandud kuriteo puhul on juriidiliste nüansside kasutamisega üritatud vältida kohtupidamist ja seda eelkõige sellepärast, et kardetakse rassismisüüdistusi. Meie lähinaabril Soomel on näiteks soovitus – kohati aga on see suisa keeld – mitte avaldada kuritegude statistikas informatsiooni pagulastest kuritegude toimepanijate kohta, sest seal samamoodi kardetakse rassismisüüdistusi. Kas ka Eesti on liikumas samas suunas?

18:30 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Kindlasti mitte. Ma ei tea täpselt karistusstatistika võimalikku kataloogi, kuid ma oletan, et on võimalik saada informatsiooni rahvusvahelise kaitse saanud välismaalaste toimepandud süütegude kohta. Ma ei näe siin loogilist põhjust varjata, kui seda informatsiooni on võimalik n-ö ristpäringuga välja võtta. Mis puudutab seda, otsekui kuskilt nurga tagant antaks sisend, et sotsiaalsete pingete tekkimise vältimiseks ei tohi uurida pagulastega seotud kuriteojuhtumeid, siis Eesti õiguskord seda ei võimalda. Eestis lõpetatakse tegelikult tuhandeid kordi aastas väidetava peksmise ja ähvardamise juhtumite menetlemine oportuniteediga, ükskõik milline Eesti inimene sellega seotud on. Eesti õiguskord ei võimalda seda, et teatud isikute suhtes kohaldab prokuratuur seadust teistmoodi. See ei ole võimalik ühtepidi ja see on tagatis, et seda ei saa teha ka teistpidi. Ei saa öelda, et teatud isikud on kuidagi seadusest kõrval, ükskõik siis millise muu sotsiaalse huvi rakendamiseks seda vaja peaks olema. Ei ole nii.
Eestis kehtib legaliteedi põhimõte. See on väga põhimõtteline asi. Paljudes maailma riikides ei ole ressursiökonoomia tõttu legaliteedi põhimõtet, mis tähendab, et prokuratuur saab valida, mis asjas kriminaalmenetlus algatada ja mis asjas mitte. Eestis seda võimalust ei ole. Päris selge on see, et kõikides asjades paraku ei jõuta tõeni, näiteks kui me räägime varavastastest kuritegudest. Aga meil on legaliteedi põhimõte, mis tähendab, et kui on tegu, millel on formaalsed kuriteo tunnused, siis peab

prokuratuur asja algatama, sest kui ta seda ei tee, siis on ta ise seadust rikkunud. Mingit selektiivsust ei saa sellel puhul olla. On olemas teatud alus või kataloog, mille põhjal edasi käituda. Legaliteedi põhimõttest tulenevalt ei ole Eesti õiguskorras niisugused asjad võimalikud. Mõningates teistes riikides on legaliteedi põhimõttest tehtud erandeid. Eestis käib debatt, kas neid erandeid teha, tõsi küll, mitte pagulaspoliitika kujundamise eesmärgil, vaid pigem ressursside optimaalse kasutamise eesmärgil.

18:32 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Hea kolleeg Igor Gräzin! Arupärimisele vastamisel on Riigikogu liikmel võimalik esitada ainult üks küsimus. Henn Põlluaas, palun!

18:33 Henn Põlluaas

Aitäh! Lugupeetud minister! Te ütlesite, et kõige olulisem on tõe tuvastamine ja teo hindamine. Samas väitsite viimases vastuses, et Eestis on tuhandeid selliseid juhtumeid, kui keegi on kellelegi sõna otseses mõttes molli andnud, on ähvardanud teise maha lüüa, aga selle eest teda ei karistata. Kas see tähendab, et see ongi täiesti tavaline praktika ja tulevikus võib igaüks minna ja kellelegi peksa anda ning ähvardada teist maha lüüa? Ja see on siis õiguse võidutsemine, nii nagu te siin enne mainisite. Kas nii ongi ja kas nii hakkabki tulevikus olema?

18:34 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Ei, nii ei või olla ja nii ei hakka ka tulevikus olema. Kogu õiguskord on üles ehitatud sellele, et isikud peavad käituma õiguskuulekalt. Kui nad ei käitu õiguskuulekalt, siis kasutab riik seaduse alusel sundi, et kaitsta üldist õigusrahu.
Teiseks, kas meil on asjade oportuniteediga lõpetamise juhtumeid olnud arvukalt? On olnud küll, jah. Neid on eri valdkondades. Ma tahan rõhutada, et korduva vägivallatsemise korral ei saa oportuniteeti kohaldada. See on eraldi kriminaalõigusliku arutelu koht, kas oportuniteeti kui õigusinstituuti meie karistusõiguses aktsepteerida või mitte. Ma arvan, et siin kehtib iseenesest just nimelt heastava õigusteooria põhimõte kurjategija suhtes või isiku suhtes, kes on pannud toime kuriteo tunnustele vastava teo. Oportuniteedi kasutamise eesmärk on saavutada õigusrahu. Küsimus nendest piiridest, mis seadusandja on oportuniteedi puhul asetanud, on kriminaalpoliitilise diskussiooni koht. Lõppvaliku langetab seadusandja nende kriminaalõiguslike instituutide sisustamise kaudu.

18:35 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Raivo Põldaru, palun!

18:35 Raivo Põldaru

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Sain teie vastustest aru, et pika rea aastate jooksul ei ole Justiitsministeerium sekkunud prokuratuuri tegevusse eesmärgiga prokuröride tegevust kontrollida ja seda veidi vaadata. Kas see tõepoolest on niimoodi, et nende tegevus on laitmatu? Vaadake kas või seda, kui kaua kuritegusid uuritakse – kuude ja aastate kaupa. Kas see on normaalne prokuratuuri tegevus ja tõepoolest ei ole vaja sellele tähelepanu juhtida ega prokuröride tegevusse sekkuda?

18:36 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Et mingite asjade menetlus võtab kuid ja aastaid, on paljudel juhtudel objektiivselt paratamatu. Võtame näiteks mõne olukorra, kus on rahvusvahelist elementi. Kas või ainuüksi rahvusvaheline õigusabi, kui kogutakse informatsiooni välisriikidest, võtab märkimisväärselt palju aega. Loomulikult oleks ideaalne, kui tõde oleks võimalik tuvastada silmapilkselt ja saaks astuda samme õigusrahu taastamiseks ning kohus saaks adekvaatselt reageerida. Need asjad võtavad paljudel juhtudel objektiivselt võttes aega. Nüüd on küsimus, kas eksisteerib mingit tahtlikku venitamist, millele osutas ka üks eelkõneleja, auväärt professor. Minul küll ei ole andmeid tahtliku venitamise kohta. Seda tuleks käsitada seaduse mõtte olulise rikkumisena.
Teid huvitas, kas Justiitsministeerium teeb teenistuslikku järelevalvet prokuratuuri üle. Ma võin öelda, et seaduses see instituut on. See järelevalve toimub prokuratuuri korralduse üle ja puudutab tegelikult prokuratuuri kui organisatsiooni toimimist, aga mitte seda tuumpädevust, mida prokuratuur teeb, st riikliku süüdistuse esindamist või jälitustegevust. Kui me räägime õigusriigi lõppemisest, siis see

kindlasti tähendaks, et justiitsminister hakkaks konkreetseid asju planeerima, ikka et palun neid asju tõsta ettepoole ja teisi asju viia tahapoole, nendes asjades teha sellised jälitustoimingud ja teistes asjades jälitustoiminguid mitte teha, ning teeks seda veel teenistusliku järelevalve sildi all. See oleks kindlasti katastroofiline eksperiment ja tooks kaasa äärmiselt valulisi tagajärgi kogu ühiskonna usaldusväärsusele, ammugi veel erapooletu tõe kaitsmise väärtustele.

18:38 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Jaak Madison, palun!

18:38 Jaak Madison
Aitäh, austatud Riigikogu aseesimees! Hea minister! Nagu te mainisite, korduvate seadusrikkumiste korral ei saa oportuniteeti kasutada. Nii nagu me ka avaliku meedia vahendusel oleme veenduda võinud, see isik, Sudaani kodanik Muhammad Ibrahim Uthmani on korduvalt olnud sekeldustes politseiga. Kas teil on informatsiooni, mitu korda on ta olnud uurimise all kas seadusrikkumiste tõttu või muudel juriidilistel alustel? Selle kohta palun selgitust. Teiseks, lühikene küsimus: kas te olete justiitsministrina rahul, kuidas prokuratuur on selle olukorra lahendanud? Kas seda on tehtud head tava järgides ja kas teile isiklikult meeldib selline lahendusviis? Lõpetuseks, head peagi saabuvat Justiitsministeeriumi 98. aastapäeva!

18:39 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Aitäh selle romantilise lõpetuse eest, hea küsija! Kas ma olen selle lahendusega rahul? Minult on selle aja jooksul, kui ma olen selles ametis olnud, küsitud ka mitme kohtuotsuse kohta, kas see mulle meeldib, et kas väänati liiga vähe või liiga palju. Mulle on jäänud meelde Rein Langi, minu ametieellase kunagi öeldud mõte, et justiitsminister on ainuke inimene riigis, kellel ei ole õigusriigi loogika järgi õigust kritiseerida ei kohtuotsuseid ega neid otsuseid, mida langetavad menetlusorganid. Kui ta annaks selle signaali, siis võiks näiliselt tekkida mõjutamise oht. Ma arvan, et õigusriigis ei ole ükski võimuharu kriitikaväline. Õigusriigis võib akadeemiliselt ja ideoloogiliselt alati olla rahulolematu ühe või teise inimese langetatud otsusega, mis on seaduse sisustamiseks eeldatavalt langetatud küll erapooletult, kuid on siiski inimeste langetatud otsus. Aga oluline on, et aktsepteeritakse mängureegleid.
Mina ei saa ega tohi selles ametis olla see inimene, kes ütleb, kas ta on rahul või mitte. Minu ülesanne on öelda, kas mul on andmeid, et minu valitsemisalas olevad asutused on rikkunud seadust, kas on toimunud seadusrikkumine või seadust on kuidagi pahatahtlikult või selektiivselt tõlgendatud ja sisustatud või on seda moonutatud. Ma vastan teile, et minul ei ole neid andmeid, mis lubaksid teile seda kinnitada. Mis puudutab selle isanda varasemat käitumist, siis ma ütlesin seaduse kohta, et tegelikult oportuniteedi kohaldamise tingimus on, et inimest ei ole varem karistatud. Ma ei hakka siin udutama. Ma ei tea tegelikult tema sekeldustest politseiga. Aga ma võtan endale kohustuse ja luban välja uurida, kas on informatsiooni, mida ma saan teile esitada selle isiku tausta kohta, ilma neid seadusest tulenevaid piiranguid rikkumata. Kui mul tekib uut informatsiooni, siis ma pean oma kohuseks see lugupeetud küsijale edastada.

18:41 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Aitäh, austatud minister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Martin Helme, palun! 5 + 3 minutit.

18:42 Martin Helme
Hea härra asespiiker! Head kolleegid! Siin käis jutust korduvalt läbi väide, et me tegeleme uudishimutsemisega. Avalik huvi prokuratuuri tegevuse mõttes ei ole sama asi, mis avalik uudishimu. Ma olen täiesti nõus, loomulikult. Küsimus ei ole uudishimus. Küsimus on palju olulisemas asjas – avalikkuse õiglustundes, selles, kas avalikkuse meelest on riik prokuratuuri kaudu käitunud, arvestades avalikkuse õiglustunnet, arvestades seda, mida inimesed riigilt ootavad, kui on toime pandud kuritegu. On ilmselge, et kõnealuse juhtumi puhul ei ole avalikkuse õiglustundega arvestatud. Me võime ainult spekuleerida, miks see nii on.
Ma olen muidugi seda meelt, et tegelikult on nii ministril kui ka prokuratuuril diskretsiooniõigus kogu juhtumi asjaolude avaldamisel. Ma ei saa nõus olla ministri väitega, et prokuratuur ei või neid andmeid

anda ja tema ei saa juhtumi kohta täpsemaid andmeid küsida. Ma saan aru, et on olemas delikaatsed isikuandmed, mida võib-olla tõepoolest ei olegi vaja teada, aga põhimõttelisi asjaolusid on ministril võimalik parlamendile siiski tutvustada. Ma ei kujuta ette prokuratuuri ütlemas, et nad ministrile andmeid ei anna ja seda infot ei avalda. See on täiesti jabur jutt. Praegu lihtsalt keeldutakse seda andmestikku avalikkusele ja parlamendile andmast.
Minu meelest on ka üsna selgelt näha, miks see nii on. Neid põhjuseid on mitmeid. Esiteks soovitakse varjata või kinni mätsida valitsuse ja ka prokuratuuri suutmatust avaliku korra tagamisel. Me teame ju – see käis ka praegu siit läbi –, et meil on küll ja küll juhtumeid, kui mingitki reaalset karistust füüsilisele väärkohtlemisele ei järgne. Lihtsalt lükatakse kaustad nii sügavale sahtlipõhja kui võimalik ja kui tähtajad on täis tiksunud, siis tehakse oportuniteet ära ja kogu lugu. Me teame ka, et selline käitumine, mida kasutati Uthmani juhtumi puhul, on tavaline. Aga me teame ka, et see ei ole ainutavaline. Kui tahetakse, siis on riik väga range, siis võivad riik ja prokuratuur olla äärmiselt jõulised. Nagu juba ka küsimuste voorust läbi käis, piisas Facebookis peaministri ähvardamisest ja kuigi tegelikult ei olnud ju mitte mingisugust reaalset ohtu, lendas kogu riik ähvardajale täie võimsuse ja raskusega peale. Leitakse paragrahvid ja karistused, kusjuures karistused on reaalsed, mitte tingimisi. Siis ei ole mingisugust küsimust, kas avalikkusel on huvi või ei ole.
Nii et prokuratuuri käitumine on kahepalgeline ja näitab hoolimatust meie inimeste vastu. See näitab hoolimatust kuriteoohvrite vastu ja tegelikult äärmist taktitundetust. Me teame, et Eestis on immigratsioon terav ühiskondlik teema. Me teame, et avalikkusel on seoses immigrantidega terve hulk hirme. Me teame lõputuid lugusid naaberriikidest, kuidas Aafrikast ja Lähis-Idast pärit inimeste käitumine ja nende teine kultuuritaust on seal tekitanud olukorra, kus kuritegevus kasvab hüppeliselt, seda just nendesamade immigrantide hulgas. Me teame, kuidas naaberriikides politsei ja prokuratuur kasutavad ühte standardit põliselanike suhtes ja teist standardit immigrantide suhtes. See standard on selgelt põliselanike kahjuks.
Mina ütlen küll praegu, et prokuratuur on rassistlik Eesti rahva vastu, sest ta kasutab eestlaste ja Eesti inimestega tegeldes halvemat standardit kui sisserännanutega tegeldes. Me ei saanud küsimustele vastuseid, me ei saanud neid siseministrilt, me ei saanud neid ka justiitsministrilt. Miks inimesele anti elamisluba, ehkki ta sisenes Eestisse illegaalselt? Miks inimesel on ikka veel elamisluba, ehkki ta on Eestis rikkunud seadust ja on olemas paragrahvid tema Eestist väljasaatmiseks? Miks ei karistata, kui oleks võimalik? Miks ei tagata avalikku korda, kui oleks võimalik? Miks ei näidata rahvale, et ollakse rahva eest väljas ja rahva poolel? Kas ei ole tahtmist või suutlikkust, igal juhul on tegemist häbiväärse juhtumiga. Aitäh!

18:47 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Aitäh! Igor Gräzin, palun!

18:47 Igor Gräzin
Kõik saalis viibivad head kolleegid, kaasvõitlejad, kaaskannatajad! Minuti kestus oleneb sellest, kummal pool WC-ust sa oled. See, mis tundub prokuratuurile mõistliku uurimisajana, uuritava arvates mõistlik ei ole. Prokuratuuril ei ole õigust öelda süüdistatava või kahtlustatava nimel, et tema huvides nad liidavad sinna juurde veel ühe asja, mis on juba aastaid teada olnud, aga nüüd nad lihtsalt keevitavad selle sinna otsa. Seda ma mõtlesingi sellega, et kunstlikult venitatakse. Käitutakse justkui kahtlustatava huvides, aga tegelikult lükatakse asju edasi.
Oli juttu sellest, et me peame kaitsma isikuandmeid. Nõus. Miks me siis talume uut kriminaalõiguslikku menetlusvõtet – lekitamist? Tähendab, asi algatatakse ja järgmine võte ei ole mitte läbiotsimine ega midagi sellist, vaid materjalide edastamine Eesti Ekspressile, on need siis pealtkuulamissalvestised või mingisugused kirjad. Vaat prokurör rääkis nagu kenasti, tema käest küsiti, aga ega prokuratuur ei lekita. See tähendab, et prokuratuur lihtsalt lekib. Kusjuures ta lekib ühes suunas, ta lekib selles suunas, et veel süüdi mitteolevat inimest halvustada, öelda tema kohta halvasti, kujundada avalikku arvamust. Kriminaalasjade algatamine, millest austatud justiitsminister rääkis, pole meil üldse mingi probleem. Meil käib algatamine nii et laksub! Meil on probleem asjade kohtusse viimisega. Me hoiame inimesi teadmatuses aasta või kaks või kolm. Me ei palu ju neilt andeks, me arreteerime nad TV-kaamerate ees ja me ei hakkagi enne arreteerima, kui valgus paigas ei ole. Aga me lekitame ei tea kust. Mitte ühtegi distsiplinaarkaristust, nagu me praegu kuulsime, ei ole määratud selle eest, et andmed on lekkinud. Kusjuures need on lekkinud korduvalt, süsteemselt. See tähendab, et õiguse ja tõe selgitamise asemel

hakkab toimuma meediaga manipuleerimine. Ma olen seda rääkinud, aga kordan veel kord. Meil on kaks väljapääsu. Me ütleme must valgel, et prokurör on omaette võim ja prokurör hakkab käima siin nagu minister. See on variant 1. Variant 2 tähendab tegelikult seda – USA on seda tõestanud –, et prokurör ja justiitsminister on üks ja seesama isik. Õigust ei saa mõista valikulise avalikkuse põhimõtte järgi.

18:50 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole. Kas minister soovib sõna? Palun!

18:50 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Jah, põhimõtteliselt on mõnes riigis justiitsministril nn kindralprokuröri staatus, mis tähendab personaaluniooni, kus riigi peaprokuröri staatust teostab ka poliitiliselt vastutav justiitsminister. Viimati läks sellele süsteemile mõni kuu tagasi üle Poola Vabariik.
Kas tõsiste isikuvastaste kuritegude puhul peab riik oma sanktsiooniga sekkuma senisest jõulisemalt, nagu osutati üle-eelmises sõnavõtus? Minu vastus on jaatav. Korduvalt ohtlikke isikuvastaseid kuritegusid toimepannud inimestega tuleb riigi karistuspoliitikas tugevamalt midagi ette võtta. Ma kavatsen sellekohased seadusmuudatused ka esitada, töö nendega juba käib.
Nüüd sellest väitest, otsekui kehtiks Eestis seaduste kohaldamisel kaks standardit, millest üks on mõeldud välismaalase rahvusvahelise kaitse saanud isikute jaoks. Eelduslik väide oli, et nendega ollakse õiguse rakendamisel n-ö armulisemad või leebemad. Teiselt poolt olevat siis standard kõigile muudele Eesti inimestele. See lihtsalt ei pea paika, ei ole niisugust asja. Ei saa olla nii, et me rahvusvahelise kaitse saanud isikuid piltlikult öeldes jäigemalt sanktsioneeriksime, aga ei saa olla ka kergemat kohtlemist. Niisugust asja ei ole, seda ma võin kinnitada.
Mis puudutab informatsiooni andmist, siis ma veel kord rõhutan, et see piir on olemas seaduses ja sellest üle hüppama ma ei kavatse hakata, ükskõik kui suur see uudishimu või huvi ka on.
Kas oportuniteedi alusel lõpetatakse Eestis kriminaalasju? Jah, lõpetatakse. Seda tehakse väga teadlikult riigi õiguskorra teostamise huvides, arvestades seda, et kriminaalõiguslik sanktsioon ja isiku kriminaalkuriteos süüdimõistmine on ülimuslik meede, mida riik kasutada saab. Kindlasti oleks mõistlik eelnevalt leida sellest kataloogist, mis menetlejate käsutuses on, vähem intensiivseid meetmeid.
Nii et Eesti riigis toimib seadus. Selle juhtumi puhul ei ole mul mingit alust väita, nagu seadust oleks kohaldatud selektiivselt, ammugi mitte mingist ideoloogilisest hoiakust lähtudes. Kui te väidate, otsekui justiitsminister, siseminister ja õigusasutused ei saaks konkreetse juhtumi kohta informatsiooni anda sellepärast, et tahavad kinni mätsida mingit poliitilist suunist, siis ma võin teile kinnitada, et see väide ei vasta tõele. Aga nagu ma olen lugupeetud arupärijatele öelnud, kui tekib lisainformatsiooni, mida seadus lubab avalikustada, ja kui see puudutab minu valitsemisala, siis ma edastan selle kindlasti arupärijatele. Aitäh!

18:54 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Aitäh! Oleme arupärimisele vastamise lõpetanud.

---

3. 18:58 Arupärimine seadusrikkumiste kohta praamipiletite veebimüügikeskuse ümber (nr 263)

18:54 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Kolmas päevakorrapunkt on Riigikogu liikmete Henn Põlluaasa, Martin Helme, Raivo Põldaru, Mart Helme, Uno Kaskpeiti ja Arno Silla esitatud arupärimine seadusrikkumiste kohta praamipiletite veebimüügikeskuse ümber. Arupärimine on esitatud majandus- ja taristuministrile. Arupärijate nimel palun kõnepulti Henn Põlluaasa!

18:54 Henn Põlluaas
Lugupeetud asespiiker! Hea minister! Head kolleegid, niipalju kui teid siia saali veel jäänud on! Meie arupärimine käsitleb segadust, mis toimub praamipiletite veebimüügi ümber. See on osa sellest suurest segadusest ja ka korruptsioonist, mis koos selle praamitemaatikaga on kahjuks üles kerkinud. Me teame, et praamipiletite müügi- ja broneerimissüsteem toimis aastaid suurepäraselt. Sellele vaatamata

kulutati miljon või rohkem eurot ning loodi uus süsteem. Samas teame, et Vjatšeslav Leedole kuuluv praamipiletite firma Tuule Piletikeskus OÜ sõlmis 2012. aastal lepingu, millega kohustuti need infosüsteemid aastal 2016 andma üle Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, ja seda tasuta. Siin ei ole midagi imestada, sest riik oli aastate jooksul Leedo firmale maksnud 2,8 miljonit eurot selle süsteemi väljatöötamiseks, selle summa sees oli ette nähtud ka üle 200 000 euro kasumit. Leedo väidab, et ta tahtis seda süsteemi üle anda, aga keegi ei soovinud seda. Ta küsis selle eest 200 000 – 300 000 eurot, aga seda raha ei antud. Samas andis Leedo Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kohtusse, nõudes kahjutasu ligi 400 000 eurot.
Meile on veidi arusaamatu, et kui riik sisuliselt maksis selle eelmise süsteemi kinni ja oli olemas leping, et see süsteem saadakse tasuta, miks seda lepingut ei ole siis ellu viidud. Kui palju tegelikult Leedole kompensatsiooni on makstud? Millest täpsemalt tuleneb Leedo uus kohtunõue? Miks ikkagi kulutati need summad uue süsteemi tegemiseks? Miks jätkub maksumaksja raha raiskamine, kui see süsteem oli juba välja ostetud? Kuidas kommenteerib minister Tuule Piletikeskus OÜ juhataja kahe aasta tagust väidet, et 2016. aastaks olevat see piletisüsteem amortiseerunud, seesama süsteem, mille jaoks riik miljoneid kulutas? Kui nii, siis kas see oli riigi ja maksumaksja raha ebaotstarbekas kasutamine või raha süsteemist väljakantimine? Kes ja kuidas vastutab tekkinud olukorra ja riigi raha raiskamise eest ning mis on plaanis kogu selle probleemi lahendamiseks ette võtta? Loodan, et me saame majandusministrilt märksa ammendavamaid selgitusi kui justiitsministrilt, kelle selgitused jäid üsna arusaamatuks. Aitäh!

18:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Ma palun arupärimisele vastama majandus- ja taristuminister Kristen Michali!

18:58 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Austatud Riigikogu juhataja! Head Riigikogu liikmed, kõik, kes te olete vaatamata hilisele tunnile veel tööl! Ma siis vastan nagu ikka, kõigepealt loen ette küsimuse ja siis vastuse.
Esimene küsimus: "Kas Tuule Piletikeskus OÜ ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vaheline leping piletisüsteemi tasuta üleandmise kohta on endiselt jõus?" 7. juulil 2012. aastal Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Tuule Piletikeskuse vahel sõlmitud koostöölepingu punkt 2.6 ütleb: "Juhul kui Tuule Piletikeskus lõpetab oma ärilise tegevuse ja/või infosüsteemide ja infrastruktuuri kasutusse andmise, kohustub ta infosüsteemid ja infrastruktuuri ning kogu intellektuaalomandi koos selle varaliste õigustega, sh seadmed, litsentsid jms, tasuta üle andma ministeeriumile vastavalt kehtivatele õigusaktidele." Nimetatud kohustust ei ole muudetud, seega on see endiselt jõus ning piletisüsteemid tuleb tasuta Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile üle anda hiljemalt 30. detsembril 2016 ehk selle aasta lõpuks.
Teine küsimus: "Kui palju on riik maksnud Vjatšeslav Leedole antud piletisüsteemi eest kompensatsiooni?" 2011. aastal tegi majandusministeerium Väinamere Liinid OÜ piletitulu ja broneerimistasude auditi, millest selgus, et broneerimistasude laekumine ei olnud korraldatud tol hetkel kehtiva avaliku teenindamise lepingu kohaselt. Aastatel 2008–2011 laekus e-piletisüsteemi haldavale Tuule Piletikeskus OÜ-le broneerimistasusid väärtuses *circa* 860 000 eurot, mida ettevõte Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile üle ei kandnud ning mida kasutati e-piletite müügi ja sadama läbipääsusüsteemide arendamiseks. Peale selle müüs Tuule Piletikeskus OÜ lisatasu eest klientidele boonuskaarte, mis on tuntud nn A-kaartide nime all ja mille tulu koos muude Tuule Piletikeskus OÜ tuludega aastatel 2008–2011 oli *circa* 400 000 eurot. See ei kajastunud Väinamere Liinid OÜ raamatupidamises ega ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile esitatud aruannetes. Läbirääkimiste tulemusena sõlmiti 7. juulil 2012 Väinamere Liinid OÜ ja majandusministeeriumi vahel avaliku teenindamise lepingu lisa, mille alusel kompenseeris majandusministeerium Väinamere Liinid OÜ-le alates 1. aprillist 2012 sadama läbipääsu infosüsteemi, piletimüügi infosüsteemi ja nende toimimiseks vajaliku infrastruktuuri ülalpidamise ja arendamise kulud. Samuti lepiti kokku, et aastatel 2008–2011 teostatud infosüsteemide investeeringuid (kokku 903 000 euro eest) on kompenseeritud majandusministeeriumile kandmata broneerimistasude ja infosüsteemide tasu arvel. Aastatel 2012–2016 kompenseeriti Väinamere Liinid OÜ-le tulenevalt talle pandud kohustusest hallata piletite müügi ja broneerimise infosüsteemi süsteemi ülalpidamise jooksvaid kulusid summas 880 000 eurot, uusi arenduskulusid natuke alla 170 000 euro ja sektori keskmist kasumit 122 000 eurot.
Kolmas küsimus: "Millest tuleneb Vjatšeslav Leedo uus kohtunõue?" Piletisüsteemi kohtuasjas on hagi esitaja Tuule Piletikeskus, mitte Vjatšeslav Leedo. Tuule Piletikeskus OÜ läks Majandus- ja

Kommunikatsiooniministeeriumi vastu kohtusse, sest leiab, et ministeerium ei ole 7. juulil 2012 sõlmitud koostöölepingut (s.o leping Tuule Piletikeskuse infosüsteemi ja infrastruktuuri kasutamiseks) nõuetekohaselt täitnud. Sisuliselt soovib Tuule Piletikeskus majandusministeeriumiga sõlmitud lepingu täitmise jätkamist. Majandusministeeriumi hinnangul on kõnealune leping lõppenud ning ministeeriumil ei ole alust ega põhjust kõnealuse lepingu täitmist jätkata. Kõnealune tsiviilasi on Harju Maakohtu menetluses ning otsust ei ole veel tehtud. Seega on detailide selgitamine selle võrra piiratud.
Neljas küsimus: "Miks jätkub maksumaksja raha raiskamine, kui riik on riiklike investeeringute ja süsteemi arendamise jaoks tehtud rahasüstidega süsteemi praktiliselt mitmekordselt välja ostnud?" Tuule Piletikeskus OÜ arendatud piletimüügisüsteemi ei ole riik mitmekordselt välja ostnud. Nagu ma oma vastuses teisele küsimusele selgitasin, majandusministeerium kompenseeris vedajale kulud, mis olid seotud infosüsteemi ülesehituse ja ülalpidamisega, teisisõnu, kulud, mis olid seotud piletimüügi korraldamisega. Infosüsteemi arendus- ja ülalpidamiskulusid kaetakse ka teistel parvlaevaliinidel makstava dotatsioonisumma kaudu, kuna parvlaevaliinidele piletite müük on liiniveo oluline osa. Need kulud tuleb samuti tavapäraste tegevuskulude hulka kanda ja seda ühistransporditoetusega ka kompenseeritakse. Mitmekordse väljaostuga oleks tegemist siis, kui majandusministeerium oleks hakanud Tuule Piletikeskus OÜ-lt uuesti tervet süsteemi ostma. Nagu ma varem viitasin, Tuule Piletikeskusega sõlmitud koostöölepingu punkt 2.6 näeb ette süsteemide riigile tasuta üleandmise just selleks, et vältida infosüsteemi mitmekordse tasu eest väljaostmist.
Viies küsimus: "Kuidas kommenteerite Tuule Piletikeskus OÜ juhataja Krista Esta kahe aasta tagust väidet, et 2016. aastaks on piletisüsteem amortiseerunud? See viitab võimalusele, et riiklikku abi ja arenduseks antud maksumaksja raha on kasutatud ebaotstarbekalt või süsteemist välja kanditud." Olemata IT-spetsialist, on raske anda hinnangut Krista Esta ütlusele. Ministeeriumi arvates oli oluline, et avalikule liinile müüdaks pileteid nii veebis kui ka sadamas kohapeal. Neid nõudeid suutis Tuule Piletikeskus OÜ väljatöötatud süsteem täita. Tehnoloogia areneb äärmiselt kiiresti. On mõistetav, et ka kõnealust süsteemi oleks võinud muuta paremaks, lihtsamaks või ilusamaks. Samas, see ei tähenda, et süsteem oleks olnud kasutuskõlbmatu või et sinna investeeritud raha saaks pidada raisatuks või ebaotstarbekalt kasutatuks.
Kuues küsimus: "Kes ja kuidas vastutab tekkinud olukorra ja riigi raha kontrollimatu raiskamise eest? Mis on plaanis selle probleemi lahendamiseks ette võtta?" Kontrollimatut riigi raha raiskamist ei ole toimunud. Lepinguid ja tehnoloogiat on arendatud sedamööda, kuidas ajaga on tekkinud muutusi. Kuni 2008. aastani sai pileteid parvlaevaliinidele broneerida üksnes telefoni teel, broneerimiskeskuses või sadama kassas. Tänapäeval ei kujuta enam ettegi sellist olukorda, et pileti broneerimiseks peaksime sadamasse kohale sõitma. Tehnoloogia areng on võimaldanud selliseid süsteeme, et laevapiletit saab osta reisija asukohast olenemata. Võimalus ID-kaardi kaudu elukohta tuvastada, lihtsad mobiilimaksed jms ei olnud ilmselt 2004. aastal sõlmitud lepingu allkirjastamise hetkel igapäevased, mistõttu nõudeid veebikeskkonnale e-piletite müümiseks sellisel kujul, nagu süsteem sellel aastal võimaldas, ka lepingusse ei kirjutatud. Ministeerium eeldas, et tehnoloogia arenedes ja uute võimaluste tekkides käib ka parvlaevaühenduse piletimüügisüsteem ajaga kaasas. Seetõttu tekkiski vajadus tagada e-piletite ostmise võimalus ja katta vedajale sellega kaasnevad kulud. Praegu on normaalne, et kõikidesse avaliku liiniveo hangetesse kirjutatakse e-piletite müümise võimalus ja kohustus juba sisse ning need kulud on pakkumiste hinna sees. Aitäh!

19:07 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Teile on küsimus. Henn Põlluaas, palun!

19:07 Henn Põlluaas

Aitäh! Hea minister! Riik on katnud eri firmade kaudu Vjatšeslav Leedole kuuluva Tuule Piletikeskus OÜ broneerimissüsteemi loomise, käitlemise ja kasutamise kulusid. Nüüd on selline olukord, et riik on arendanud välja uue piletisüsteemi, aga mingi aja pärast me saame ka selle Tuule Piletikeskuse broneerimis- ja müügisüsteemi omanikuks, nagu te siin mainisite. Meil on siis kaks piletisüsteemi, broneerimis- või müügikeskust, mille me oleme maksumaksjana kinni maksnud. Kas seda ei oleks saanud ikkagi lahendada kuidagi teisiti, kasutades seda endist süsteemi nii kaua, kuni see meile üle antakse, või kas ei oleks võinud leida mingi muu lahenduse? Nüüd me oleme ühe asja eest maksnud kaks korda.

19:08 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal
Aitäh! Mõistan teie muret, kuid vähemalt selle info põhjal, mis on mulle antud nende aastatetaguste lepingute kohta, võin öelda, et see leping, mis on varasemal perioodil sõlmitud, ütleb, et need piletisüsteemid tuleb tasuta Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile üle anda, nagu ma ütlesin, 30. detsembriks 2016 ehk selle aasta lõpuks. Tegelikult toimusid läbirääkimised ka Tuule Piletikeskus OÜ ja TS Laevad OÜ vahel. See informatsioon oli ju ka avalikkusel olemas, et selline arutelu toimus. Läbirääkimised – väga kohast väljendit kasutades – läksid vett vedama. Tuule Piletikeskus tahtis ise teenuse osutamist jätkata ega võimaldanud oma süsteemide TS Laevadele üleandmist. Aga piletimüük pidi algama selle aasta septembrist ja nii otsustaski TS Laevad teha uue süsteemi. Selle rajamiseks oli tal täielik õigus, hankes ei olnud sees kohustust, et uus vedaja peab Tuule Piletikeskus OÜ süsteemi edasi kasutama.
Positiivse külje pealt saab öelda, et iga uus arendus toob kindlasti kaasa uusi lahendusi. TS Laevade uus süsteem on toonud kaasa uusi tehnoloogilisi lahendusi, mida Tuule Piletikeskus OÜ tollane süsteem ei võimaldanud. Näiteks, sadamates juba toimub sõidukinumbrite automaatne tuvastus. Kõik see, kuidas selle piletimüügisüsteemi eest tasuti ja mille alusel see toimus, sai juba eelnevalt öeldud.

19:10 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Aitäh, lugupeetud minister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Kas kolleegid soovivad läbirääkimisi pidada? Kõnesoove ei ole. Oleme arupärimisele vastamise lõpetanud.

---

4. 19:10 Arupärimine Hiiumaa laevatee süvendamise kohta (nr 272)

19:10 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Läheme tänase viimase arupärimise juurde, mille on esitanud Riigikogu liikmed Andres Ammas, Monika Haukanõmm, Ain Lutsepp, Krista Aru, Artur Talvik ja Andres Herkel Hiiumaa laevatee süvendamise kohta. Esitatud on see majandus- ja taristuminister Kristen Michalile. Ma palun arupärijate nimel kõnepulti Andres Ammase!

19:10 Andres Ammas
Lugupeetav juhataja! Lugupeetav minister! Lugupeetavad kolleegid, keda huvitab kvaliteetne parvlaevaühendus mandri ja Hiiumaa vahel! Pisut arupärimise eelloost. Käesolev kuue Vabaerakonna fraktsiooni liikme arupärimine on mõnevõrra inspireeritud ühest siinsamas saalis toimunud infotunnist, kus millegipärast peaaegu kõik küsimused olid majandus- ja taristuminister Kristen Michalile ja just nimelt parvlaevaühenduse teemal. See toimus ajal, mil madala veetaseme tõttu oli parvlaevaühendus mandri ja Hiiumaa vahel häiritud. Minister kinnitas vastustes mitu korda, et ei valitsus ega lugupeetud Riigikogu liikmed looduse vastu ei saa ja seda veetaset ei ole kuidagi võimalik reguleerida. Selles oli lugupeetud ministril absoluutselt õigus.
Aga siinkõnelejat hakkas huvitama see, kas me olime sellise olukorra jaoks piisavalt hästi valmis ja kui selline olukord peaks tulevikus korduma, kas meie valmisolek siis on pisut parem ja kas üldse on võimalik seda valmisolekut parandada. Paljude ülevedu oodanud klientide, eriti Hiiumaa ettevõtjate, aga ka meedia arvates TS Laevad küll reageeris, aga mitte kõige kiiremini. Abiks toodud Kõrgelaiu liinile toomine võttis aega, nagu ka otsuse tegemine, et midagi ei jää üle, aga Rukkirahu kanalit tuleb sinna kogunenud settevalli tõttu erakorraliselt puhastama hakata. Kas kogu see ajakulu oli õigustatud või mitte, seda loodame täna teada saada. Kuigi seda situatsiooni kirjeldanud staažikate kaptenite sõnul ei olnud mõni neist paarkümmend aastat sellist olukorda näinud, ütlevad teadlased, kliimaeksperdid, et Väinamere veetaseme probleem ei olegi nii uus ja erakordne, see võib ka korduda. Soovimegi siis saada ministrilt vastuseid, kuidas me selleks edaspidi valmis oleme. Aitäh!

19:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Aitäh! Minister ongi valmis arupärimisele vastama. Ma palun kõnepulti majandus- ja taristuminister Kristen Michali!

19:13 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Lugupeetud Hiiumaa parvlaevanduse huvilised! Teid ei ole palju, võin ajaloo huvides öelda. Aga nagu ikka, loen ette küsimuse ja siis vastuse.
Esimene küsimus: "Miks reageeriti keerulistele ilmaoludele nii aeglaselt, milline osa oli ebapiisavas reageerimiskiiruses eri ametkondade suutmatusel oma tegevust kooskõlastada?" Merevee oktoobrikuine tase oli väga madal, see madalseis kestis pikka aega ja oli ekspertide hinnangul erakordne. Varasematel aastatel on küll olnud ilmastikust tingitud probleeme veetaseme langusega, kuid sellises ulatuses ja sedavõrd pikalt ei ole olnud nii madalat veetaset, mis oleks laevaliiklust häirinud. Peale selle muutis olukorra keeruliseks tormine ilm, mis mõjutas lainete vaheldumist ja põhjustas veelgi madalamat laineorgu, mis piiras omakorda laevade sõitmisvõimalusi. Seega võib öelda, et looduse korraldatu oli ootamatu ja ekstreemsem kui kunagi varem.
Ma ei ole nõus väitega, et keerulistele ilmaoludele reageeriti aeglaselt. TS Laevad OÜ, Veeteede Ameti, ministeeriumi, maavalitsuste ja paljude teiste vahel käis suhtlus operatiivse lahenduse leidmiseks. TS Laevad otsis pidevalt lahendusi. Vaatame kuupäevi. 15. oktoobril tuli esimene info, et madala veetaseme tõttu ei väljunud St. Ola ning liinile lisandus Harilaid, Regula päeval sõitis. Õhtuks langes veetase veelgi: Rohukülas –62 ja Heltermaal –55 sentimeetrini. Järgmisel päeval sõitsid nii St. Ola kui ka Regula, õhtul võttis Harilaid St. Ola väljumise üle. 19. oktoobri õhtul selgus, et merevee tase langes veelgi ning TS Laevad tegi otsuse rentida Kõrgelaid. Selleks tuli pidada läbirääkimisi, aga sellele vaatamata 20. oktoobri õhtul Kõrgelaid liinile lisandus. 21. oktoobril algas ka traalimine Rukkirahu kanalis, mis lõppes 25. oktoobril.
Rukkirahu kanali puhastamiseks kaaluti nii erakorralisi süvendustöid kui ka traalimist. Süvendustöödel on omad protseduurid. Selleks tuleb taotleda vee erikasutusluba ja on vaja korraldada hankemenetlus. Neid töid saab teha üksnes öisel ajal ehk ajal, mil parvlaevad ei sõida. Süvendustöödega kaasneb ka rahaline kulu. Traalimise puhuks tuli välja selgitada töödest saadav kasu. Kuivõrd traalimise käigus silutakse kanalisse tekkinud vall laiali, jättes setted kanalisse, tuli veenduda, et see võimaldab kanali sügavust vajalikul määral suurendada. TS Laevad OÜ pidas läbirääkimisi uue parvlaeva liinile toomiseks, kui laekus eelinfo, et veetase võib langeda –70 sentimeetri peale. Oluline oli tagada vähemalt kaks laeva, mille süvis võimaldaks raskete veeolude korral liini teenindada. Ka nendes erakordsetes tingimustes oli vaja sõlmida kokkulepe, mis oli seotud rahaliste lisakohustustega. Protsessis kulus kõige rohkem aega meeskondade komplekteerimisele ja laeva ettevalmistamisele.
Teine küsimus: "Milline on ministeeriumi ja firma TS Laevad kriisiplaan, et tagada edaspidi piisav ühendus Hiiumaa ja muude saartega ka väga madala veetaseme puhul?" Arvestades, et tegemist oli erakordse olukorraga ning nimetatud situatsioonid ei ole ennustatavad, toimub ka edaspidi selliste juhtumite korral tihe suhtlus vedaja ning ministeeriumi, maavalitsuste ja teiste asjasse puutuvate asutuste vahel optimaalse lahenduse leidmiseks. Traalimistööde käigus Rukkirahu kanalit puhastati ja selle sügavust suurendati setete eemaldamisega 20 sentimeetri võrra. Selle tulemusena said ka suuremad laevad madala veetaseme korral Hiiumaa liinil sõita. TS Laevad OÜ uute parvlaevade süvis on neli meetrit ning tüübilt on need laevad sarnased parvlaevaga Hiiumaa, mis annab alust arvata, et laevade igapäevase sõitmise tulemusena uhutakse kanal setetest vabaks. Veeteede Ameti ülesandeks jääb regulaarselt jälgida parvlaevaliinide sügavusandmeid, mis võimaldab vajaduse korral võtta lisameetmeid reisijateveo tagamiseks. Mõõdistustöid on võimalik ja mõistlik teha ka pärast uute parvlaevade liinile jõudmist. Ühendus muude saartega ei ole olnud võrreldav Hiiumaa ühenduse olukorraga, pikaajalisi takistusi ei ole seal esinenud.
Kolmas küsimus: "Millal ja millises mahus kavandatakse Rukkirahu kanalis järgmist süvendustööd, milliseks hindate selle võimalikku maksumust? Kas riigi eelarvestrateegias on nende kuludega arvestatud?" Süvendustööde vajaduse hindamiseks tehakse mõõdistustöid. Riigi kanalites, kus toimub parvlaevaliiklus (nt Rukkirahu kanal), tehakse mõõdistustöid igal aastal ja vajaduse korral on võimalik teha täiendavaid mõõdistustöid. Viimati tehti süvendustöid Rukkirahu kanalis 2014. aastal, siis oli ühe kuupmeetri maksumus ligikaudu 110 eurot. Kui kanalit süvendada võimalike eriolukordade tarbeks näiteks 5,7 meetri sügavuseni, on Rohuküla–Heltermaa laevatee süvenduse maksumus 1,3 miljonit eurot. Enne 2014. aastat toimusid süvendustööd 2000. aastal. Süvendustöö on traalimisest oluliselt põhjalikum ning selle ettevalmistamiseks kulub aasta, sest tuleb taotleda vee erikasutusluba, korraldada hange jne. Seega on ettevalmistusperiood piisavalt pikk ning eelarve menetlemisel on võimalik need otsused langetada. Oluline on, et parvlaevaliiklus liinidel ei katkenud. Liiniveos esines ajutisi häireid, kuid tegemist oli looduse korraldatud ekstreemse olukorraga.
Neljas küsimus: "Milline on uute, Poolast ja Türgist tellitud parvlaevade võimekus sõita madala

veetaseme korral?" TS Laevad OÜ uute parvlaevade süvis on neli meetrit. Laevade igapäevase sõitmise tulemusena uhutakse kanal setetest vabaks. Seega on Poolast ja Türgist tellitud parvlaevadel suurem võimekus madala veetaseme korral sõita kui hetkel liini teenindavatel Regulal ja St. Olal.
Viies küsimus: "Kuidas on korraldatud TS Laevade koostöö TTÜ meresüsteemide instituudiga, et saada kriitilise veetaseme kohta eelinfot võimalikult varakult ja seda klientidega jagada?" TTÜ meresüsteemide instituudi kodulehel on avaldatud merevee taseme prognoosid, millega on kõigil võimalik tutvuda. Samuti edastab neid prognoose Riigi Ilmateenistus. TS Laevad OÜ soovib edaspidi TTÜ meresüsteemide instituudiga hakata merevee taseme operatiivinfot vahetama sellisel tasemel, et 48 tundi ette oleks olemas hinnanguline eelinfo veetaseme võimaliku muutumise kohta. See annaks võimaluse reisijaid võimalikult varakult teavitada üleveo kriitilisest olukorrast.
Lõpetuseks. Oktoobrikuine veetaseme kõikumine kestis 16 päeva ehk natuke rohkem kui kaks nädalat. Sellest seitse päeva ei sõitnud St. Ola. Selle aja jooksul oldi vabagraafikus. 65 reisi jäid ära, 100 reisi asendati. Sõideti nii pikalt, kui kliente jätkus või laevameeskonnad töötada jõudsid. TS Laevad jagas aktiivselt klientidele operatiivset infot. Tänan kõiki, kes sellesse panustasid, ja loodan, et tulevikus ollakse niisama tublid! Aitäh!

19:20 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Aitäh! Austatud minister, teile on küsimus. Henn Põlluaas, palun!

19:21 Henn Põlluaas
Aitäh! Austatud minister! Te mainisite neid uusi parvlaevu. Ka Tallinna Sadama uurimiskomisjonis olid need üks teema. Seal mainiti, et kui tulevad uued praamid, siis tuleb Rukkirahu kanalit laiendada ja süvendada ning selle maksumus oleks 30–60 miljonit eurot, sest need laevad lihtsalt ei saa muidu selles kanalis liigelda. Need olid hoopis teistsugused väited kui need andmed, mis teie esitasite. Äkki kuidagi kommenteerite seda? Millele tuginevad teie esitatud andmed?

19:21 Majandus- ja taristuminister Kristen Michal
Aitäh! Püüan selgitada oma teadmiste piires, nagu alati. Pealegi on tegemist viimase arupärimisega, millele ma vastan, edaspidi küsite juba järgmise ministri käest. Aga uued parvlaevad on võimelised sõitma ka madalama veetaseme korral, see vahe on umbes 10–20 sentimeetrit. Mille poolest erinevad praegused parvlaevad, millele ma viitasin (Regula, St. Ola), ja uued parvlaevad, ka Hiiumaa tüüpi parvlaevad? Nende mootoritüübid on erinevad, mis tähendab, et uuemat tüüpi laevad suruvad kanalist setet välja. Nad on teistsugused, nad tekitavad põhjas ka reljeefe, vähemalt nende merepõhjast tehtud piltide alusel otsustades, mida mina olen näinud. See pilt meenutab tavalist lainelist merepõhja. Sõukruvidega praamid tekitavad keskele valli ja võib-olla kõrgendiku, mis on probleem. Uued parvlaevad on selles mõttes paremad. Te mainisite arve. Mul ei ole õrna aimugi, kes seda väitis, ma ei tea seda, aga see jutt ilmselt tõele ei vasta. Kui see just ei olnud mõeldud nii, et Hiiumaa kanal tervikuna tuleks ära laiendada. Kanal on kitsas, seal on kohti, kus madalama veetaseme korral ei tohi laev teatud nurga all liikudes seisma jääda, muidu jääb ta kinni. Aga see on juba selle kanali iseärasus. Ma ei tea, et keegi plaaniks seda kanalit oluliselt laiendada. Nii et veel kord tänan kõikide arupärimiste eest! Oli lõbus! Näeme juba Riigikogus. Aitäh!

19:23 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Aitäh, austatud minister! Te olete praegu ka Riigikogus. Kas kolleegidel on soovi pidada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Oleme ka tänasele viimasele arupärimisele vastamise lõpetanud.

---

5. 19:23 Vaba mikrofon

19:23 Aseesimees Helir-Valdor Seeder
Head kolleegid! Kes ei ole saanud tänase päeva jooksul ennast tühjaks rääkida, sellel on võimalik teha seda vaba mikrofoni raames peale haamrilööki. Sõnasoovijaid ei ole. Tänane istung on lõppenud.

Kohtumiseni homme hommikul!

Istungi lõpp kell 19.24.